

134. Perjantaina 23 päivänä lokakuuta 1992

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n ja lannoiteverosta annetun lain muuttamisesta 3918

Hallituksen esitys n:o 114
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

2) Ehdotukset laeiksi Euroopan talous-alueesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitykset n:ot 95 ja 217
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16

3) Ehdotus laeiksi Euroopan talousyhteisön kanssa tietyistä maatalouden järjestelyistä kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3947

Hallituksen esitys n:o 96
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Kolmas käsittely:

4) Ehdotus laeiksi alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta

Hallituksen esitys n:o 130
Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

S.

5) Ehdotus laeiksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdeksännen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 3947

S.

Hallituksen esitys n:o 99
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9

6) Ehdotukset laeiksi maistraatista annetun lain kumoamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys n:o 131
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10

7) Ehdotus laeiksi valtionalouden tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta 3948

Hallituksen esitys n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

8) Ehdotus laeiksi erikoiskasvien markkinoimismaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 147
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

9) Ehdotus laeiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinointimaksuista annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 148
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

10) Ehdotus laeiksi kiinteistönvaihdosta valtion ja Postipankki Oy:n välillä

Hallituksen esitys n:o 220
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49

S.	Ainoa käsittely:	S.
11) Ehdotukset laeiksi vapaakuntako- keilusta annetun lain ja vapaakunnan oi- keudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muuttamises- ta	17) Asetus 25 päivältä syyskuuta 1992 eräiden tavaroiden viennin edellyttämistä vientilisensseistä	3960
Hallituksen esitys n:o 97 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9	Asetus n:o 10 Talousvaliokunnan mietintö n:o 36	
12) Ehdotus laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulko- mailla annetun lain 12 §:n muuttamises- ta	18) Kertomus Eduskunnalle niistä toi- menpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilin- pidosta vuonna 1989 ovat antaneet aihet- ta	„
Hallituksen esitys n:o 210 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10	Kertomus n:o 6 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50	
13) Ehdotukset laeiksi lasten koti- hoidon tuesta annetun lain muuttami- sesta sekä lasten kotihoidon tuesta anne- tun lain ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamises- ta	Esitellään:	
Hallituksen esitys n:o 173 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32	19) Hallituksen esitys n:o 233 pohjois- maisen sosiaaliturvasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	„
14) Ehdotus laiksi aikuisten järjestel- mällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä	20) Hallituksen esitys n:o 234 laeiksi vesilain, yleisistä vesi- ja viemärilaitoksista annetun lain, vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain 2 §:n sekä terveydenhoitolain 52 §:n muuttamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 199 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33	21) Hallituksen esitys n:o 235 laiksi eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus- sopimuksiin sovellettavasta laista	„
15) Ehdotukset laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävis- tä maksuista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	22) Hallituksen esitys n:o 237 valmis- matkalaiksi	3961
Hallituksen esitys n:o 152 Talousvaliokunnan mietintö n:o 35	23) Hallituksen esitys n:o 241 laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallinto- viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ..	„
16) Ehdotukset laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta an- netun lain 1 §:n muuttamisesta	24) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi työturvallisuuslain sekä työsuojelun val- vonnasta ja muutoksenhausta työsuojelu- asioissa annetun lain muuttamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 189 Talousvaliokunnan mietintö n:o 37	25) Hallituksen esitys n:o 250 laiksi asumistukilain muuttamisesta	„
	26) Ed. Rönnholmin ym. lakialoite n:o 37 laiksi veronkantolain muuttamisesta ..	„

Pöydällepanoa varten esitellään:

27) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksestä vakuutuskassalaiksi ja laiksi sairausvakuutuslain 61 §:n muuttamisesta (HE 93) 3961

28) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksestä laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 156) ”

29) Talousvaliokunnan mietintö n:o 27 valtioneuvoston energiapolitiisesta selonteosta eduskunnalle ”

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Ala-Harja, Alaranta, Alho, Andersson, Biaudet, Donner, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hurskainen, Jansson, Juhantalo, Jääteenmäki, Kalliomäki, Kanerva, Kauppinen, Koistinen, Kuittinen, Laine, Laurila, Louvo, Metsämäki, Morri, Mölsä, Nordman, Nyby, Ojala A., Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Puhakka, Puisto, Pura, Rajamäki, Rehn O., Rinne, Roos J., Savolainen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Takala, Törnqvist, Uosukainen, Urpilainen, Vähäkangas ja Väyrynen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat S. Pietikäinen, Rinne ja Savolainen, virkatehtävien vuoksi edustajat Jansson, Jääteenmäki, Kanerva, Louvo, Pura ja Uosukainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Alho, Andersson, Hassi, Hautala, Juhantalo, Kalliomäki, A. Ojala, Perho-Santala, Puhakka ja Vähäkangas sekä tämän kuun 28 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat E. Aho ja O. Rehn.

S. Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva lokakuun 16 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 236 ja 238, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 400, 409, 411, 413, 414 ja 417. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Jaakonsaaren ym. kirjelmä, joka sisältää muistutuksen entisen kaupp- ja teollisuusministerin Juhantalon virkatoimen lainvastaisuudesta

Puhemies: Esitellään ed. Jaakonsaaren ja neljän muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen entisen kaupp- ja teollisuusministerin Juhantalon virkatoimen lainvastaisuudesta.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki Oy:n entisen toimitusjohtajan Christopher Wegeliuksen muistiinpanoihin perustuvassa Mauno Saaren kirjoittamassa kirjassa ”Minä, Christopher Wegelius” kerrotaan entisen kaupp- ja teollisuusministerin Kauko Juhantalon toiminnasta.

Kirjassa ja julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan Juhantalo oli käynyt Wegeliuksen kanssa keskusteluja Tampella Oy:n taloudellisten vaikeuksien ratkaisemisesta mahdollisesti siten, että Tampellan osia ostettaisiin valtion-yhtiöille. SKOP oli ostanut Tampellan aiemmin. Sekä Tampellan että SKOP:n taloudelliset vaikeudet olivat tiedossa. Tampellan pelastaminen olisi helpottanut myös sittemmin valtion käsiin ajautuneen SKOP:n asemaa.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Oikeastaan käytän puheenvuoron korjatakseeni eräitä väärinkäsityksiä eilisestä puheenvuorostani.

Ensinnäkin ministeri Salolainen vastatessaan ryhmäpuheenvuoroihin esitti näkemyksensä, että minä olin väittänyt Suomen menettävän oman rahayksikkönsä Eta-sopimuksen kautta. Näin en ole toki sanonut, ja kirjatusta puheenvuorostani se näkyy selkeästi. Olen lausunut, että itsenäisessä yhteiskunnassa on tietyllä tavalla neljä erilaista peruspoliaria: itsenäinen lainsäädäntövalta, itsenäinen tuomiovalta, itsenäinen toimeenpanovalta, ja eräs tärkeä itsenäisen kansakunnan merkki on oma rahayksikkö. Totesin selkeästi, että nämä kolme, lainsäädäntövalta, tuomiovalta ja toimeenpanovalta, menetetään siltä osin kuin ne koskevat sopimukseen liittyvää lainsäädäntöä, mutta ilmoitin samalla, että rahayksikköä emme toki menetä. Tämä tulkoon selvitetuksi.

Toivottavasti ministeri Salolainen ja muut neuvottelijat eivät ole tällä tavalla torkahtaneet aikoinaan, kun he olivat neuvottelemassa Eta-sopimuksesta. Tuntuu vähän siltä, että silloin kun muut maat, Norja etunenässä, neuvottelivat tärkeistä kansallisista kysymyksistä, suomalaiset ovat torkahtaneet ja jättäneet Suomen tärkeät kansalliset kysymykset neuvottelematta ja ajamatta sillä tavalla kuin eduskunta aikoinaan oli heille saatteeksi ehdottanut.

Ed. Ukkola mainitsi eilen minun ehdottaneen devalvaatiota. Devalvaatioehdotus ei mitenkään kuulu tähän asiaan luonnollisesti. Minä olen todennut, että Suomen vienti ja siihen liittyvä tuotanto on niin kapeapohjainen, puujaloilla ja nojaa metallikeppiin, että olemme kansainvälisesti hyvin haavoittuvia suhdanneherkissä tilanteissa. Tämä merkitsee sitä, että Suomella pitää olla mahdollisuus tiettyihin valuuttapolitiittisiin siirtoihin, niin kuin meillä on ollut kymmenet kerrat tähänkin saakka. Tälläkin hetkellä meidän tuleva nousumme todennäköisesti perustuu ainakin suurelta osalta yli 20 prosentin devalvaatioon tai todelliseen markan devalvoitumiseen.

Kun menemme Euroopan talousalueeseen, meitä sidotaan niin valuuttaputket laajasti ymmärrettyinä kuin mahdollisuudet devalvaatioonkin. Ne keinot, joita meillä pitäisi olla talouspolitiikassa, jäävät mahdollisuuksiemme ulkopuolelle. Tätä olen tarkoittanut ja myös sen selkeästi sanonut.

Herra puhemies! Kun kerran tänne huonoilla jaloillani kävelin, toistan vielä lyhyesti ne näkemykset, joita eilen esitin.

Me hyppäämme sopimukseen huppu silmillä pimeään. Erityisesti on kaksi aluetta, joita suomalaiset asiantuntijamme eivätkä hallitse kuin muutaman prosentin verran.

Toinen on työvoiman vapaa liikkuvuus ja siitä tulevat haitat. Millä tavalla joku ulkomailta tänne tuleva muutaman työpäivän täällä oltuaan asettuu suomalaisen sosiaali- ja työttömyysturvan hoidettavaksi, on selvästi ja selkeästi selvittämättä ja monet muut tähän asiaan liittyvät seikat. Miten pitkään ulkomainen Eta-kansalainen saa Suomessa hakea tai olla haeskelevinaan työtä, on epäselvä ja käy yhä epäselvemmäksi. Siihen liittyy myös se epäselvyys, kuinka pitkään joudumme ulkomaalaisia täällä ruokkimaan, jos ja kun heitä tänne tulee.

Toinen on sosiaaliturva, joka on täysin epäselvä euroasetuksen n:o 1408 pohjalta. Jos portugalilainen tulee tänne työhön, meillä maksetaan hänen perheelleen tietyt etuudet Portugaliin. Tietenkin on toisinkin päin sama asia. Jos suomalainen menee töihin Portugaliin, se on vastavuoroista, mutta meidän sosiaaliset etumme ovat kokonaan toisenlaiset. Silloin jos Portugalista maksetaan vastaavia etuuksia Suomeen, Suomen valtio joutuu maksamaan suomalaiselle täällä olevalle perheelle sen erotuksen, joka on portugalilaisen ja suomalaisen sosiaaliturvan erotus esimerkiksi lapsilisissä.

Tämä näistä asioista.

Kun olen vaatinut ulkoasiainvaliokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa aivan samalla tavalla kuin ed. Vistbacka perustuslakivaliokunnassa, että lait, erityisesti ensimmäinen laki, pitäisi käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa vaikeutetussa järjestyksessä, perustelen sitä sillä, että — ed. Laine on myös jättänyt perustuslakivaliokunnassa vastalauseen asiaan — sopimus, kuten äsken sanoin, loukkaa suomalaista lainsäädäntövaltaa ja tuomiovaltaa niin vahvasti, että se loukkaa myös perustuslakejamme. Näin ollen käsittely pitäisi suorittaa ensimmäisen lakiehdotuksen osalta valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä. Tuntuu

siltä, että perustuslakivaliokunta, joka on poliittinen elin ja johon minä en ole kovin paljon koskaan luottanut siinä mielessä, mikä tarkoittaa sen erinomaisuutta, muotoilee näkemyksiään sen mukaan, kuinka on poliittisesti tarkoituksenmukaista, ja vain harvat siellä jättävät näihin asioihin vastalauseita.

Perustuslaki on pyhä kysymys Suomessa. Jos me päätämme jotakin sillä tavalla, että perustuslakia loukataan, silloin täytyy myös päätökset tehdä perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Minä en ymmärrä tämän tyyppistä lainsäädäntöä lainkaan, jossa kansakunnan perusoikeuksia, kaikkein pyhimpiä lakisäännöksiä, tällä tavalla loukataan. Kun kuitenkin perustuslakivaliokunta on tällä tavalla päättänyt, en lähde tekemään täällä suuressa salissa muutosesityksiä, koska niitä ei säännösten mukaan otettaisi täällä käsiteltäväksi, enkä lähde tekemään turhanaikaisia mutkia tähän asiaan.

Meillä ei ole mitään hyötyä käytännössä Euroopan talousalueesta, vain eräitä vapaakauppasopimukseen liittyviä parannuksia kuten vapaakaupan alueeseen liittyvien tavarahyödykkeiden lisääntyminen, teknisten esteiden poistuminen ja mahdollisuus osallistua teknologiseen yhteistyöhön, joka maksaa meille satoja miljoonia markkoja. Minä katson, että se vapaakauppasopimusten piiri, mikä meillä tällä hetkellä on, antaa meille täydet mahdollisuudet jatkaa kauppaamme ja menestyä kuten tähänkin saakka, mutta ne vielä tietämättömät asiat, joista mainitsin ja jotka tulevaisuudessa saattavat tulla ja varmasti tulevat meidän kansallemme uhaksi, näin ollen jäisivät uhaksi tulematta.

Minä toivon, että kolmannessa käsittelyssä on joka tapauksessa jonkin verran kansanedustajia järkiintynyt tässä salissa ja on kääntymässä sille puolelle, että tämä sopimus hylättäisiin. Minä toivon, että ensi tiistaina täällä riittävä määrä kansanedustajia näkee tämän asian näin tai näkee varmasti tälläkin hetkellä. Suuri osa kansanedustajista on samaa mieltä kuin tätä sopimusta vastustavat, mutta poliittinen kuri sanelee, miten pitää äänestää, ja se on tässä tapauksessa Suomelle kohtalokasta.

Ed. Tuomioja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Aittoniemi nyt täällä toistamiseen nostaa esiin niitä pelkoja ja ongelmia, jotka liittyvät työvoiman ja yleensä kansalaisten vapaaseen liikkuvuuteen Eta-alueella, on todettava, että kyllä näitä asioita todella ulkoasiainvaliokunnassa selvitettiin. On aivan totta,

että kaikkiin kysymyksiin ei ollut selkeitä vastauksia. Mutta kyllä tätä keskustelua ja asian käsittelyä vinouttaa se, että tämä on kysymys, joka nähdään pääasiassa pelkojen kautta. Koska on selvää, että suomalaiset tulevat tavattomasti käyttämään hyväkseen niitä mahdollisuuksia, joita vapaa liikkuminen Eta-sopimuksen mukaan ja työskentely- ja opiskelumahdollisuuksiin parantuminen muualla Euroopassa merkitsee, niin vastaavasti on erittäin tärkeää, että Suomessakin ymmärrettäisiin, että täällä tarvitaan kaikista Eta-maista enemmän ulkomaalaisia. Se on välttämätöntä niin meidän taloutemme kuin meidän kulttuurimme kehitymiselle.

Paremminkin pitäisi nyt miettiä keinoja, joilla Suomesta voitaisiin tehdä sellainen maa, että tänne todella tulisi ulkomaalaisia. Minusta tämä on kyllä pelkojen kohde, mutta oikea pelon kohde on silloin se, että tämä virta muodostuu yksipuolisesti vain Suomesta pois päin. Jos tällaiset ed. Aittoniemen edustamat asenteet tulisivat hallitseviksi, niin se olisi varmin tapa johtaa Suomi näivettymisen kouriin. En usko, että ed. Aittoniemi on itsetunnon puutteesta eläviä suomalaismiehiä, mutta ehkä hän on kuitenkin heidän edusmiehensä, koska on aistittava, että usein näissä vierasmaalaispeloissa on kyllä myös suomalaisten miesten heikkoon menestykseen suomalaisessa naismaailmassa liittyviä pelkoja ulkomaalaisen kilpailun kiristytessä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei tässä naismaailmasta ole kysymys. Minä syön valkosipulia jatkuvasti torjuakseni hyökkäykset.

Mutta on todettava se asia, että ei meidän tarvitse pelätä sitä, ettei meille ulkomaalaisia tule. Ei mitään muuta kuin rajat auki, ed. Tuomioja, niin tulvimalla tulee kaiken väristä tänne, juuri sellaista, jota epäillään tulevan myös Eta-sopimuksen solmimisen jälkeen ja juuri niillä perusteilla kuin äsken eduskunnan puhujakrokkeelta selvittelin. Eikä tässä mitään pelätä, mutta tässä nyt on kansanedustajan velvollisuus meidän ryhmämme puolesta tuoda esiin realistisia seikkoja, myös negatiivisia seikkoja, ja minä olen niitä tuonut.

Ed. Tuomioja teki aivan mukavasti, kun myönsi sen, että kaikista asioista ei ole ollut selvyyttä. Minä olisin toivonut, että ed. Tuomioja olisi todennut, että tietyllä työvoiman liikkumisen ja sosiaaliturvan alueella me emme tiedä yhtään mitään sen paremmin ulkoasiainvaliokunnassa kuin tässä salissakaan, vaan me

hyppäämme pimeään säkki silmillä tässä asiasa. (Välihuutoja) — Ei tiedä ed. Kekkonenkaan. Jos aletaan kysellä täällä salissa, niin käy kuin kaverille, joka pyrki rippikouluun, mutta ei päässyt. Ei tule vastausta yhteenkään asiaan.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en usko, että ed. Aittoniemen tarvitsee syödä valkosipulia.

Ed. Laakso: Herra puhemies! Meillä on tänään ruokalistalla Euroopan talousaluetta koskeva sopimus. Toistaiseksi tässä keskustelussa Euroopan talousaluetta koskevaa sopimusta on varsin vähän verrattu niihin vaikutuksiin, mitä Suomen jäsenyys Euroopan yhteisössä toisi mukanaan. Kuitenkin pidän erityisen tärkeänä sitä, että edustajilla on tiedossa ne erot, mitä Eta-sopimuksen ja toisaalta Euroopan yhteisön jäsenyyden välillä on, koska ne erot ovat varsin mittavat. Luulen, että moni edustaja näiden erojen perusteella tulee tulevaisuudessa myöskin ratkaisemaan oman kantansa Euroopan yhteisön jäsenyyteen.

Ulkoasiainvaliokunnan Eta-mietinnössä todetaan ulkopoliittikan jäävän kokonaan Eta-sopimuksen ulkopuolelle, vaikka erillisellä julkutuksella sopimusmaat ilmaisevatkin valmiutensa kehittää vuoropuhelua myös ulkopoliittisista kysymyksistä. Eta-sopimukseen ei myöskään sisälly turvallisuus- ja puolustuspoliittisia näkökohtia.

Velvoitetta talouspolitiikan yhdenmukaistamiseen EY-maiden kanssa ei Eta-sopimuksessa ole, vaikka sopimus itessään, se todettakoon, luo painetta talouspolitiikan yhdenmukaistamiseen EY-maiden kanssa. Muodollisesti kuitenkin Eta-sopimuksen voimaantulo ei vaikuta Suomen mahdollisuuksiin harjoittaa itsenäistä talous- ja rahapolitiikkaa. Etenä aikana Suomella säilyy oma valuutta ja oma itsenäinen päätösvalta raha- ja talouspolitiikassa.

Eta-sopimus ei myöskään luo EY:n ja Eta-maiden yhteistä kauppapolitiikkaa. Suomella on yhä oikeus huolehtia itsenäisesti kaupallisista suhteistaan kolmansien maiden kanssa. Todettakoon, että EY:n jäsenenä Suomi olisi velvollinen noudattamaan EY:n yhteistä kauppapolitiikkaa. Maatalouspolitiikka jää sekin Eta-sopimuksen ulkopuolelle, sillä sopimus koskee vain erikseen luettuja jalostettuja maataloustuotteita. Vapaakauppatuotteiden määrä ei nykyisestä oleellisesti lisäännä, joten maanviljelijöiden ei tarvitse

pelätä niitä vaikutuksia, joita EY-jäsenyys kiistatta tuo mukanaan.

Suomi pitää Eta-sopimuksessa myös päätöksenteon omissa käsissään päinvastoin kuin EY:n jäsenenä. Eta-sopimuksella synnyttävä EY:n ja Efta-maiden sekakomitea tekee päätökset konsensuksella. Myös Eftan sisällä uusia normeja koskeva päätöksenteko tapahtuu konsensuksella. Käytännössä nyt luotava päätöksentekojärjestelmä merkitsee siis sitä, että yksi Efta-valtio voi estää päätöksen syntymisen ja voi vastustamalla asiaa estää sen, että uusi EY-lainsäädäntö tulee Eta-sopimuksen osaksi. Lisäksi Eta-päätösten lopullisuus on sidottu valtiosäännön mukaisten menettelyjen noudattamiseen. Juuri tämä mahdollistaa jälkikäteen eduskuntakäsittelyn. Päätöksenteko Eta-sopimuksessa säilyy siis Suomen käsissä. Jäsenvaltioita sitovia enemmistöpäätöksiä ei tehdä kuten Euroopan yhteisön jäsenenä tapahtuisi.

Herra puhemies! Mainitsin jo aikaisemmin, että ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka pysyy Eta-sopimuksen ulkopuolella. Sopimus ei velvoita jäsenvaltioita yhtenäistämään politiikkaansa näillä alueilla, kuten Maastrichtin sopimus velvoittaa Euroopan yhteisön jäsenet tekemään.

Oli mielenkiintoista seurata, miten yhtenevä käsitys keskustalla ja liberaaleilla on siitä, ettei sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi nykyisin kutsuttava Suomen linja enää muka vastaa todellisuutta. Keskusta ja liberaalit olivat tästä asiasta yhtä mieltä. Olisi hyvä kuulla, oliko joku keskustan eduskuntaryhmän edustajista eri mieltä ed. Kuuskosken käyttämän ryhmäpuheenvuoron kanssa, jossa pidettiin vanhentuneena sotilaallista liittoutumattomuutta ja itsenäistä puolustusta. Tämä on uusi linjanveto keskustalta, ainakin sen eduskuntaryhmältä, mikäli eduskuntaryhmä on tällaisen hyväksynyt.

Vaikea sitä vastoin on tietää, mitä mieltä Suomen hallitus tästä kysymyksestä loppujen lopuksi on. Ulkoministeri Paavo Väyrynen on puolustanut mm. EY-mietintöä tehtäessä Suomen oikeutta puolueettomuuteen ja Suomen oikeutta pysytellä sotilaallisten liittoutumien ulkopuolella, mutta pääministeri Esko Aho on yksiselitteisen selvästi maaliskuussa täällä käydyssä keskustelussa ilmoittanut Suomen olevan valmis toteuttamaan Maastrichtin sopimuksen päätökset sellaisina kuin ne on Maastrichtin sopimukseen kirjattu. Erikseen hän myös totesi, että tämä koskee myös niitä päätöksiä Maastrichtin sopi-

muksessa, jotka koskevat ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

Maastrichtin sopimus merkitsee käytännössä sitä, että Suomi ei voi säilyttää puolueettomuuttaan eikä pysytellä sotilaallisesti liittoutumattomana esimerkiksi Euroopan yhteisön sotilaallisen käsivarren Weu:n jäsenyyden ulkopuolella.

Keskustan eduskuntaryhmä saatiin tukemaan Euroopan yhteisön jäsenanomuksen jättämistä sillä verukkeella tai väitteellä, että Suomi muka voi säilyttää puolueettomuutensa ja pysytellä sotilasliittojen ulkopuolella ja säilyttää itsenäisen puolustuskyvyn, vaikka Suomi liittyisikin Euroopan yhteisön jäseneksi. Me totesimme vasemmistoliiton taholta jo silloin, että tällainen väite on väärä ja valheellinen. Se on väite, joka ei kestä todellisuutta eikä Maastrichtin päätösten tarkastelua.

Euroopan yhteisön johdon taholta onkin yksiselitteisen selvästi todettu, että Suomi ei voi säilyttää puolueettomuuttaan Euroopan unionin jäsenenä. Monet Suomessa vierailleet valtiojohtajat ovat myös Suomelle ilmoittaneet saman asian.

Silloin kun puolustusvaliokunta käsitteli EY-mietintöä, se katsoi, että Suomen pitää pysytellä myös tulevaisuudessa Euroopan yhteisön sotilaallisen käsivarren Weu:n jäsenyyden ulkopuolella. Puolustusvaliokunta vieläpä yksimielisesti oli sitä mieltä, että myöskään tarkkailijajäsenyys Weu:ssa ei ole sopusoinnussa Suomen puolueettomuuspolitiikan kanssa. Mielenkiintoista on ollut nähdä se, että puolustusvaliokunnan herra puheenjohtaja, joka oli hyväksymässä yksimielistä päätöstä, on sittemmin esittänyt omana näkemyksenään kannattavansa Suomen jäsenyyttä Pohjois-Atlantin liitossa Natossa. (Ed. Laine: Mahtaako hän tietää, mitä hän puhuu?) Tuntuu aika oudolta, että puolustusvaliokunnan herra puheenjohtaja vastustaa jäsenyyttä Länsi-Euroopan unionissa Weu:ssa, jopa tarkkailijajäsenyyttä, ja suosittelee Suomen pysyttämistä sotilasliittojen ulkopuolella, mutta julkisuuteen antamissaan lausunnoissa ed. Lamminen kannattaa Suomen jäsenyyttä Pohjois-Atlantin sotilasliitossa. Samanlaisen kannan ilmoitti myös liberaalisen kansanpuolueen edustaja, jonka mielestä Suomen pitäisi välittömästi selvittää mahdollisuudet jäsenyyteen Natossa.

Eta-sopimuksen ja EY-sopimuksen oleellinen ero on juuri se, että Eta-sopimus ei velvoita Suomea ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa minkäänlaisiin sitoumuksiin. Me kykenemme harjoittamaan itse päättämääme ulko-

, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Jäsenenä Euroopan yhteisössä ja Euroopan unioniksi muuttuvassa Euroopan yhteisössä tämä itsenäisyys meiltä otetaan pois.

Puolustusvaliokunnan kuulemat asiantuntijat ilmoittivat meille yksikantaan, että Suomella on mahdollisuus myös Euroopan yhteisön jäsenenä muka pysytellä Länsi-Euroopan unionin jäsenyyden tai tarkkailijajäsenyyden ulkopuolella. Jo silloin me totesimme, että todennäköisesti asiantuntijat erehtyivät, puhuvat vastoin parempaa tietoaan tai tarkoituksella puhuvat ei-totta. Puolustusvaliokunta kuitenkin kirjasi tämän mahdollisuuden, sen että Suomen ei pidä liittyä selvän sotilasliiton, jonka kaltainen myös Länsi-Euroopan unioni Weu on, jäseneksi. Oma kantani on, että puolustusvaliokunnan näkemys on edelleenkin ajankohtainen. Mikään ei ole muuttunut.

Saattaa olla, että pääministeri Aholle on käynyt samalla tavalla kuin Ruotsin pääministerille Carl Bildtille. Ruotsin pääministeri kaksi päivää Maastrichtin sopimuksen hyväksymisen jälkeen ilmoitti keskustelussaan Ranskan presidentin kanssa hyväksyvänsä täydellisesti Maastrichtin kokouksen päätökset, vaikka niistä ei ollut vielä minkäänlaista tietoa sen paremmin julkisuudessa kuin kulisseyksikään, yksityiskohtaista tietoa, mitä nämä päätökset pitävät sisällään. Ruotsin pääministeri antoi avoimen valtakirjan Ruotsin puolesta ja hyväksyi Maastrichtin kokouksen päätökset tietämättä, mitä nämä päätökset pitävät sisällään. Luulen, että myös pääministeri Aholle on käynyt aivan samalla tavalla.

Suomi on joutunutkin viimeaikaisen kehityksen valossa hyvin outoon seuraan. Siinä missä Euroopan yhteisön jäsenmaa Tanska asettaa varauksia Maastrichtin sopimukselle ja muun muassa, että Maastrichtin sopimuksen puolustuspolitiikkaa koskeva ulottuvuus ei voi koskea Tanskaa, Suomi on sitoutunut pääministerin lausunnolla tukemaan myös tätä ulottuvuutta Maastrichtin sopimuksessa. Tämä tuntuu avoimelta valtakirjalta, ja herra pääministeri olisi, jos olisi paikalla, tässäkin asiassa selityksen velkaa.

Ymmärrän niin, että vaikka eduskunnassa yksittäiset kansanedustajat nyt Eta-sopimuksen käsittelyn yhteydessä ovat esittäneet vaatimuksen Suomen liittämisestä Pohjois-Atlantin liittoon, että tämä ei kuitenkaan ole hallituksen kanta. Ymmärrän niin mm. ministeri Salolaisen puheenvuorosta, että hallitus haluaa tällä hetkellä pitää ovet ja ikkunat auki kaikkiin suuntiin,

katsoa, miten Euroopan turvallisuuspoliittinen arkkitehtuuri kehittyi, ja tältä pohjalta tehdä myöhemmin ratkaisunsa. Ymmärrän kuitenkin niin, että Suomen hallitus ja ulkopoliittinen johdanto tässä vaiheessa ei kuitenkaan sulje pois myöskään jäsenyyttä Pohjois-Atlantin liitossa.

Outoa sen sijaan on sellainen menettely, että kansanedustajat, jotka eivät tunne Nato-sopimusta eivätkä sen aiheuttamia velvoitteita Suomelle, ovat antamassa avoimen valtakirjan tällaisen sopimuksen hyväksymiselle. Tarkoiton tässä yhteydessä ennen kaikkea ed. Lammista ja todella liberaalisti tässä yhteydessä käyttäytyvää liberaalisen kansanpuolueen kansanedustajaa.

Herra puhemies! Yksi tärkeä ero, johon haluaisin vielä viitata Eta-sopimuksen ja EY-jäsenyyden välillä, on se, että EY-jäsenyys riistää Suomelta mahdollisuuden päättää itsenäisesti siirtolais- ja pakolaispolitiikastaan. Eta-sopimuksessa meillä tällainen mahdollisuus on. Se ei meiltä tätä oikeutta riistä. Oma mielenkiintoni on tietenkin sillä, että SMP:n ryhmässä kansanedustaja, joka kannattaa Euroopan yhteisön jäsenyyttä eli kansanedustaja Marita Jurva, kuuluu niihin, jotka eivät hyväksy edes nykyistä Suomen hallituksen pakolais- ja siirtolaispolitiikkaa, mutta olisi viemällä Suomen EY:n jäseneksi valmis viemään Suomelta kokonaisuudessaan päätöksenteon näistä kysymyksistä Brysseliin.

On aivan selvää, että työnantajat ovat kiinnostuneita halpatyövoiman tuomisesta Suomeen. Juuri tässä suhteessa työnantajat ovat kiinnostuneita ei vain Eta-sopimuksen solmimisesta, vaan nimenomaan jäsenyydestä Euroopan yhteisössä. Eta-sopimuksen tuloksena kukaan Suomessa ei voi, mikäli viranomaiset asiaa valvovat, maksaa huonompia, työehtosopimukset alittavia palkkoja Suomessa työskenteleville ulkomaalaisille. Mutta kun Suomi on EY:n jäsen, niin kaiken todennäköisyyden mukaan työehtosopimusten yleissitovuus ei enää tällöin ole voimassa. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että työnantajien etujen mukaista on tuottaa Suomeen kymmeniätuhansia siirtolaisia halpatyövoimaksi. Työnantajat ovat kiinnostuneet siirtotyövoimasta juuri siksi, että tämän avulla voitaisiin palkkatasoa polkea olennaisesti myös Suomessa. Eli niiden, jotka ovat sitä mieltä, että nykyistä pakolais- ja siirtolaispolitiikkaa ei pitäisi ainakaan lieventää, pitäisi luonnollisestikin olla EY-jäsenyyttä vastaan. Tässä suhteessa, kuten jo totesin, ed. Jurvan näkemykset ovat täysin käsittämättömiä.

Ed. V. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun ed. Laakson puheeseen siltä osin, että kaikki se, mitä hän puhuu halvasta työvoimasta ja sen riskeistä, itse asiassa sisältyy jo Euroopan talousaluesopimukseen. Se kehitys, ed. Laakso, on lähes väistämätön jo pelkästään Euroopan talousaluesopimuksen nojalla. Kun siihen lisätään vielä pääomien vapaa liikkuvuus, joka sinetöityy tällä Euroopan talousaluesopimuksen päätöksellä, ja kun siihen lisätään vielä maanomistuksen mahdollisuus ulkomaalaisille, niin oikeastaan voi vain ihmetellä, miksi vasemmistoliitto ylipäätensä hyväksyy Etan ja puhuu nyt ennenaikaisesti jo Euroopan unionin jäsenyydestä. Ed. Laakso, nyt olisi isänmaallista kamppailla tätä Euroopan talousaluesopimusta vastaan, jos kerran on murhetta halvasta työvoimasta ja kaikista näistä negatiivisista piirteistä, jotka jo Eta pitää sisällään.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siltä osin olen puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajan Laakson kanssa aivan samaa mieltä, että annamme yksimielisen lausunnon ulkoasiainvaliokunnalle. Mutta siitä eteenpäin onkin sitten jo kommentoitavaa.

Ed. Laakso väittää, että siitä hetkestä ei ole mikään muuttunut. Kyllä ed. Laaksonkin pitäisi seurata myös länsimaisia televisiokanavia ja lukea muitakin kuin tietyn aatesuunnan lehtiä.

Esimerkiksi tänään vielä viimeksi tarkistin, että Euroopassa on 125 rajakiistaa ja 25:tä niistä selvitetään ase-in. Se on aivan juuri nyt tapahtunut. Maailma on muuttunut ja muuttuu rajusti, vaikka me täällä Suomessa luulemme elävämme jossakin hyvin hyvin neutraalisessa ilmapiirissä, missä mikään ei muutu.

Meillä kokoomuksessa on ainakin hyvä tapa se, että täällä saa vapaasti ajatella ja jopa puhua. Kukaan ei meitä täällä kahlitse siinä suhteessa.

Jopa puolueettomuuden vahvimmassa linna-akkeessa Ruotsissa ollaan vahvasti aloittamassa keskustelu siitä, mihin länsimaiseen puolustusliittoon mahdollisesti Ruotsi liittyy. Nämä on minun mielestäni niitä faktoja, joita myös varapuheenjohtaja Laakson tulisi tutkia ja katsoa, mitä ympärillä tapahtuu.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman erilaisella sävyllä kuin ed. Laakso toi esille, haluaisin myös painottaa sitä, että Etan ja EY:n varsinaisen jäsenyyden välillä kannattaa toki tehdä eroja. Mielestäni meillä nyt on tilaisuus aivan viime hetkellä

kiinnittää riittävästi huomiota myöskin Etaan. Juuri sen vuoksi, ed. Laakso, mm. lakivaliokunta teki sen varsin vaivalloisen työn, että pyrki jopa kaavakuviin osoittamaan, minkälainen päätöksentekojärjestelmä näihin pykäliin sisältyy. Kuviot antanevat ainakin kuvan siitä, että systeemin yksinkertaisuudessa saattaisi olla kehittämisen varaa.

Toinen asia sitten on, ja mielestäni ed. Laakso oli kyllä oikeassa sen suhteen, että hyvin mielenkiintoisia mielipidemuutoksia on täällä tapahtumassa. Olemme myös nyt löytämässä sellaisen ryhmän kansanedustajia eri puolueista, jotka ovat Eta-sopimusta vastaan mutta hyvin voimakkaasti EY-jäsenyyden puolesta kuvitellen, että jollakin ihmeellisellä tavalla juuri Suomen kohdalla näillä olosuhteilla ja näillä tekijöillä, mitä meillä nyt on omassa taloudessamme ja yhteiskunnassamme, voisimme jotenkin hypätä tämän vaiheen ylitse. Minun mielestäni olisi, aivan kuten ed. Laakso ehkä toi esillekin, aiheellista miettiä, kannattaako tästä askeleesta mennä ja millä tavoin ja millä ehdoilla eteenpäin. Mutta olisi mielenkiintoista kuulla, miten voidaan tehdä tämä asia toisin päin.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laakso esitti puheenvuorossaan hieman ennakkointia sen osalta, mitä EY:n osalta tulee tapahtumaan, ja varmaan on paikallaan tämän Eta-sopimuksen yhteydessä myöskin sitä miettiä.

Niiltä osin kyllä yhdyn hänen kritiikkiinsä, kun hän totesi, että meillä Suomessa ei riittävästi EY:n negatiivisia puolia tuoda esille. Omalta osaltani väittäisin jopa sillä tavalla, että meidän johtajissamme on tällä hetkellä eräänlaista uudenlaista suومتumista sen osalta, että meillä ei uskalleta tunnustaa EY:n haittapuolia kuin vain siinä määrin, kuin EY:n sisällä EY:n johtajat ensin ovat tunnustaneet. Viittaan mm. tässä siihen, kun on puhuttu ja alettu tunnustaa Tanskan ja Ranskan tapahtumien jälkeen, että Euroopan yhteisössä on hyvin vahva demokratia-vaje. Vasta sen jälkeen meidän johtajamme ja neuvottelijamme olivat samaa mieltä, että ehkä on eräitä puutteita Euroopan yhteisön päätöksentekojärjestelmässä. Minusta tällainen asenne on vihonviimeinen Suomen osalta neuvotella Suomen kansallisista eduista Euroopan yhteisön jäsenyysneuvotteluissa.

Niiltä osin, mitä ed. Laakso puhui uudesta puolustuspolitiikasta, on ehkä todettava, että vaikka varsinkin keskustan osalta ymmärrän,

että edelleenkin ollaan niiden määrittelyjen takana, mitä jäsenyyshakemuksen yhteydessä ehtona on esitetty, on kuitenkin varmasti myös se tunnistettava, että näiltä osin eurooppalainen arkkitehtuuri kyllä muuttuu joka päivä ja varmaan myöskin me joudumme tässä salissa ja salin ulkopuolella tänä päivänä ja lähiaikoina miettimään aika paljon niitä uusia kuvioita, mitä Euroopan puolustusjärjestelyihin liittyy. Ehkä vielä pitäisi entistä enemmän nostaa myöskin pohdittavaksi näiden sotilasliittojen ohella se, mikä on Euroopan yhteistyö- ja turvallisuuskouksen merkitys eurooppalaisen turvallisuussjärjestelmän runkona.

Ministeri Salola: Herra puhemies! Minun on pakko puuttua äsken käytettyyn puheenvuoroon siitä syystä, että se antaa väärän todistuksen Suomen neuvottelijoista ja hallituksen asennoitumisesta integraatiokysymykseen.

Kiistan jyrkästi sellaisen käsityksen, että sen paremmin Eta-sopimuksen yhteydessä kuin myöskaan jäsenyyssasian yhteydessä meillä olisi mitään hurraa-integraatio-mielialaa tai hurraa-EY-mielialaa. Se on aivan virheellinen todistus tästä asiasta. Sellaisesta ei ole kysymys. Kaikissa yhteyksissä suomalaiset neuvottelijat ja virkamiehet ovat tehneet kaikkensa ja voitavansa, jotta Suomen etu nimenomaan tulisi huomioituksi neuvottelujen kuluessa.

Uskon, että on mitä suurinta viisautta myöskin se, mitä ulkopolitiikan yhteydessä on hallituksessa omaksuttu toimintalinjaksi: Sellaisessa vaiheessa, jossa EY itsekin, kuten eilen totesin täällä, ei ole vielä päättänyt, mitkä ovat sen lopulliset ulkopoliittiset, puolustuspoliittiset taikka turvallisuuspoliittiset tavoitteet, ei missään tapauksessa kannata Suomen lähteä muotoilemaan Euroopan turvallisuus- ja puolustusarkkitehtuuria, ennen kuin EY:n jäsenet itse ovat sitä tehneet. Eli kyllä meillä on todella varovainen linjaus.

Voin kertoa, että kun parhaillaan suunnittelemme näitä puolen vuoden kuluessa ilmeisesti alkavia EY-jäsenyysneuvotteluita, niin tässä valmistelutyössä hyvin tunnontarkasti ja pilkuntarkasti pyritään katsomaan, mikä on Suomen etu kussakin asiassa. Täytyy kuitenkin huomata, että Eta-sopimus jo valtaosiltaan ratkaisee keskeiset kysymykset integraatioprosessissa ja tämän jälkeen on oikeastaan neuvotteltavaa enemmän vain ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, sitten erilaisissa institutionaalisissa, edustuksellisisa, kysymyksissä ja sen lisäksi,

jos katsotaan asiapuolelta, niin tietenkin koko maataloustontti, aluepolitiikka ja Suomen erityisolosuhteet. Pääpainopisteet neuvotteluissa tulevat olemaan näillä alueilla, ja niiltä osin valmistelu on todellakin perusteellista ja siinä kaikin tavoin pyritään huolehtimaan nimenomaan Suomen edusta.

Sitten en voi myöskään poliittisen moraalien kannalta hyväksyä sitä, että vain pääministeri joutuisi altavastaajaksi siitä, että samassa yhteydessä, kun jäsenhakemus jätettiin, tältä samalta paikalta ilmoitettiin siitä, että Suomi on valmis hyväksymään Maastrichtin sopimuksen. Minusta siinä on tietty logiikka, että näin oli syytä menetellä, koska se on kuitenkin se perusasiakirja, joka EY:n piirissä on valmisteltu. Ei siinä yhteydessä voinut olla tarkkaa tietoa siitä, mitä tapahtuu Tanskan taikka muiden osalta. Täytyy muistaa, että meilläkin on neuvottelut edessä edelleenkin. Emme me ole mihinkään sellaiseen sitoutuneet, mistä me emme voi edelleenkin neuvotella. Tanska oli myöskin sopimassa peräti Maastrichtin sopimuksesta ja sen jälkeen se on kansanäänestyksellä muuttanut suhtautumistaan ja hallituksensa pohdinnoissa. Minä juuri totesin, että Suomi tulee neuvottelemaan turvallisuuspolitiikan kysymyksistä, institutionaalisista kysymyksistä, maataloudesta ja erityisesti aluepolitiikasta. Toisin sanoen meillä ovat neuvottelut edessä ja ne vasta ratkaisevat meidän yksityiskohtaiset suhtautumisemme näihin asioihin.

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Tässä keskustelussa liikutaan ydinalueella, ja meidän ulko- ja turvallisuuspoliittisessa asemassamme on ydinkysymys, voimmeko me olla puolueeton Pohjoismaa, jos meistä tulee Euroopan yhteisön jäsen. Sehän tässä meitä askarruttaa. Eikä selvää vastausta ole vielä. Jäsenneuvotteluthan eivät ole vielä toden teolla edes alkaneet. Voimme esittää valistuneita arvauksia. Sen haluaisin ed. Laakson puheenvuoron hyvin huolellisesti kuultuani sanoa, että en huomannut, että eilisessä keskustan ryhmäpuheenvuorossa olisi Suomen Nato-jäsenyydestä sanottu suuntaan tai toiseen minikäänlaisia kannanottoja. Käsitin, että ed. Kuuskoski puheenvuorossaan lähinnä toivoi avointa keskustelua asiasta, ja sitähan toki vapaassa maassa saa käydä.

Mutta halusin tässä yhtenä EY-ministeriryhmän jäsenenä sanoa, että kyllä me edelleenkin näiden suurten kysymysten osalta olemme aika

avoimella mielellä. Luulen, että meillä Eta-sopimuksenkin todelliset vaikutukset tässäkin talossa ovat selvinneet vasta nyt, kun tätä sopimusta on käsitelty, eli se, mihin me toden perin olemme sitoutuneet.

Ed. J u r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu, että ed. Laakso tuntee minun pakolaispoliittiset ajatukseni paremmin kuin minä itse.

Olen edelleen sitä mieltä, että todelliset pakolaiset, ne jotka ovat todella hengenhädässä, tänne otetaan ja nälkää näkevät naiset ja lapset. En hyväksy Siyad Barren sotilaita, jotka maleksivat Helsingin kaduilla.

Toisaalta, jos nämä kaavailut 300 000 pakolaista taikka siirtolaista, mitä ed. Laakson edustama ryhmä tänne olisi ollut pari vuotta sitten ottamassa, olisivat täällä nyt, meillähän olisi kohta miljoonan verran työttömiä tai pakolaisia, jotka olisivat yhteiskunnan elätettävänä.

Eta-sopimus sinänsä minusta avaa Suomelle ja suomalaisille todella hyvät mahdollisuudet selviytyä, niin opiskelijoille kuin työttömillekin hakeutua muualle töihin. Samoin jos täältä löytyy opiskelupaikka ja töitä muualta tuleville, niin siitä vain.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laakso on aivan oikeassa siinä, kun hän sanoo, että esitin eilen ryhmäpuheenvuorossani nopeasti selvitetäväksi Suomen mahdollista Nato-jäsenyyttä. Minun mielestäni Eurooppa on muuttunut, aivan kuten ed. Lamminen sanoi, niin nopeasti että kaikki turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot on todella ennakkoluulottomasti ja kriittisesti arvioitava ja tarkistettava. On kysyttävä, onko olemassa enää sellaista maailmaa, johon sopii puolueettomuus sen enempää kuin liittoutumattomuuskaan. Mitkä ovat ne vastakkainasettelut, mitä varten meidän pitäisi olla niin puolueettomia kuin liittoutumattomiakin? Jos ed. Laakso ja hänen tavallaan ajattelevat saisivat päättää, niin varmasti Venäjä on ennen Naton jäsen kuin Suomi. Täytyy muistaa, että Jeltsinin Venäjä on hakenut Nato-jäsenyyttä niin kuin monet muutkin Ivy-maat ja Itä-Euroopan maat.

Ministeri sanoi puheenvuorossaan, että ei pidä lähteä muotoilemaan Euroopan turvallisuuspoliittista arkkitehtuuria ennen kuin EY itse päättää, mitä se haluaa. Jos tämä linjaus olisi ollut Kekkosella, niin eihän varmasti olisi Etykprosessiakaan Suomessa sillä tavalla käynnistet-

ty kuin nyt on käynnistetty. Se oli todella ennakkoluuloton turvallisuuspoliittinen vaihtoehto ja ratkaisu siihen aikaan. Nyt tarvitaan myös niin ulkopoliittiselta johdolta kuin kansanedustajiltakin ennakkoluulottomuutta ja uskallusta tarkastella asioita nimenomaan koko Euroopan kannalta, koko maailman kannalta ja lähtien siitä, mikä on Suomen oma kansallinen etu. Tämä on se avainkysymys.

Ed. Laaksos (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perusongelman muodostaa se, että Aho'n hallitus on toistaiseksi kieltäytynyt selvittämisestä, miten itsenäinen puolustus ja liittoutumattomuus olisi sopusoinnussa Euroopan unioniksi muuttuvan Euroopan yhteisön ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten velvoitteiden kanssa. Tämä on se perusongelma. Tätä selvittää kyllä julkisuudelta salassa erilaisissa työryhmissä, mutta eduskuntaan, jonka pitäisi päättää näistä kysymyksistä ja olla selvillä näistä kysymyksistä, niitä ei ole tuotu selvittäväksi. Eduskuntaa on kerta toisensa jälkeen harhautettu väitteillä siitä, että Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on mahdollista, vaikka Suomi pysyisikin sotilasliittöjen ulkopuolella, säilyttäisikin puolueettomuutensa ja pitäytyisi itsenäisessä puolustuksessa.

Todettakoon myös se, että tuntuu aika oudolta ed. Ukkolan puheenvuoro. Tehän ensiksi vaaditte sitä, että jo tässä vaiheessa pitää Suomen harkita myös Nato-jäsenyyttä, mutta vasta tämän jälkeen esitätte, että pitäisi selvittää, mikä ratkaisu Suomelle on edullinen. Eikö pitäisi mennä toisessa järjestyksessä: ensiksi selvittää, miten Euroopan turvallisuusarkkitehtuuri on kehittymässä ja mikä on Suomen kansallisten etujen mukaista, ja sen jälkeen tulla johtopäätöksiin? Te teette ensiksi johtopäätöksen ja selvitätte asian vasta sen jälkeen. Niin tekee muuten hallituskin! (Ed. Halonen: Se on hallituksen linja!)

Mitä tulee keskustan ryhmäpuheenvuoroon, jota ihmettelin, niin todettakoon, että keskustan ryhmäpuheenvuoron käyttäjä toteaa, että "virallisen doktriinin asemaan korotettu sanonta itsenäinen puolustus ja sotilaallinen liittoutumattomuus on liian kapea-alainen ja lyhytjänteinen". Käytännössähän tämä merkitsee vain askelta näistä kannanotoista luopumiseksi, ei mitään muuta.

Ja lopuksi vielä ed. Jurvalle totean, että minä en ole ollut haalimassa tänne 200 000—300 000 ulkomaalaista, mutta ...

P u h e m i e s (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korva puolusteli keskustan ulkopoliittisen linjan jatkuvuutta ja sanoi, että keskusta on edelleen samalla linjalla, millä on aiemmin ollut. Kysymys kuuluu vain: Mikä se linja on? Siitä ei ole minkäänlaista selkoa. Tämän vuoden alussa, kun täällä esiteltiin hallituksen linjaa, jonka ilmeisesti myös keskusta hyväksyi, puhuttiin nimenomaan täällä monesti mainitusta puolueettomuuden ytimestä: itsenäisestä puolustuksesta ja sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Mutta vain pari kuukautta myöhemmin, siis maaliskuussa, pääministeri Aho ilmoitti, että Suomi hyväksyy täysin Maastrichtin sopimuksen ja myös sen ulko- ja turvallisuuspoliittiset tavoitteet. Sen jälkeen on vielä kuultu sellainenkin määritelmä keskustan taholta, että puolueettomuus onkin termi, joka ei liity koko ulkopoliittikkaan vaan ainoastaan puolustuspolitiikkaan. Se on jo sitten hämmästyttävä käsite, ja näin on muuttunut keskustan ulkopoliittinen linja tämänkin vuoden aikana moneen kertaan.

On aivan selvä, että Maastrichtin sopimus edellyttää jäsenmailta erittäin systemaattista poliittista yhteistyötä ja varauksettoman aktiivista ja solidaarista tukea unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikalle. Näin sanotaan sopimuksessa, ja tämän perusteella, jos puolustusulottuvuus tähän sisällytetään, sen ulkopuolella oleminen on täysin mahdotonta. Sen vuoksi olen koko ajan ollut sitä mieltä, että hallituksen perustelut ovat kaksinaamaisia ja ristiriitaisia, kun hallitus on vielä moneen kertaan tämänkin vuoden aikana vakuuttanut, että voitaisiin säilyttää liittoutumattomuus, puolueettomuus ja samalla olla jäsenenä. Sille ei ole kerta kaikkiaan mitään perusteita, ja sen vuoksi olisi rehellisintä todeta, että nyt ollaan todella muuttamassa kokonaan ja täydellisesti Suomen linjaa.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolaisen äsken käyttämä puheenvuoro minusta hyvin selkeästi kertoo siitä, että hallituksen sisällä ei ole tehty minkään näköisiä uudelleenarviointoja sen jälkeen, kun 18.3. jäsenyyshakemus on jätetty, vaikka Euroopassa muutokset ovat realiteetti.

Muun muassa Tanskan ja Ranskan kansanäänestysten tuloksia ja nimenomaan niihin johtaneita syitä pitäisi Suomessa selvittää ja siltä pohjalta rakentaa mahdollista uutta yhdentymisstrategiaa.

Minusta nyt pitäisi esimerkiksi pohjoismaisittain Tanskan, Norjan, Ruotsin, Islannin ja Suomen yhdessä miettiä, onko tässä tilanteessa mahdollista esimerkiksi rakentaa pohjoismainen integraatiovaihtoehto erityisesti siitä syystä, että Tanska 20 vuoden jäsenyykokemuksen jälkeen tekee sen päätöksen, mikä on tehty. Viime päivien uutiset kertovat, että Tanskan oppositio on rakentamassa omaa vaihtoehtoa eikä aiokaan hyväksyä Maastrichtin sopimuksen mukaista unionia. Minkä takia Suomessa ei oman kansallisen edun nimissä oteta näistä signaaleista vaarin ja mietitä, mitä mahdollisuuksia tilanne tarjoaa? Ei pidä enää vanhoa sen 18.3. päätöksen nimeen yksiselitteisesti, koska ympäristö on tohtaisesti muuttunut.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministeri Aho on erityisesti syylistynyt siihen, että hän on puhunut ulkomailla toista ja kotimaassa toista, ulkomailla ollut erityisesti Suomen myymisen kannalla ja sanonut Suomen hyväksyvän Maastrichtin sopimuksen niissä keskusteluissa, joita hän on käynyt ulkomaisten päämiesten kanssa.

Minua hämmästyttää, että ministeri Salolainen niin suurella innokkuudella hyppää samaan kelkkaan ja liittyy siten isänmaan myyjiin ja itsenäisyyden syöjiin, kun hänkin haluaa sanoa, että ei vain pääministeri Aho vaan myös hän itse on edustanut tätä kantaa, että pitää hyväksyä Maastricht kaikkienensa. Se on väärä päätös, se on väärä kelkka, ministeri Salolainen. Maastrichtin sopimus ei toteudu sillä tavalla, että siitä olisi pienelle Suomen kaltaiselle maalle etua. Tanskalaiset ovat arvioineet tilanteen siltä kannalta, ja puolet ranskalaisista vastustaa samaa sopimusta.

Minusta tuntuu siltä, että hallitus ei ole uskottava neuvotteluosapuoli neuvoteltaessa Suomen EY-jäsenyyttä. Hallitus pettää suomalaisia. Hallitus ajaa pimeässä sammutetuin lyhdyin tietä, jota ei ole olemassa. Tämän takia hallituksen edustajien vakuuttelut täällä siitä, että kysymyksessä olisi joku Suomen etu, eivät ole uskottavia. Siis hallitus on sanonut jo ennen EY-jäsenhakemuksen sisään jättämistä, että Eta-sopimus riittää Suomelle. Kuitenkin hallituksen ministereillä oli jo siinä vaiheessa tiedossa, että he ovat EY-

jäsenyyden kannalla. Se on selvinnyt jälkikäteen, eli Suomelle ei riittänytkaan Eta-sopimus vaan haluttiinkin alun perin EY-jäsenyyttä.

Nyt kun Nato-kysymys ajetaan samalla tavalla alas ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Esko Aho hallituksella ei nyt ole kaikkein luotettavin maine muutenkaan ulkomailla. En tiedä, onko se paljonkaan kasvamassa siitä, että ensin ollaan rähmällä ja valmiita hyväksymään Maastricht kaikkine karvoineen ja sen jälkeen kerrotaan mm. täällä, että ei se nyt ehkä niin kauhean vakavasti otettavaa olekaan, kun neuvottelut ovat vasta edessäpäin. On tietysti hallituksen ongelma mutta myös osin kansallinen ongelma, miten me lisäämme tätä luotettavuutta.

Mutta minua jäi askarruttamaan se seikka, minkälainen demokratiavaje meille itsellemme jää tässä tilanteessa, kun Tanskan, Ranskan ja muiden nykyisten EY-jäsenten kohdalla on mahdollisuus suorittaa kansanäänestys siitä, ollaanko tämän unionin kannalla vai ei. Meidän puolestamme hallitus on jo kertonut, että puolesta ollaan. Onko hallitus aikeissa myös kysyä kansalta jatkossa tämän neuvoo-antavan kansanäänestyksen yhteydessä, minkälaisen EY:n puolesta ollaan? Vai onko sitten kysymys siitä, että se on tämä EY, jonka olette neuvotellut, ja ollaan sen puolesta tai sitä vastaan? Jos näin on, niin kuin on todennäköistä, niin silloin mielestäni olisi aiheellista käydä avoin keskustelu jo tässä vaiheessa siitä, kuinka pitkälle hallituksen eväät riittävät.

Ed. Tuomioja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustelu EY:stä ja Etasta näyttää lainehtivan kansallisen itsepetoksen ja vähän muunlaisen pettämisen välillä. En voi pitää muuna kuin aikamoisena itsepetoksena ehkä sinänsä ymmärrettävistä motiiveista lähtevää ajattelua, että nyt yhtäkkiä olisikin olemassa jokin pohjoismainen vaihtoehto EY:lle, joka päästäisi meidät kaikista siitä hankaluudesta, mitä Euroopan unioniin liittyy, tai jopa siitä, että ministeritasollakaan ei ole vielä selvyyttä siitä, onko puolueettomuus EY:ssä mahdollista vai ei. On täydellistä itsepetosta kuvitella, että puolueettomuus missään perinteisessä mielessä olisi EY-jäsenyydessä nykyiselläänkään, puhumattaan syvenevän liiton vallitessa, mahdollista.

Mutta kyllä sitten toisen puolen tietynlaista pettämistä on myös siinä, että mennään neuvotteluihin ja lähdetään siitä, että Suomi hyväksyy kaiken, mitä muualla päätetään, yrittämättäkään analysoida sitä, mikä olisi meille edullista ja mikä ei. Me tarvitsemme tässä, tekisi mieli sanoa, sosialidemokraattista realismia, joka lähtee siitä, että siinä vaiheessa kun EY:hyn liitytään, se totta kai voi tapahtua vain niiden päätösten pohjalta, mitä EY:ssä on. Ei EY:ssä tulla tekemään muutoksia sen vuoksi, että Suomi sinne on liittymässä. Mutta kyllä siihen yhtä lailla kuuluu sellainen realistinen läpikäynti, mikä on etujemme mukaista, mikä ei.

Minä olen huolestunut siitä, että hallituksen ministerit ovat aikaisemmin ilmoittaneet, että Maastricht niellään karvoineen päivineen, ilman että heillä on edes ollut tietoa, puhumattakaan analyysiä, siitä, mitä se Suomelle todellisuudessa merkitsisi.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos oikein ymmärsin, myös ulkomaankauppaministeri vähätteli Etan ja EY:n eroa. Hänhän sanoi, että neuvoteltavaa Etan jälkeen on enää vain ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Kuitenkin tämä kysymys on äärettömän suuri, meille suorastaan ratkaiseva. Sehän on perimmäinen kysymys. Me olemme edelleenkin puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden kannalla ja ennen muuta sen vuoksi vastustamme rahaliiton ohella EY-jäsenyyttä, vaikka Etan hyväksymmekin.

Puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden merkitystä ei poista se, että Euroopassa on levotonta ja selkkauksia. Päinvastoin tämä on uusi peruste sille, että puolueettomuus ja liittoutumattomuus on tärkeätä. Puolueettomina ja liittoutumattomina voimme pysyä sellaisten selkkausten ja yhteenottojen ulkopuolella, joihin liiton jäsenenä voimme joutua mukaan kansallisen etumme vastaisesti.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin voi todeta ed. Tuomiojalle, etten minä ole havainnut EY-kysymyksessä sosialidemokraattista realismia missään vaiheessa. Enemmän se on ollut tietynlaista räähälläänoloa, kun puolue kerran yhtäkkiä päätti olla EY-hakemuksen kannalla siitä sen kummemmin keskustelematta ja sitä perustelematta.

Ed. Korva kiinnitti huomiota Suomea edustavien neuvottelijoiden työhön ja näkökulmaan sekä kaipasi siihen lisää kriittisyyttä ja Suomen

edun vahvaa puolustamista. Kun täällä puhuttiin presidentti Kekkosesta, tulee mieleen Kekkosen sanonta siinä yhteydessä, kun hän totesi Neuvostoliitossa, että vaikka kaikki muut maat maailmassa muuttuisivat kommunistisiksi, Suomi ei koskaan muutu, jos se on Suomen etu. Hän aina korosti Suomen etua kaikissa yhteyksissä. Tälläkin kertaa kekkoslainen ajattelu voisi olla hyödyllinen ajattelun pohja.

Puolueettomuuskysymyksen ohella mielestäni on kyllä otettava erityisesti taloudellinen aspekti mukaan. Suomi on pieni, syrjäinen, velkainen kansantalous. Tässä mielessä meidän pitää koko ajan ajatella, miten pärjäämme muuttuvassa Euroopassa. Henkilökohtaisesti näkisin, että Eta-ratkaisu voisi olla pitkään pysyvä ratkaisu meille integraation mallina.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministeri Ahon maaliskuista lausunnosta koskien Maastrichtin sopimusta on pakko sanoa, että se oli onneton huonosti muotoiltu. Se on johtanut siihen, että sitä on poliittisesti tarkoitushakuisella tavalla tulkittu väärin.

On nimittäin niin, jos ajatellaan asian sisältöä ja logiikkaa, että pääministerillä ei voi olla mitään mandaattia sitoutua ja sanoa, että Suomi sitoutuu Maastrichtin sopimukseen, samalla kun hallitus toteaa, että tämä mahdollinen neuvottelutulos tuodaan kansanäänestykseen ja mahdollinen neuvottelutulos, jossa Maastrichtin sopimuksin on mukana, päätetään eduskunnassa kansanäänestyksen jälkeen. Mitään logiikkaa ei silloin olisi sanoa ja väittää, että hallitus olisi voinut tähän sopimukseen sitoutua ja sitoa Suomen siihen.

Mitä tulee keskusteluun Nato-jäsenyydestä, kiinnitän huomiota siihen logiikkaan, millä sitä on käyty. Ensin on sanottu, että Euroopan turvallisuusasetelma on oleellisesti muuttunut, jännitys on vähentynyt. Sitten ikään kuin tämän jatkoksi on esitetty, että Suomen pitäisi harkita liittymistä sotilaspoliittiseen yhteisöön. Eikö loogisempaa olisi hakea toisenlaisia ratkaisuja? Mielestäni tässä ovatkin varmasti jotkut muut asiat takana kuin se, mitä perusteluja on esitetty. YK-järjestelmä ja Etyk-järjestelmä ovat Suomen malleja turvallisuuspolitiikan osalta.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin hieman pettynyt, kun ministeri Salolainen näin jälkeenpäinkään ei myönnä sitä mielestäni lähinnä propagandata-

paa, jolla Maastrichtin sopimusta oltiin ikään kuin hyväksymässä ja jättämässä hakemusta, koska eiväthän edustajat edes olleet nähneet koko Maastrichtin sopimusta. Itse olin ehkä niitä harvoja, jotka olivat lukeneet sen. Mielestäni on ollut todella hieman hurmoshenkisyttä. Otan vain yhden yksinkertaisen esimerkin:

Euroopan unionin toiseksi suurin ongelma, sen lisäksi että se vie itsenäisyyden, on se, että siellä ei ole oikeastaan minkäänlaista demokrati-aa. Nyt kuitenkin hallituksen ja monien ministerien taholta sanottiin, että ongelman ratkaisu on se, että subsidiariteettiperiaate eli läheisyysperiaate on jotenkin sellainen suuri syleilevä periaate, joka ikään kuin ratkaisee tätä ongelmaa. Kuitenkin tänään tiedämme, että komission puheenjohtaja Jacques Delors on sanonut aivan kuin ihmeissään, että mikä ihmeen subsidiariteettiperiaate, hän maksaa miljoona markkaa sille henkilölle, joka pystyy määrittelemään tämän periaatteen yhdellä liuskalla. Mielestäni olisi nyt sen aika, että joku isänmaallinen suomalainen voisi hankkia edes tämän miljoonan Suomelle ja tehdä tämän määritelmän Jacques Delorsille — tämä on vain yksi esimerkki.

Ennen kaikkea olen huolissani siitä, että täällä keskustellaan turvallisuuspolitiikasta ja mistä asiasta tahansa, mutta ei siitä peruskysymyksestä, onko Eta Suomen kansantalouden kannalta edullinen ja hyvä ratkaisu. Mielestäni tämä keskustelu jäi kaksi vuotta sitten kokonaan käymättä ja se jää myös tällä kertaa kokonaan käymättä. Minun mielestäni se on keskeisin kysymys, mistä täällä pitäisi keskustella ja unohtaa toistaiseksi koko EY-kysymys.

Ed. Westerland (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Trots att den militär- och försvarspolitiska sidan inte hör ihop med det aktuella Ees-avtalet som vi nu behandlar, så har den av flera talare berörts. Jag anser att Ees-avtalet ur handelspolitisk synpunkt är alldeles nödvändigt för Finland och så anser jag dessutom att det ger oss tillräckligt i det avseendet. Det ger i stort sett allt vad ett EG-medlemskap kan ge.

Om man nödvändigtvis skall se någon skillnad mellan ett EG-medlemskap, som Finland ju har ansökt om, och det här Ees-avtalet, så är det då snarast att man genom ett EG-medlemskap möjligen kan åstadkomma ett militär- eller försvarspolitiskt arrangemang, som jag också anser vara väldigt viktigt i sig. Men då vi en gång har berört de militär- och försvarspolitiska aspekterna vill jag gärna, herr talman, ha sagt min syn i

den frågan att jag anser att Finland snarast möjligt bör utreda förutsättningarna för ett medlemskap i försvarspakten Nato, helt oberoende av de förestående EG-underhandlingarna. Den traditionella neutralitetspolitiken kan vi inte hävda mera. Det är långtifrån säkert att man på alla håll kommer att respektera den, om det så skulle krävas. Och det här är första gången, herr talman, under ett halvsekel som vi fritt och självständigt kan göra vårt säkerhetspolitiska val.

Herra puhemies! Minä totesin, että Eta-sopimukseen, mikä nyt on ajankohtainen, ei oikeastaan liity sotilas- ja puolustuspoliittiset näkemykset, mutta niitähan on kosketeltu monelta tahoilta kuitenkin. Minä näen Eta-sopimuksen selkeänä kauppapoliittisena sopimuksena, mikä antaa meille suurin piirtein kaiken, mikä mahdollinen EY:n jäsenyyden antaa. Jos halutaan nähdä jonkinlainen ero, niin se on nimenomaan juuri puolustus- ja sotilaspoliittisella taholla.

Toivon, herra puhemies, että Suomi selvittää, mitkä mahdollisuutemme ovat liittyä ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Laakson esitykseen. Hänhän väitti, että työnantajat tulevat Suomeen hankkimaan kymmeniätuhansia ihmisiä halpaa työvoimaa. Tämä on minusta hämmästyttävää suomalaisen työntekijän aliarviointia, koska meillä suurin osa työpaikoista on sellaisia, että niissä tarvitaan aika paljon koulutusta, tietoa ja taitoa. Ei meillä voida yhtäkkiä jostakin ulkopuolelta tuoda sellaista työvoimaa, joka ei osaa suomen kieltä eikä osaa niitä töitä, mitä täällä teetetään.

Minä näkisin paljon suurempana vaarana sen, että Suomesta lähtee arvokasta työvoimaa Euroopan suuntaan, varsinkin jos noudatetaan sitä verotuspolitiikkaa, jota vasemmisto edustaa eli marginaalivero halutaan jatkuvasti pitää Suomessa paljon korkeammalla kuin muissa maissa. Kyllä tämä tulee olemaan se suurin vaara, jos suomalaista työvoimaa ajatellaan, että meillä aivovientti uhkaa kasvaa. Siitä syystä toivoisin, ettei tällaisia palopuheita halpatyövoimasta täällä turhaan esitetäisi.

Ed. P a a s i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin lyhyesti puuttua ed. Korkeaojan puheenvuoroon sikäli, kun hän sanoi,

että pääministerin lausuma Suomen Maastrichtin sopimukseen liittymisestä oli huonosti muotoiltu. Se saattoi olla, mutta kiistan sen, että pääministerillä ei olisi mandaattia puhua, koska kun pääministeri puhuu eduskunnassa, se on aina hallituksen kanta ja se sellaisena myöskin ulkomailla tulkitaan. Eikä voida sanoa, ihan riippumatta siitä, mitä mieltä ollaan itse asiasta, että pääministeri puhuu täällä pehmeitä, muttei hallitus ole sitä mieltä kuin pääministeri. Siitä pitää silloin tehdä johtopäätöksiä.

Mitä yleensäkin tähän keskusteluun tulee — täällä on paljon puhuttu turvallisuuspolitiikasta, sotilaspolitiikasta jnp. — sitä voisi luonnehtia sanoilla ”jossain määrin hervoton”. Se johtuu mm. siitä, että meillä ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua käyvät melkein kaikki muut paitsi ulkoministeri. Hän puhuu vain valuuttapolitiikkaa.

Tässä mielessä voidaan todeta, että maassa, jossa pääministeri ei edusta hallituksen kantaa ja ulkopoliittisia lausuntoja antaa vain puolustusministeri, luotettavuus ei ole kaikkein korkeimmalla tasolla.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Minusta on ensinnäkin erittäin hyvä, että meillä käydään tällaista ulkopoliittista keskustelua, koska sitä on käyty Suomessa ylipäänsä aivan liian vähän, ja tässä yhteydessä sitä sopii hyvin käydä.

Miksi sanoin, ettei pääministeri Aho yksin vastaa Maastricht-lausunnostaan, siinä on tietysti sama logiikka, minkä ed. Paasio totesi, eli totta kai hallituksen puheenvuoro käsiteltiin ja hänen puheenvuoronsa käsiteltiin hallituksessa ja hyväksyttiin yksimielisesti. Näin ollen ei ole moraalisesti oikein, että heittäydyttäisiin pois sellaisen lausunnon takaa.

Haluaisin kyllä todeta, että Maastrichtin sopimushan tulkintojensa puolesta elää koko ajan sillä tavalla, että sille pyritään antamaan uutta sisältöä myöskin EY:n puitteissa. On vielä toistaiseksi näkemättä tarkemmin, Edinburghin kokouksessa ilmeisesti näemme ennen vuodenvaihdetta sen, minkälaista uutta sisältöä sille tullaan antamaan tulkintojen kautta. Siellähän pyritään lisäämään tätä ns. läheisyysperiaatetta, sen lisäksi demokratiavajetta pyritään poistamaan jne., eli se ei ole millään tavalla lopullisesti lyöty lukkoon.

Mitä tulee Maastrichtin sopimukseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kannalta, kertaan vielä lyhyesti tosiasiat. Maastrichtin sopimushan

ei luo mitään sotilasliittoa, vaan kysymys on siitä, että tarkemmin myöhemmin määriteltävällä tavalla EY:n jäsenmaat pyrkisivät luomaan puolustusidentiteetin.

Jos aikataulu toimii sillä tavalla kuin on ajateltu, toisin sanoen Suomi olisi jäsenenä EY:ssä vuoden 95 alusta — tämä on eräs aikatauluvaihtoehto; jos lähemme siitä, että neuvottelut pidetään ensi vuonna, sitten on kansanäänestys ja eduskuntakäsittely vuonna 94, tämän skenaarion mukaan jäsenyys voisi toteutua jo vuonna 95 — sehän tarkoittaa sitä, että Suomi olisi mukana muiden Efta-maiden kanssa muotoilemassa EY:n sisällä sen uutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan identiteettiä. Tämä antaa mitä suurimmassa määrin meille mahdollisuuden olla osallisena muiden Efta-maiden kanssa, muiden ns. puolueettomien ryhmän kanssa, muotoilemassa uutta puolustusidentiteettiä. Tämä ei ole suinkaan vähäarvoinen asia, vaan sillä on mitä suurin merkitys, jos tämä aikataulu pitää.

Ed. V. Laukkanen käytti sellaisen puheenvuoron, joka johtaa minut kysymään, tarkoittiko ed. Laukkanen sitä, että ette hyväksy myöskään Eta-sopimusta. Se on kyllä aika omituinen kannanotto, mutta kaikkeen tässä joutuu varautumaan.

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain aivan lyhyesti viitata siihen, mitä eilen sanoin. Otin myös lähtökohdakseni sen, että Suomi on EY-hakemuksessaan ilmoittanut hyväksyvänsä Maastrichtin sopimuksen ilman varauksia — tähän on täällä nyt jo useaan kertaan todettu. Sen lisäksi esitin puheenvuorossani arvion, että lähes virallisen doktriinin asemaan nostettu sanonta: itsenäinen puolustus ja sotilaallinen liittoutumattomuus, on liian kapea-alainen ja lyhytjänteinen, kun ajattelemme koko suomalaisen turvallisuuspolitiikan perustaa. Sen vuoksi toivoin ja peräänkuulutin hyvin arvioivaa ja avointa keskustelua. Olen ymmärtänyt, että tähän on haluttu yhtyä.

Minun on hyvin vaikea ymmärtää sitä, että tässä tilanteessa nopeasti ja mielestäni hätiköiden jotkut haluaisivat jo liittyä jopa Naton jäseneksi. Minusta se on niin merkittävä linjaus, että se vaatii erittäin paljon pohdintaa ja tässä tilanteessa se näyttää ennenaikaiselta ja niin suurelta muutokselta, että itse en missään tapauksessa ole siihen valmis menemään.

Kun ed. V. Laukkanen sanoi, että täällä ei laisinkaan puhuta Eta-sopimuksesta, niin aina-

kin omalta osaltani ja keskustan ryhmän osalta hyvin selkeästi totesin, että olemme päätyneet omassa arvioissamme siihen, että se on oikea ratkaisu oikeaan suuntaan. Se niin kuin monet muutkin asiat sisältää tiettyjä mahdollisuuksia ja tiettyjä ongelmia. Olemme selkeästi ottaneet kannan, että tämä avaa niitä mahdollisuuksia, joihin me haluamme tässä tilanteessa sitoutua.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Tiurin puheenvuoron johdosta, jossa hän totesi, että suomalaiset työnantajat eivät ole kiinnostuneita ulkomaisen työvoiman värväämisestä. Ovat hyvin ristiriidassa ed. Tiurin ja Suomen työnantajiliittojen edustajien lausunnot, koska he nimenomaan niin Eta-lausunnon yhteydessä kuin myös käsiteltäessä EY-asioita työasiainvaliokunnassa ovat useaan otteeseen toistaneet suuren mielihyvän siitä, kuinka valtavat työvoiman saantimahdollisuudet suomalaiselle teollisuudelle nyt ovat avautumassa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen totesi, että minkäänlaista Euroopan yhteisön sotilasliittoa ei vielä ole olemassa ja että tätä koskevat päätökset tehdään Maastrichtin päätösten pohjalta vasta myöhemmin, vuonna 1996, kuten itse päätöksessä todetaan. Asia ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen. Tämähän on se selitys, jonka me kuulemme aina ja jolla asiaa tuntemattomia on helppo harhauttaa.

Itse asiassa Weu, Länsi-Euroopan unioni, on jo tällä hetkellä sotilasliitto. Näin sen tulkitsevat mm. meidän sotilaamme, ne joita mm. puolustusvaliokunta on käyttänyt asiantuntijoina asiaa käsiteltäessä. Jäsenyys Weu:ssa merkitsisi jäsenyyttä, kuten mm. kenraaliluutnantti Hägglund on yksiselitteisesti todennut, selkeässä sotilasliitossa. Eli tällainen on olemassa.

Väite siitä, että päätökset tehdään vasta myöhemmin, ei pidä paikkaansa, koska koko ajan tehdään päätöksiä, sekä Weu:n kehittämistä koskevia päätöksiä että Naton kehittämistä. Näiden kahden järjestön yhteistyön kehittämistä koskevia päätöksiä syntyy tällä hetkellä kuukausittain. Niiden operatiivinen yhteistyö on aloitettu: Päämajat aiotaan siirtää samaan paikkaan, suurlähettiläät yhtenäistetään ja erilainen suunnitteluyhteistyö on alkamassa. Parhaillaan pohditaan sitä, minkälainen armeija ja missä muodossa rakennetaan näille järjestöille, riittääkö yksi, kaksi vai kolme armeijaa, miten armeijoi-

den yhteistyö järjestetään. Tarkoituksena on, että EY tekee vuonna 1996 seuraavan kerran näistä asioista päätöksiä, ja silloin on valmis pöytä, miltä nämä päätökset syntyvät. Ei Suomi enää voi päätösten sisältöön vaikuttaa. Se on täysin perusteeton väite.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen pitää omituisena sitä, että vastustan Euroopan talousaluesopimusta. Teen sen henkilökohtaisesti. Viime yönä pidin puolen tunnin puheen, jossa tarkastelin yksinomaan kansantaloustieteen näkökulmasta, onko vapaa kauppa Suomen etu. Tulin puheessani lähinnä amerikkalaisten kansantaloustieteen professorien perusteella siihen tulokseen, että Suomen etu ei ole vapaa kansainvälinen kauppa, koska siinä ei toteudu suhteellisen edun periaate sen takia, että pääomat ja työvoimat liikkuvat täysin vapaasti. Itse asiassa Etasta tulee ikään kuin kotimarkkinat meille, jolloin ratkaisevaa on absoluuttisen edun periaate, koska pääomat hakeutuvat juuri sinne, missä ne saavuttavat parhaimman voiton. Toisaalta kansainvälisessä kaupassa yksilöt ja yritykset käyvät kauppaa, mutta se ei ole sama asia kuin kansan etu, eli ei ole balansoitua kauppaa.

Siksi olen kysynyt toistamiseen ja kysyn vieläkin, mitkä ovat ne perustelut, että voitaisiin nähdä kansantaloudellisesti, että Eta on Suomen etu. Olen lukenut kaksi vuotta sitten käydyn keskustelun ja kuunnellut nyt myös nämä keskustelut, ja kerta kaikkiaan sieltä ei löydy mitään vankkaa perustetta sille, että Suomen etu olisi kansantaloudellisesti Euroopan talousaluesopimus. Enkä juristina voi hyväksyä ensimmäistäkään sopimusta, ellen ole vakuuttunut, että se on todella Suomen etu.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella on tämä keskustelu ulkopuolella varsinaisen asian. Mutta ministeri Salolainen kun puhui Maastrichtin sopimuksista, niin Maastrichtin sopimuksella tai päätöksellä, ehkä voidaan näin sanoa, pyritään sekä puolustusliittoon että poliittiseen liittoon. Tämä on aivan selkeä asia, ja myös kaikki valtionpäämiehet kuten Kohl, samoin Jacques Delors ym., ovat lausuneet, että kaikki ne maat, jotka liittyvät ja hakevat nyt Euroopan yhteisön jäsenyyttä, tulevat olemaan samassa ketjussa mukana. Tämä on yksiselitteinen. Minä en ymmärrä, miksi Suomen hallituksen taholta näitä selkeitä lausuntoja koko ajan vähätellään.

Mitä tulee subsidiariteettiperiaatteen soveltamiseen eli läheisyysperiaatteeseen, joka nyt on tullut korostetusti esille Euroopan yhteisön johtajien taholta, niin se on pakon sanelemaa. Ranskassa ja Tanskassa kansa nousi kapinaan nähtyään, että parikymmentä päättäjää ja 15 000 virkamiestä Brysselissä tekevät päätökset kaikkien puolesta. Kansa ja kansalaiset on kokonaisuudessaan unohdettu. Estääkseen tämän järjestelmän luhistumisen jouduttiin ottamaan kiireesti käsitteet subsidiariteettiperiaate jne., jotta saataisiin kansalaiset uskomaan, että kyllä teitä vielä kuullaan niiden 15 000 virkamiehen ja parinkymmenen päättäjän joukossa. Tämä on hätäratkaisu, mutta se on vain tällä hetkellä. Kun tämä liitto etenee, kansalaisilla ja kansoilla ei ole mitään sanomista. Brysselin byrokratia lobbauksen ja lahjonnan kautta päättää kaikista asioista. Me emme edes täällä Suomessa tiedä, mitä siellä päätetään sen jälkeen, jos me liitymme Euroopan yhteisöön. Myös tämän päätöksen jälkeen, jos tämä hullu päätös tehdään, tilanne on aivan samanlainen.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen antoi ymmärtää, että Maastrichtin sopimusta tulkinnan kautta voitaisiin kehittää. Minulla henkilökohtaisesti on se käsitys, että näin ei onnistuta tekemään. Kyllä Maastrichtin sopimukselta on pohja pudonnut pois. Se meni näissä kansanäänestyksissä ja siinä kasvavassa epäluulossa, joka on eri Euroopan maissa. Jo se tosiasia, että Euroopan maat ottaisivat valuutakseen todella kaksipuolisen rahan, toisella puolella ecua ja toisella puolen markkaa tai puntaa, osoittaa, kuinka hullusta ajatuksesta on kysymys. Vihreät aikanaan ryhmäpuheenvuorossa viittasivat eräänlaiseen Feeniks-ilmiöön, joka aivan selvästi EY:ssä on nyt tapahtumassa.

Eta-sopimus on minusta erittäin hyvä asia nimenomaan tulevia jäsenyysneuvotteluja ajatellen, joiden aikataulu vuorenvarmasti tulee myös pitenemään siitä, mihin ministeri Salolainen viittasi, koska Eta-sopimuksen kautta voimme todeta, minkälaista on olla tavallaan passiivisena osapuolena aika dynaamisissa kentässä, ja siinä saadut kokemukset varmasti tulevat puoltamaan ajatusta, että on parempi olla mukana päättämässä kuin seuraamassa, miten toiset päättävät.

Ministeri S a l o l a i n e n : Herra puhemies! Varmuuden vuoksi eräs näkökohta. En minä ole

täällä puolustelema Maastrichtin sopimusta vaan korkeintaan kertomassa, mitä se on ja mitä se ei ole. Olen sanonut, että se ei ole sotilasliitto. Mutta en tietenkään missään tapauksessa kiistä sitä, mitä se on: Pyrkimyksenä on edetä kohti puolustusyhteistyötä, mutta siitä päätetään myöhemmin.

Tässä yhteydessä Länsi-Euroopan unionin vetäminen esille niin kuin ehdottomana osoitukseksi siitä, että jo nyt ollaan riittävän pitkällä, on väärä, koska ei se kuulu tähän yhteyteen elimellisesti. Se on tulevaisuuden asia, millä tavalla se kytketään tähän järjestelyyn.

Siis en missään tapauksessa ole puolustamassa täällä Maastrichtin sopimusta. Se on EY-maiden keskenään tekemä sopimus. Mutta on paikallaan, että me tiedämme täsmälleen, mistä on kysymys. Me voimme todella olla mukana neuvotteluissa vaikuttamassa siihen, minkä tyyppisen luonteen se saa tämän uuden ulottuvuuden osalta, josta vielä ei ole päätetty, jos olemme jäseniä 95, ja siellä on sitten muitakin Efta-maita siinä järjestelyssä mukana.

Ed. K u u s k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Maastrichtin sopimukseen on kirjattu sitä, mitä siihen on kirjattu. Mutta uskaltaisin väittää, että meistä kukaan ei tiedä, mitä siitä todellisuudessa kehittyy. Se on jatkuva ja minusta hyvinkin muuttuva prosessi.

Ed. Laakso sanoi, että päivittäin jo tehdään Weurta ja Natoa koskevia päätöksiä. Näin varmasti tapahtuu, mutta en usko siihen, että ed. Laaksokaan tietää, mikä mahdollinen suhde loppujen lopuksi tulee olemaan. Arvioni on, että tässä suhteessa aivan uudenkin tyyppisiä ajatuksia on kasvavassa määrin Euroopassa noussut esiin.

Ministeri Salolainen esitti eilen sellaisen profetian, että Euroopan parlamentit ovat nyt noussemassa puolustamaan omaa vaikutusvaltaansa. Ainakin itse toivoin, että hänen profetiansa toteutuisi. Uskon, että se luo kestävämmän perustan eurooppalaiselle yhdentymiselle. Toivottavasti oikealla tavalla mekin voimme siinä olla mukana.

Ed. L i p p o n e n : Herra puhemies! En varsinaisesti alun perin pyytänyt puheenvuoroa suinkaan vastauksena ed. Laakson puheenvuoroon, mutta siitä intoutuneena esitän, että perustetaan puolueettomuus- ja integraatiotuomioistuin ja ed. Laakso nimitetään suurinkivsiittoriksi.

Mielenkiintoista oli kuunnella puolustusvaliokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan välistä keskustelua. Sen tyyppisenä se kuuluu nimenomaan tähän suureen saliin. Mutta jälleen kerran huomauttaisin arvoisille puolustusvaliokunnan edustajille, että kysymys Suomen liittoutumisesta tai liittoutumattomuudesta on ulkoasiainvaliokunnan asia. Puolustusvaliokunnan olisi pitänyt lausunnossaan EY-jäsenyyksykysymyksestä keskittyä käsittelemään niitä sotilaallisia kysymyksiä, joita tästä seuraa, eli mitä mahdollisia vaateita siitä seuraa puolustusvalmiudelle, ja tutkia tätä asiaa aivan käytännöllisesti. Nyt puolustusvaliokunta lähti tätä veivaamaan yleisten sotilasliittojen suuntaan, ikään kuin se olisi jokin tietynlainen konstruktio. Sen olisi pitänyt selvittää, mitä sopimus käytännössä sotilaallisesti merkitsee Suomen puolustusvoimille nimenomaan, millaisia valmiuksia meiltä edellytetään mahdollisesti, emmehän me todellakaan sitä kovin tarkkaan tiedä, jos esimerkiksi olisimme Länsi-Euroopan unionin jäsen. Tämän kaiken työn puolustusvaliokunta jätti muille. Toivottavasti jatkossa saamme puolustusvaliokunnan asiantuntemuksen käyttöön näissä asioissa.

Sitten kysymykseen puolueettomuudesta. Olin sin kyllä odottanut, että eduskunnassa olisi päästy vähän pidemmälle tässäkin asiassa. Nyt varsinkin ääriivasemmalla käytetään puolueettomuutta lyömäaseena, niin että sillä lyödään ikään kuin se olisi jokin toteimi, ja nimenomaan inkvisitiohengessä halutaan päästä selville, onko hallitus nyt varmasti puolueettomuuden kannalla tai ketkä edustajat ovat jo luopuneet puolueettomuudesta.

Perimmäinen ulkopoliittinen lähtökohta, joka on kirjattu selkeästi hallituksen ohjelmiin tässä järjestyksessä jo pitkään, muistaakseni ensimmäisen kerran Sorsan hallituksessa vuonna 83, on se, että Suomen ulkopoliittikan lähtökohdana on Suomen kansallisten etujen ajaminen. Piste. Sen jälkeen seuraavat ne välineet, ja puolueettomuuspolitiikka on ollut meille väline näiden etujen ajamiseen. Se on ollut erittäin käyttökelpoinen. Me olemme käyttäneet sitä menestyksellisesti.

Nyt me olemme sellaisessa välivaiheessa, jossa on aivan ymmärrettävää, että hallitus halusi linjata — niin kuin pääministeri on tehnyt ja myös ulkoasiainvaliokunta hyväksynyt tämän linjauksen — että tässä vaiheessa me pyrimme säilyttämään puolueettomuudesta sen ytimen, että hoidamme oman puolustuksemme itse ja pysäyttäydymme lähialueella esiintyvien tai syn-

tyvien sotilaallisten konfliktien ulkopuolella. Tämän verran varmasti pysyykin. Minusta kun on kysymys EY:n jäsenyydestä, sitä sosialidemokraattista realismia, josta ed. Tuomioja täällä aikaisemmin puhui, on se, että on aika tunnustaa, ja käsittääkseni ed. Kuuskoski oli samoilla jäljillä, nyt se, että perinteinen puolueettomuus ei enää toimi. Toisin sanoen kansallista etua ei välttämättä enää ajeta sillä, että pyritään ehdoin tahdoin tästä pitämään kiinni. Sosialidemokratit esittivät valiokunnassa muuten tästä selvää sanontaa, mutta sitä ei hyväksytty.

Kysymys EY:n jäsenyydestä neuvoteltaessa käsittääkseni tulee olemaan se, miten Suomi voi, ja tästä puhuin eilen ryhmäpuheenvuorossa, edelleenkin hoitaa elintärkeitä kansallisia etujaan. Näistä ehdottomasti tärkeimpiä on meidän suhteemme meidän naapureihimme, kuten nyt Venäjään. Sitä meidän on lähdettävä turvaamaan. Ei meidän tarvitse hankkia hyväksymistä sille, että olemme puolueettomia, vaan tästä on kysymys. Uskon, että jäsenyysneuvotteluissa on mahdollista myös saada ymmärtämystä EY:n jäsenmaissa, koska nehän meidät jäseneksi hyväksyvät, ja myös komissiossa tälle näkökannalle. Ne keskustelut, joita olen käynyt EY-maiden pääkaupungeissa ja Brysselissä, ovat tässä suhteessa toiveita herättäviä. Uskon, että hallitus ja tällä viikolla tasavallan presidentti ovat samantapaisella asialla.

Silloin kun on kysymys osallistumisesta Länsi-Euroopan unioniin ehkä tarkkailijana — on varmaankin realismia, että se meille tulee — ja myöhemmin jäsenenä, aivan käytännön tilanteissa mitataan, miten Suomen etu täyttyy. Pidän täysin mahdollisena, että kun esimerkiksi EY ryhtyy joihinkin operaatioihin, Suomi osallistuu niihin omien poliittisten, taloudellisten ja sotilaallisten voimavarojensa mukaisesti. Persianlahden operaatiossahan jo nähtiin, että oli selvä hierarkia ja suuret erot siinä, mitä edellytettiin sotilasliittoon kuuluvilta eri mailta, Natoon kuuluvilta mailta siinä tilanteessa. Meidän ei siis ollenkaan tarvitse eikä pidä lähteä, jos me kerran katsomme, että suurissa puitteissa EY-jäsenyyden meidän etumme, näihin neuvotteluihin ikään kuin meidät olisi jo etukäteen pantu johonkin paikkaan tai etukäteen olettaen, että on jokin selvä tulkinta Maastrichtin sopimuksesta. Olen eri mieltä ed. Nikulan kanssa: Maastrichtin sopimus on mikä on tai saattaa muuttua, mutta sen käytännön sovellutus vasta tulee ratkaisemaan, mitä se todellisuudessa merkitsee, ja sitä tullaan kehittämään. Jos käy niin, että Suomi pääsee

jäseneksi 96 mennessä, niin me olemme itsekkin sitten kehittämässä sitä nimenomaan turvallisuuspoliittisilta osin.

Herra puhemies! Haluaisin puuttua kysymykseen, josta on jossakin määrin keskusteltu ehkä liian vähän, eli kysymykseen siitä, millaisen EY:n me haluamme. Tänä aamuna on tietotoimistojen kautta tullut sellainen tieto, että Tanskassa on saatu aikaan ratkaisu oppositiopuolueiden kesken siitä, mikä pitää olla Tanskan linjan, kun se EY:n jäsenenä selvittää suhteensa Maastrichtin sopimukseen ja sen ratifiointiin. Tiedotteessa, joka on tullut STT:ltä, sanotaan näin: "Sosialistinen kansanpuolue luopui vaatimuksesta, jonka mukaan myös uudet jäsenmaat, kuten Suomi ja Ruotsi, voisivat liittyä EY:hyn omilla erikoisehdoillaan. Puolue tyytyi siihen, että Tanska ainoastaan tukee uusien jäsenmaiden vaatimuksia erikoisehdoista." Tällaisilla asioilla Tanskan folketingetissä askarrelaan.

Jag önskar med all tydlighet konstatera att vi inte önskar delta i något EG-uppror eller någon kampanj för att ändra på Maastricht-avtalet. Det är en helt annan sak att hävda våra nationella intressen i förhandlingarna. Det kommer Finland säkert att göra. Men just därför, för att kunna förhandla fram ett förmånligt avtal om medlemskap, skall vi inte blanda oss i EG:s interna strid om Maastricht-avtalet. Däremot välkomnar vi Danmarks stöd för vår strävan att så långt som möjligt på våra villkor bli medlem av EG.

Haluan kaikella painokkuudella todeta sen, että emme halua osallistua mihinkään kapinaan EY:ssä tai kampanjaan, joka tähtää Maastrichtin sopimuksen muuttamiseen. On aivan eri asia se, että me ajamme omia kansallisia etujamme neuvotteluissa, ja niin Suomi tulee tekemään. Juuri voidaksemme neuvotella itsellemme edullisen sopimuksen emme halua sekaantua EY:n sisäiseen kiistaan Maastrichtin sopimuksesta. Sitä vastoin toivotamme tervetulleeksi Tanskan tuen omalle pyrkimyksellemme niin pitkälle kuin mahdollista omilla ehdoillamme tulla EY:n jäseneksi.

Keskustelussa ed. Sirkka-Liisa Anttila ajoi juuri tätä linjaa, että meidän pitäisi liittyä johonkin tällaiseen remppaan Maastrichtin sopimuksen muuttamiseksi ja sellaisella kuvitelmalta, että tämä olisi jotenkin vaihtoehto. Ed. Tuomioja tähän jo aikaisemmin puuttui. Olisi

varsin kummallista, jos tällainen häntä Tanskassa alkaisi heiluttaa koko pohjoismaista koiraa näissä kysymyksissä. Se ei tietenkään tule onnistumaan.

Helsingin Sanomissa ilmestyi Ranskan kansanäänestyksen jälkeen Renny Jokelinin artikkeli, kolumni, hänhän toimii kirjeenvaihtajana Brysselissä. Siinä artikkelissa Renny Jokelin ajoi juuri tällaista linjaa, että Suomen pitäisi ryhtyä jonkinlaiseksi hajanaisen EY:n championiksi. Professori Jan-Magnus Jansson sitten Hufvudstadsbladetissa yhtyi tähän, eli Suomen pitäisi ottaa tällainen eurooppalainen rooli.

Mielestäni sellainen peruslinja, että mahdollisimman heikko ja hajakeskitetty EY olisi Suomen etujen mukainen, on varsin hatarasti perusteltu. Sisämarkkinoiden logiikka se, että vapaa-kaupan lisäksi tavaroiden suhteen toteutuu neljä vapautta, edellyttää tiiviimpää talous- ja rahapoliittista yhteistyötä, ja tästä jo sellaisenaan seuraa poliittisen yhteistyön tarve.

Euroopan kokonaistilanteen kannalta toimintakykyinen ja vahvistuva EY luo stabiilitettä ja turvallisuutta, ja etenkin Suomen tapaisten maiden näkökulmasta hajanainen EY merkitsisi suurempaa levottomuutta Itä-Euroopassa ja entisen Neuvostoliiton alueella. Tämä asia ymmärretään myös idässä eli siellä nähdään, että vahvistuva EY on koko Euroopan tulevaisuuden kannalta eduksi.

Tanskassa ja Suomessakin näköjään on voimia, jotka viihtyvät parhaiten sellaisissa olosuhteissa, joissa vallitsee mahdollisimman suuri hämmennys, no tietenkin Tanskassa siten, että jostakin EY:n rahastosta tulee läskiä pöytään ja rahaa uudistuksiin.

Minä ymmärrän, että meillä edelleenkin vasemmistoliiitossa on tämän tyyppisiä voimia, jotka näkisivät mielellään, että Suomi olisi laitamytäisessä milloin mistäkin suunnasta, niin että meitä voitaisiin painostaa ja tänne mahdollisesti jälleen voitaisiin perustaa jokin viides kolonna ajamaan aivan muita kuin Suomen etuja. Tässä mielessä minä voin yhtyä niihin näkemyksiin, joita mm. osastopäällikkö Blombergin tunnetussa esitelmässä on esitetty, että EY tarjoaa meille Euroopan epävarmassa tilanteessa tiettyä turvallisuuspoliittista selkeyttä.

Mutta olen samaa mieltä kuin useat muut puhujat tänään siitä, että nämä ovat kysymyksiä, joita ei ainakaan odottaisi hallituksen taholta käsiteltävän aivan niin kevytmielisesti kuin on tehty. Me saimme jälleen tänään esimerkin siitä, että ulkomaankauppaministeri puhui yhtä ja

oikeusministeri toista asiassa, joka ei kuulu oikeusministerin varsinaiseen toimialaan, eli kysymyksessä Suomen EY-jäsenyydestä, vaikka hallitus on päättänyt sitä hakea. Puolustusministeri esiintyy siihen tapaan kuin hän mielellään olisi liittämässä Suomea Natoon. Ilmeisesti ei kuitenkaan muu hallitus ole tähän vielä valmis. Minusta aivan niin kuin talouspolitiikassa, ja tästä ed. Paasio aikaisemmin puhui, meillä ei ole varaa tällaiseen vaan hallituksella pitää olla jokin linja. Odotan, että ehkä tällä viikolla kuulisimme tästä vähän lisää.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lipponen käytti jälleen puheenvuorossaan lyömäasetta, jota hän ei malta olla käyttämättä koskaan. Hän itse sanoi, että me käytämme puolueettomuutta lyömäaseena. Kuitenkin hän itse joka kerta kaivaa vanhoja asioita esiin, yrittää väittää, että vasemmistoliitto erityisesti olisi pysähtynyt ja kaipaisi jotakin sellaista, mitä menneisyydessä on ollut. Me haluamme puhua puolueettomuudesta sen takia, että näemme sen kansallisen edun eräänä hyvänä käyttövälineenä edelleenkin ja haluamme myös keskustella siitä, mitä sen tilalle tulisi, jos siitä luovuttaisiin eräänä peruslinjana. Tämä ei ole ainakaan vielä käynyt selväksi, ja niin kuin ed. Lipponen itekin totesi, hallituksen eri ministereiden käsitykset turvallisuus- ja jopa puolustuspolitiikasta ovat kovin erilaisia.

Vielä haluan puuttua siihen, että myös ed. Lipponen moitti sitä, että arvellaan jouduttavan etukäteen sopimaan, tunnustamaan tai hyväksymään jotakin. Tosiasiaan on, että nykyiset EY:n jäsenet voivat vaikuttaa Maastrichtin sopimukseen, muutenhan ei kansanäänestyksiä olisi järjestetty, muutenhan sitä ei ratifioitaisi eri jäsenvaltioissa. Mutta uudet jäsenet liittyvät nimenomaan Maastrichtin sopimuksen mukaiseen Euroopan yhteisöön eivätkä suinkaan Rooman sopimuksen mukaiseen, ja siinä on tavattoman suuri ero. Sen jälkeen vasta kun Maastrichtin sopimus on ratifioitu ja sen tulkinnot tehty, ruvetaan tosiasiaa uusien jäsenten kanssa neuvottelemaan. Se on syytä muistaa, ja juuri siksi on ymmärrettävä, että täällä puhutaan niin paljon Euroopan unionista. Se on aivan eri asia kuin Eta. Me olemme koettaneet puheenvuoroissamme tuoda esiin Etan ja EY:n eli tulevan Euroopan unionin välisiä eroja ja sillä perustella sitä, että voimme Etan hyväksyä ja toteuttaa, että se kaupallisena ja taloudellisena liittona

täyttää meidän kansalliset etumme. Mutta joka tapauksessa on selvää, että EU:sta tulee kiinteä liitto.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvostellessaan puolustusvaliokunnan kannanottoa ed. Lipponen sanoi pitävänsä realistisena sitä, että Suomi liittyy Länsi-Euroopan unioniin Weu:hun tarkkailijajäsenenä. Tarkkaillakin voidaan kuitenkin niin monella tavoin, ed. Lipponen. Tarkkailla voidaan järjestön ulkopuolelta, mitä järjestö tekee, tai järjestön sisällä. Siitäkin pitäisi tehdä päätös, tarkkailemme ulkoa vai sisältä käsin. Sisältä käsin voidaan tarkkailla ainakin kahdella tavalla nykyisen käytännön mukaan. Tarkkailla voidaan — kuten Irlanti tekee olematta tarkkailijajäsen — sisältä käsin Weu:n toimintaa. Tarkkailla voidaan myös tarkkailijajäsenenä sisältä käsin. Eli on hyvin monia erilaisia tapoja, ja on selvää, että jos ja kun hallitus näkee ajankohtaiseksi joskus, mitä se ei tehnyt silloin, kun puolustusvaliokunta asiaa käsitteli, tarkkailijajäsenyyden Weu:ssa, meidän tehtävämme on tietenkin selvittää, millä tavalla tulevaisuudessa tarkkaillaan.

Tuntuu oudolta, että jo tässä vaiheessa, kun Weu, Länsi-Euroopan puolustusunioni, ei ole vielä itseään selvittänyt, mikä on tarkkailijajäsenyyden status, minkälaisia velvoitteita tarkkailijajäsenellä on, minkälaisia sitoumuksia se joutuu antamaan, ed. Lipponen on jo valmis liittämään Suomen ilman mitään selvityksiä, ilman minkäänlaisia tutkimuksia Weu:n tarkkailijajäseneksi. Ehkä tämä kiukku, minkä ed. Lipponen ilmaisi puolustusvaliokuntaa kohtaan, johtuukin siitä, että puolustusvaliokunta tuli siihen johtopäätökseen, että meidän ei tarvitse saadaksemme esimerkiksi tietoja Weu:n toiminnasta liittyä sen paremmin järjestön jäseneksi kuin tarkkailijajäseneksikään. Puolustusvaliokunta oli ainoa valiokunta, joka teki tällaisen johtopäätöksen ja vieläpä yksimielisesti. Se taitaa olla syy, mikä harmittaa ulkoasiainvaliokunnassa toimivaa ed. Lipposta.

Ed. Lipponen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvostan suuresti ed. Laakson mielipiteitä itse kysymyksestä Länsi-Euroopan unionin suhteen. Kuitenkin haluan huomauttaa, että en ole nimenomaan ryhmäpuheenvuorossa enkä muutenkaan vaatinut, että Suomen pitää nyt juuri liittyä Länsi-Euroopan unioniin tarkkailijaksi tai muuksikaan. Tämä asia selviää lähiaikoina. Mutta sen sijaan lienee realistista

olettaa, että EY:n jäsenenä meiltä tullaan alkuun edellyttämään vähintään tarkkailijastatusta.

Puolustusvaliokunnan kannasta minä en ole lainkaan kiukkuinen. Minä ihmettelen, kuinka tällaisia esityksiä voidaan tehdä. Tilanteessa, jossa hallitus on esittänyt, että me odotamme ja katsomme, puolustusvaliokunta naulaa kiinni kannan. Ed. Laakso itse sanoi, että emme tiedä, mutta hänen valiokuntansa ilmeisesti hänen manipuloimanaan ottaa aivan selvän kannan, että tämmöiseen emme voi mennä, vaikka emme tiedä, mistä siinä on kysymys. Olisi erittäin hyödyllistä, jos puolustusvaliokunta ottaisi tehtäväkseen selvittää, mitä käytännössä voi merkitä tarkkailijajäsenyys, mitä merkitsisi täysjäsenyys, millaisia valmiuksia meidän esimerkiksi pitäisi ylläpitää täällä.

Osastopäällikkö Blomberg mainitsi jonkin rambopatalojonan. Se on yksi tapa karrikoida tätä kysymystä, mutta minusta olisi täysin hyödyllistä ryhtyä jo selvittämään sitä, miten esimerkiksi meidän rauhanturvavalmiuksiamme ja -kokemuksiamme voitaisiin käyttää erilaisissa tilanteissa Euroopassa, koska tämä lienee kuitenkin ensisijainen rooli Suomelle eikä niinkään se, että me olisimme välttämättä jossakin erämaassa etulinjassa öljylähteiden äärellä.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Siinä vaiheessa, kun puolustusvaliokunta teki oman mietintönsä, lähtökohtana tietenkin oli sen selvittäminen, aiheuttaako Suomen mahdollinen EY-jäsenyys välttämättömyyden liittyä Länsi-Euroopan unionin jäseneksi tai tarkkailijajäseneksi vai onko meillä mahdollisuus pysytellä ulkopuolella. Tämä oli se keskustelun vaihe, jota me silloin elimme ja elämme muuten vielä tänäänkin, koska hallitus silloin puolustusvaliokunnalle ilmoitti aivan samalla tavalla kuin tänäänkin, että asiassa ei ole mitään syytä kiirehtiä, asia ei ole tänään ajankohtainen.

Aivan kummallista olisi ollut se, mitä ed. Lipponen vaati ensimmäisessä puheenvuorossaan, että puolustusvaliokunnan olisi pitänyt selvittää, millaisia valmiuksia Suomelta edellytetään, jos Suomi liittyy Weu:n jäseneksi. Eihän voida edetä asiaan, jota ei vielä ole käsiteltykään, ja selvittää asiaa, joka ei ole vielä ajankohtainen.

Todettakoon, että puolustusvaliokunta on selvittänyt Weu:n kantoja kyllä myös näissä kysymyksissä ja tutustunut sekä Weu:n päämajaan että Pohjois Atlantian liiton päämajaan ja saanut varsin paljon informaatiota kaikissa näissä kysymyksissä.

Haluan myös korjata sen virheellisen tiedon, mikä ed. Lipponen puheenvuoroon sisältyi, kun puolustusministeri Rehn ei ole itse puolustamassa itseään. Ilmeisesti ed. Lipponen oli puolustusministeri Rehnin televisioesiintymisen perusteella saanut sen käsityksen, että puolustusministeri kannattaa Suomen jäsenyyttä Natossa. Haluan todeta, että ministeri Rehnille esitetty kysymys oli leikattu pois televisiosta. Asia koski jäsenyyttä tai tarkkailijajäsenyyttä Weu:ssa. Siihen hän sanoi, että kaikki ovet ja ikkunat pitää pitää avoimina. Eli hänen kantansa oli hieman maltillisempi kuin ed. Lipponen, joka pitää realistisena, että kun EY:hyn liitytään, Suomi on tarkkailijajäsen Weu:ssa.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa puhemies! Mielestäni käyty keskustelu on oireellinen jostaakin sinänsä vakavasta asiasta, kun muun muassa ed. Laakso, ed. Lipponen, todella monet muut keskustelevat erittäin paljon Euroopan yhteisöstä, keskustelevat sen puolustuspolitiikasta, keskustelevat kaikesta muusta kuin siitä, mikä on keskeisin ydinkysymys liittyen siihen, tulisiko Suomen hyväksyä Euroopan talousaluesopimus. Nyt ei lainkaan pitäisi keskustella Euroopan yhteisöstä, Euroopan unionista, Maastrichtin sopimuksesta. Se kaikki menee täysin sivuun Euroopan talousaluesopimuksen hyväksymisestä.

Luin kaksi vuotta sitten käydyin keskustelun Euroopan talousaluesopimuksesta. Täytyy sanoa, että siihenkin nähden ihmetyttää, miten esimerkiksi vasemmistoliitto oikeastaan ilmeikään värähtämättä on valmis hyväksymään Euroopan talousaluesopimuksen.

Toisaalta sitä keskustelua silloin ja nyt käytyjä keskusteluja selvästi rasittaa todellakin se piirre, että täällä ei suostuta keskustelemaan siitä, onko Suomen etu kansantaloudellisesti liittyä Euroopan talousalueeseen. En kerta kaikkiaan ymmärrä sitä, miksi tästä tärkeimmästä kysymyksestä ei keskustella. On paljon mielenkiintoisempaa edustajien mielestä puhua puolustuspolitiikasta, mutta mitä ihmettä sillä on tekemistä tämän kysymyksen kanssa, josta tehdään historiallinen päätös ensi tiistaina?

Nyt ei ole aika käydä sitä argumentointia kokonaisuudessaan läpi, jonka avulla olen päätenyt siihen, että Suomen ei tulisi liittyä Euroopan talousalueen jäseneksi. Totean vain, että hallituksen esityksen perustelut ovat tässä suhteessa äärimmäisen puutteelliset ja osittain jopa naiivit, koska siellä vain todetaan, että se on

kaikkien kansojen etu, jotka liittyvät Euroopan talousalueeseen, joten tämä sopimus hyödyttää aivan kaikkia.

Mielestäni on aivan uskomatonta, että josakin vapaassa kilpailussa on olemassa näin kaunis ja näin idealistinen ajattelu, että se hyödyttää kaikkia. (Ed. Aittoniemi: Sökössä voitavat kaikki!) Myönnän kyllä sen, että kun aikanaan käytiin kansainvälistä kauppaa valtioiden välillä, oli selvää, että oli paljon perustellumpaa väittää, että molemmat osapuolet hyötyvät siitä. Jos Portugalila ja Englantilainen kävivät keskenään kauppaa, niin olihan oikeastaan itsestään selvää, että ellei tämä kaupankäynti olisi hyödyttänyt näitä maita, eivät ne olisi käyneet sitä lainkaan. Nehän olisivat voineet pidättäytyä siitä.

Nyt eletään kuitenkin täysin erilaista aikaa, koska kansainvälinen kauppa ei ole enää valtioiden välistä kauppaa, vaan sitä käyvät yksilöt ja yritykset aivan itsenäisesti. Nyt voidaan joissakin tapauksissa nähdä, että toki jokin yritys tai yksilö hyötyy tästä kaupasta, mutta sillä ei ole mitään tekemistä sen kanssa, hyötyykö kansakunta tällaisesta kaupankäynnistä.

Toisaalta on todella tärkeää muistaa, kun ed. Laakso esimerkiksi oli huolissaan halpatyövoimasta, tällaisista kriittisistä piirteistä, että nämä kaikki ongelmat tulevat Suomeen jo Euroopan talousalueen mukana, mukaan lukien tietysti työvoiman ja pääomien vapaa liikkuvuus. Siksi on käsittämätöntä, että he vastustavat Euroopan yhteisön jäsenyyttä tällaisilla perusteilla, joilla pitäisi vastustaa jo Euroopan talousalueesopimusta.

Mielestäni on todella tärkeää, että kansanedustajat vielä kerran miettivätkin sitä, mitkä ovat ne todelliset perusteet, miksi he ovat valmiita hyväksymään Euroopan talousalueesopimuksen. Onko se todella Suomen kansan etu vai eikö se ole sitä? Mielestäni näyttää aivan ilmeiseltä, että Suomi menettää oman taloutensa ohjauskeinot menemällä täysin aseettomana vapaaseen kansainväliseen kilpailuun. Oikeastaan siinä suhteessa on häkellyttävää, että myös sosialidemokraatit ovat niin liikuttavan yksimielisesti tämän ratkaisun kannalla, koska kuitenkin sosialidemokraatit toisaalta samanaikaisesti itkevät ja murehtivat ehkä enemmän kuin ketkään muut sitä, kuinka Suomi kurjistuu, Suomea laitetaan eurokuntoon, työttömyys lisääntyy, tehtaat muuttavat halvan työvoiman maihin jne., puhumattakaan siitä, että kaikki pääomat pakenevat Suomesta.

Tämä on murheellista kehitystä. Tämän murheellisen kehityksen suorastaan sinetöi se, että kansanedustajat hyväksyvät Euroopan talousalueesopimuksen. Joku voi nyt tietysti sanoa, ettei Eta tuo enää paljoa lisää siihen, mikä on nyt jo voimassa oleva tilanne.

Ensinnäkin se tietysti tuo joitakin olennaisia asioita lisää liittyen mm. siihen, että julkisten hankintojen avulla ei voida suosia suomalaista työnteekoa, vaan ne on alistettava kansainväliseen kilpailuun. Toisaalta myös työvoiman vapaa liikkuvuus on uusi asia. Ennen kaikkea tulisi ymmärtää, että on jo nyt tehty kansantalouden kannalta todella vakavia virheitä, kun on hyväksytty pääomien vapaa liikkuvuus. Tämän virheen korjaaminen ei tietenkään voi tapahtua siten, että hyväksytään Eta, joka suorastaan sinetöi tämän kehityksen, vaan ensimmäiseksi pitäisi todella puuttua pääomien vapaaseen liikkumiseen. Tämä olisi ehdoton edellytys, jotta Suomi voisi saada kontrolliin vaikeata taloudellista tilannettaan.

Toisaalta velkaantumisen kannalta olisi myös välttämätöntä, että Suomella olisi kontrolloitu ulkomaankauppa siinä mielessä, että tuonnin ja viennin välille yritetään saada jokin tasapaino. Ellei tähän mennä, se tietää Suomen todellista kurjistumista, koska kilpailukyky edellyttää sitä, että Suomi tinkii rajusti nykyisestä elintasostaan.

Näillä lyhyillä ajatuksilla — lyhyillä ainakin verrattuna viimeöiseen puheeseeni — haluaisin vielä rohkaista jokaista kansanedustajaa, erityisesti vasemmistoliittoa, pohtimaan tätä kysymystä syvällisesti, koska pelkäänpä vain, että monet ovat valmiita hyväksymään Euroopan talousalueesopimuksen, koska he vastustavat Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Mutta tämä ei ole suinkaan tietenkään oikeutus hyväksyä Euroopan talousalueesopimus, koska itse asiassa on tietenkin niin, että jos joku tänään tai ensi tiistaina hylkää Euroopan talousalueesopimuksen, niin ei ole sellaista logiikkaa, että hän mistään hinnasta voisi sen jälkeen hyväksyä Euroopan unionin jäsenyyden, koska totta kai Euroopan unioni sisältää sataprosenttisesti kaikki ne säännökset, jotka sisältyvät Euroopan talousalueesopimukseen.

Näin ollen varmin tae, että Euroopan unionin jäsenyys tulee torjuttua, on tietenkin se, että torjutaan jo tässä vaiheessa Euroopan talousalueesopimus. Toistan vielä kerran: Euroopan talousalueesopimukselle ei voi olla mitään muuta järkevää perustetta kuin se, että se olisi Suomen kansantalouden kannalta hyvä vaihtoehto. Kun

näin ei ole, minusta mitään perusteluita Eta-sopimuksen hyväksymiselle ei jää.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. V. Laukkanen väittää, että jäsenyys Euroopan yhteisössä ja Eta-sopimus merkitsevät siirtolaispolitiikan kannalta samaa asiaa. Näinhän ei tietenkään ole. Jokainen sopimukseen tutustunut tietää tämän.

Työvoimapolitiikan osalta Eta-sopimus merkitsee sitä, että kaikilla Eta-maiden asukkailla on oikeus hakea työtä myös Suomesta, mutta jos työtä ei löydy tietyin ajan sisällä, Suomi ei myönnä näille henkilöille myöskään oleskelulupaa. Työ- ja oleskelulupa ovat sidoksissa keskenään. Sen sijaan Euroopan yhteisön jäsenenä Suomi ei enää pystyisi estämään esimerkiksi Suomeen siirtolaisiksi hakeutuvien muuttamista Suomeen, vaikka nämä eivät löytäisikään työpaikkaa. Suomi ei enää pääse valvomaan siirtolaispolitiikkaa. Päätökset siirtolaispolitiikasta tehdään Brysselissä, ei enää Suomessa.

Ongelmahan on se, että esimerkiksi ed. Laukkanen, joka kannattaa työehtosopimusten yleissitovuuden purkamista, on itse asiassa avaamassa päättä Euroopan yhteisön jäsenyydessä Suomen sellaiselle tilanteelle, jossa todellakin halpatyövoima voi tulla Suomeen. Eta-sopimuksen voimassa ollessa työehtosopimusten yleissitovuus pitää huolta siitä, että halpatyövoimaa ei voi olla, paitsi mustana, jos valvonta on heikkoa, koska työvoimalle on maksettava sama palkka kaikille, olivatpa he ammattiliittojen jäseniä tai eivät, työehtosopimuksen yleissitovuuden mukaisesti. Sen sijaan kun Suomi on Euroopan yhteisön jäsen, tämä menettäisi merkityksensä. Ammattiliittoihin kuulumattomille voidaan maksaa jo huonompia palkkoja. Tästä syystä työnantajat ovat kiinnostuneita kymmenientuhansien halpatyöläisten tuomisesta Suomeen tekemään työtä. Eta-sopimus tällaisesta halpatyövoimasta ei vielä työnantajille mahdollista. Siksi he haluavat EY-jäsenyyttä.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska ed. V. Laukkanen on täällä ensimmäistä kauttaan ja minä olen jo kokeneena kansanedustajana toista kautta, niin

minä haluaisin valistaa ed. V. Laukkasta eräästä karneasta tosi-seikasta, joka on vallitsevana tässä nimenomaisessa salissa, jossa me nyt juuri istumme. Täällä monet, luultavasti kymmenet, kansanedustajat tulevat tiistaina tekemään hyväksyvän päätöksen Eta-sopimuksesta, siis monet kansanedustajat tulevat tekemään hyväksyvän päätöksen Eta-sopimuksesta, siitä syystä, että monet kansanedustajat hyväksyvät tämän Eta-sopimuksen. Siis monet hyväksyvät, koska monet hyväksyvät. Tämä logiikka, jota tavallisessa loogisessa kielenkäytössä kutsutaan kehäpäätelmäksi, ei kuitenkaan ole sitä, vaan se on poliittisen pyrkimyksen logiikkaa, ryhmäpäätöslogiikkaa, ed. V. Laukkanen. Näin valitettavasti on. Minä neuvon uutta edustajaa seuraamaan tämän salin masentavaa käyttäytymistä useissa muissakin tapauksissa juuri tätä näkökulmaa silmälläpitäen. Siitä on monia esimerkkejä viimeisen viikonkin aikana.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En, ed. Laakso, sanonut sanallakaan siirtolaispolitiikasta enkä unionin kansalaisuudesta. Erotan täysin nämä asiat, mutta ed. Laakso nyt ehkä ihan tarkoituksellisesti sotkee näitä. Euroopan talousaluesopimus sisältää työvoiman vapaan liikkuvuuden. Nyt ed. Laakso väittää, että eihän se mitään haittaa, kun palkat ovat täällä korkeat. Mutta, ed. Laakso, minä sanon yhden asian, joka varmuudella pitää paikkansa: Markkinavoimat ja yksin markkinavoimat takaavat sen, että Suomessa mennään palkkojen alentamiseen, koska Euroopan talousaluesopimus sisältää vapaan kilpailun periaatteen, jolloin Suomen on pakko ajaa itsensä sellaiseen eurokuntoon, että se kestää rajun, millään keinoin rajoittamattoman vapaan kilpailun. Tästä johtuu, että jo Etan ja työvoiman vapaan liikkuvuuden hyväksyminen johtaa tosiasiallisesti niihin seikkoihin, mitä ed. Laakso varmasti juhlapuheissaan vastustaa, nimittäin suurtyöttömyyteen ja esimerkiksi herkästi työajan pidentämiseen, työttömyysturvan heikentämiseen, eläkeikien nostamiseen, mahdollisesti jonain päivänä vielä työnteko-oikeuden alaikärajan alentamiseen jne. jne. Tämä tarkoittaa sitä, että täysin vapaassa kilpailussa, ed. Laakso, ei siihen tarvita mitään muuta päätöksiä kuin markkinavoimat, jotka vaikuttavat sen, että Suomi kurjistuu sille tasolle, mikä on alhaisimman maan palkkataso Euroopan talousaluesopimuksen alueella. Tämä tulisi, ed. Laakso, ottaa huomioon, kun tiistaina äänestätte pääomien

vapaan liikkumisen ja työvoiman vapaan liikkumisen puolesta.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. V. Laukkanen kuvasi varsin hyvin niitä haittoja, joita EY-jäsenyys Suomelle aiheuttaisi. On tietenkin aivan totta se, että markkinavoimat tekevät parhaansa käyttääkseen jo Eta-sopimusta, mutta varmasti ennen kaikkea EY-jäsenyyttä hyväksi alentaakseen mm. palkkoja. Mutta markkinavoimatkin joutuvat ottamaan huomioon esimerkiksi parlamentin työn. Jos esimerkiksi ed. V. Laukkanen painaisi aina ei-nappia silloin, kun täällä heikennetään esimerkiksi eläke-etuja, jos ed. V. Laukkanen painaisi ei-nappia aina silloin, kun täällä heikennetään esimerkiksi sosiaaliturvaa ja jos ed. Laukkanen esimerkiksi painaisi ei-nappia silloin, kun päättämme työehtosopimuksen yleissitovuuden purkamisesta, niin totta kai markkinavoimien toimintaa silloin rajattaisiin. Mutta kun ed. V. Laukkanen painaakin kyllä-nappia eli sitä nappia, jota markkinavoimat edellyttävätkin hallituksessa olevien puolueiden edustajien painavan, niin tämän tuloksena syntyy tilanne, jossa markkinavoimat voivat käyttää sopimuksia hyönteeseen.

Työvoiman vapaa liikkuminen on voimassa tällä hetkellä Pohjoismaiden välillä. Mutta me tiedämme, että työehtosopimukset ja juuri työehtosopimusten yleissitovuus Suomessa pitää huolta siitä, että vapaata työvoiman liikkuvuutta ei esimerkiksi voida käyttää Suomessa hyväksi palkkojen alentamiseksi. Eta-sopimus ei edellytä työehtosopimusten yleissitovuuden purkamista. Sen sijaan ed. V. Laukkanen puolue on ajamassa työehtosopimusten yleissitovuuden purkamista yhdessä hallituksen kanssa. Tämä tulee merkitsemään käytännössä sitä, että kymmeniätuhansia halpatyöläisiä tuotetaan Suomeen polkemaan suomalaisten työntekijöiden palkkoja.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kovin ymmälläni vihreiden käyttämistä puheenvuoroista ja erityisen ymmälleni jouduin ed. Paloheimon käyttämän puheenvuoron johdosta. Jos tarkastellaan vihreiden ryhmää kokonaisuutena, niin ymmärrän ed. Rätyn ja arvelisin että ed. Pykäläinen on samalla kannalla hänen kanssaan, että isänmaan asiaa on puolustettava. Siltä osin hyväksyn, jos he äänestävät jopa Eta-sopimusta vastaan.

Sitten meillä on toinen äärimmäisyys samassa ryhmittymässä, en tiedä kutsutaanko sitä puol-

ueksi, ed. Hautala, joka haluaa EY-jäsenyyttä niin paljon, että hän on valmis hyppäämään Etavälivaiheen yli eli vastustaa Etan jäsenyyttä, jotta Suomi pääsisi nopeammin EY:n jäseneksi. Tässä ovat ryhmittymän päät. Minusta ei voisi olla enempää erimielisyyksiä yhden ryhmän sisällä.

Sitten tuli ed. Paloheimo vielä tänne, joka hämmensi kysymystä. Minä en oikein ymmärtänyt, onko hän Etan puolella vai Etaa vastaan. Olen ymmärtänyt, että hän kuuluu EY-syylisiin, jotka olivat panemassa sisään Suomen EY-jäsenhakemusta, eli olen ymmärtänyt, että hän on EY-jäsenyyden kannalla. Jos hän edustaa samaa logiikkaa kuin ed. Hautala, että vastustetaan Etaa, mutta ollaan EY-jäsenyyden kannalla, niin silloin minusta ollaan jo sellaisilla vesillä kalastamassa, että sitä ei voi kutsua populistiseksi. Ed. Aittioniemi hallitsee sen puolen. Jos hän vastustaa Etaa, niin hän ei silloin kannata EY:tä. Tältä osin vihreiden logiikka, jossa ei ole yhdistävää tekijää eri ihmisten välillä, herättää kummastustani. Toivoisin ed. Paloheimon pyrkivän puolustamaan tätä sangen kummallista kantaa, jota oletan hänen edustavan: "Ei" Etalle, mutta "kyllä" EY:lle ja pian.

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni Eta-sopimukseen liittyvä keskustelu on ollut erittäin mielenkiintoinen. Viime yönä, jolloin pidin oman puheenvuoroni, oli kokonaista kahdeksan edustajaa kuulemassa, mikä on tällä hetkellä minun poliittisen urani huippu tässä salissa.

Totean, että Eta-sopimuksen käsittääkseni alun pitäen piti olla Eta-sopimus ja sillä sopimuksella ei olla menossa Euroopan yhteisöön. Nyt luettuani hallituksen esitystä n:o 95, joka käsittää Eta-sopimuksen, tämä on kaikkea muuta. Tämä Eta-sopimus tarkoittaa käytännössä, kun se hyväksytään, että me hyväksymme myös Euroopan yhteisön jäsenyyden. Kaikki nämä direktiivit ovat EY:n antamia direktiivejä, joita kaikkien jäsenvaltioiden täytyy noudattaa vuoden alusta. Toisin sanoen se, joka hyväksyy Eta-sopimuksen, hyväksyy Euroopan yhdentymisen. Suomen osalta se tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomen itsenäisyys on menetetty ensi tiistaina ja sen jälkeen puolueettomuuskeskustelu on loppu, kaikki valta siirtyy Brysseliin. Näin yksinkertaisesti minä olen omissa ajatuksissani asian ajatellut ja tulen äänestämään Etaa vastaan. Toisin sanoen ne, jotka kantavat huolta Suomen tulevaisuudesta, toivon, että ajattelevat hyvin

syvällisesti ja vakavasti, mikä on Eta-sopimuksen päämäärä ja mikä on sen päämäärän tulevaisuus.

Mitä puhutaan turvallisuuspolitiikasta, niin siihen päämäärään kuuluu, että Suomi hyväksyessään tämän sopimuksen tulee myöhemmin Euroopan yhteisön jäsenenä hyväksymään myös kaikki ne turvallisuuspoliittiset päätökset, mitä EY päättää, ei suinkaan Suomi. Mitä me pieneenä viiden miljoonan kansana pystymme sitten sanomaan, olemmeko me turvattomia vai turvallisia vai olemmeko me ulkopuolella vai ei missään päätöksissä, kun ei nytkään lahtelainen kansanedustaja pysty vaikuttamaan siihen, mitä Helsingissä päätetään suhteessa Lahteen?

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan mielelläni ed. Seppä-selle, koska olen kolme vuotta käyttänyt tästä aiheesta puheenvuoroja tässä salissa ja kuulun siihen erittäin pieneen vähemmistöön, joka ei ole muuttanut kantaansa näissä asioissa laisinkaan. Kolme vuotta sitten, kun näistä asioista on puhuttu täällä, olen sanonut, että mielestäni Eta-sopimus ja EY-sopimus voidaan hyväksyä tietyillä reunaehdoilla. Niihin reunaehtoihin yhtyi-vät monet kansanedustajat, itse asiassa koko eduskunta. Nyt niistä ollaan kuitenkin tinkimäs-sä, niistä ollaan perääntymässä ja niistä ollaan lipeämässä. Minä en halua livetä niistä. Jos olen ollut sillä kannalla, että EY-hakemus voidaan jättää, olen kantani ilmaistessani sanonut myös, että se ei suinkaan tarkoita, että olisin EY-sopimuksen kannalla, vaan olen sopimuksen kannalla, mikäli jälleen ne reunaehdot, joita pidän välttämättöminä, hyväksytään. Tämä on se logiikka, jota minä noudatan tässä systeemis-sä. Minä en tiedä, mikä logiikkaa ed. Seppänen noudattaa. Mikäli hän noudattaa samaa logiik-kaa kuin suhteessa markkinatalouteen ja sen kannattamiseen viime vuosien aikana, niin ym-märrän, että se logiikka on oman poliittisen karriäärin tukemisen logiikka.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Arvoi-sa puhemies! Ehkä vielä selvyiden vuoksi ed. Rädylle: Käsitellyssä oleva Eta-sopimus todella-kin hyvin olennaisissa ja monissa kohdissa eroaa EY-jäsenyydestä. Paljon puhuttu ulko-, turval-lisuus- ja puolustuspolitiikka ei sisälly tähän sopi-mukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy. Ve-

ropolitiikan harmonisointi ei sisälly tähän sopi-mukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy. Yh-tenäinen kauppapolitiikka ei sisälly tähän sopi-mukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy. Yh-tenäinen raha- ja finanssipolitiikka ei sisälly tähän sopimukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy. Yhtenäinen siirtolais- ja pakolaispoliitiikka ei sisälly tähän sopimukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy. Yhtenäinen maatalous-politiikka ei sisälly tähän sopimukseen, mutta EY-jäsenyyteen se sisältyy jne., jne., jne. Eli kun lukee näitä sopimuksia, niin kannattaisi ehkä lukea niitä asiantuntijoiden kanssa, niin silloin saisi paremman selvyiden siitä, mitä lukee.

Ed. Paloheimolle toteaisin vielä sen, että Maastrichtin sopimus on olemassa ja teidän on otettava kantaa Maastrichtin sopimukseen. Tuntuu aika oudolta, että te ette ole puhunut Maastrichtin sopimuksesta yhtään mitään. Hy-väksyttekö te Maastrichtin sopimuksen vai ette-kö? Jos te hyväksytte Maastrichtin sopimuksen, niin silloinhan ei ole enää kysymys siitä, minkä-laiseksi Suomen neuvottelutulos tulee, johon otetaan tietysti erikseen kantaa. Mutta odotam-me teiltä vastausta siitä, mikä on teidän suhteen-ne Maastrichtin sopimukseen, koska osa vihrei-den eduskuntaryhmästä näyttää antavan va-rauksettoman tukensa myös näille ulko-, turval-lisuus- ja puolustuspoliittisille tavoitteille.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa puhemies! Ajattelin pitää saman luennon ed. Rädylle, minkä ed. Laakso jo tässä piti. Mutta jatkan nyt siitä, mihin hän jäi. Eli vihrei-den ryhmässä on selkeästi esitetty kriittisiä arvioita Maastrichtin sopimuksesta. Muun muassa ed. Nikula tässä keskustelussa ilmoitti, että Maastrichtin sopimus ei onnistu. Siitä huolimatta hän oli sitä mieltä, että pitää mennä mukaan EY:n jäseneksi. Mutta kuitenkin EY:n jäse-neksi ei voi mennä mukaan hyväksymättä Maastrichtin sopimusta. Uusien jäsenten on kaikkien hyväksyttävä Maastrichtin sopimus. Eli uusien jäsenten näkökulmasta se on se EU, johon mennään mukaan. Tässä mielessä minä hämmästelen myös ed. Nikulan esittämiä pu-heenvuoroja: eli Maastricht kelvoton, mutta silti mentävä mukaan EY:hyn, vaikka se pitää sisäl-lään juuri tämän sopimuksen.

Mitä tulee ed. Paloheimon logiikkaan, niin siinä ovat tietysti isot ja pienet asiat sekaisin. Eli hän puhuu reunaehdoista tilanteesta, jossa EY ei ole ympäristöyhteisö, jossa EY ei ole luonnon-suojeluyhteisö, jossa EY ei ole mikään ekoyhteis-

sö, vaan taloudellinen yhteenliittymä. Ne reunaehdot, joita ed. Paloheimo on antanut ymmärtää asettaneensa, jotka koskevat rantojensuojelua tai muita vastaavia lakeja, nehan on toteutettava sillä tavalla, että ne koskisivat sekä suomalaisia että EY:n jäsenmaita yhtä lailla. Jos meillä on halua sellaiset lait säätää, niin mehan voimme tehdä ne EY-jäsenyydestä riippumattakin. Tässä mielessä en ole havainnut, että ed. Paloheimo asettaisi mitään rajoja sille, haluaako hän pysyä Suomen jäsenenä, vaikka Suomi ei ole säätänytkään tällaisia rantojensuojeluohjelmia tai muita vastaavia reunaehdoja, joita EY ei tule säätämään sen perusteella, että sinne mennään mukaan, koska Suomi on siinä liian pieni tekijä. Tässä ed. Paloheimon logiikka heittää. Annetaan mielikuvaa jostain, mutta ei toimita sen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Rätty (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella sitä mieltä, että herkkänä taiteilijana, näyttelijänä, on äärettömän tärkeitä seurata, mihin maailmaan ollaan menossa ja mitkä ovat ne tuulet, minkä tuulien mukaan ollaan menossa mihinkin suuntaan. Se on ensiarvoisen tärkeitä. Minun nenääni tällä hetkellä ne tuulet menevät Eta-sopimuksen kautta suoraan EY:hyn ja Suomen itsenäisyyden menettämiseen. Se on piste.

Mitä tulee lukemiseen asiantuntijoiden kanssa tätä kieltä, mitä täällä käytetään, todella olen sitä mieltä, että tarvitsen asiantuntijoita ja neuvoja joka päivä, koska tämä on kapulakieli, millä meitä sidotaan koko aika edes ymmärtämättä, mitä tässä puhutaan. Täytyy vain hyväksyä sopimukset tietämättä oikeastaan, mistä puhutaan.

Haluaisin muuten samalla kysyä, kuinka moni kansanedustaja tässä salissa on yleensä lukenut nämä sopimukset läpi ymmärtääkseen, mitä me olemme hyväksymässä. Kuinka moni meistä todella ymmärtää, mitä nämä sopimukset pitävät sisällään? Minä luulen, että suurin osa keskustelua käydään vain niistä suurista linjoista, viedäänkö Suomi Euroopan yhteisöön vai ei. Tajutaanko, mitä silloin näitten sopimusten kautta ollaan viemässä, vai ei? Mitä tulee mm. valiokunnan mietintöön, niin itse asiantuntijat eivät näytä tietäneen, mitä tämä sopimus todellisuudessa tulee merkitsemään ja mitä ei.

Eli sen arvostelu, että ei osaa lukea näitä sopimuksia oikein, minusta on kohtuutonta. Ei se tapahdu näin ensimmäisen vuoden aikana, kun on kansanedustajaksi pompannut tänne eduskuntaan. Minulta se tulee vaatimaan pitkän pitkän työn, että ymmärtää tätä terminologiaa, millä näitä lakeja säädetään ja miten näitä pape-reita tulisi lukea ja tulkita, koska samasta asiasta näyttää olevan niin sata eri tulkintaa, että ei aina tiedä, mikä on oikein ja väärin. Silloin täytyy vain luottaa siihen vaistoon ja siihen totuuden tuntuun, millä itse meinaa mennä eteenpäin ja minkälaista Suomea haluaa olla rakentamassa.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoituksenani oli vastata ed. Seppäselle ja ed. Laaksolle, mutta vastaan tässä saman tien ed. Rädylle: Ei pelkästään herkkien taiteilijoiden, vaan myös turtuneiden insinöörien pitäisi seurata aikaansa ja vahtia, mihin Suomi on menossa.

Ed. Seppänen, minä olen käyttänyt täällä viime yönä noin kello 12 varsinaisen puheenvuoron Eta-sopimuksesta ja siinä puheenvuorossa nimenomaan perustellut kantani tähän kysymykseen. En ilmoittanut vielä viime yönä, aionko äänestää puolesta vai vastaan. Olen sen jo päättänyt ja ilmoitan sen tiistaina käytävässä keskustelussa, mahdollisesti jo aikaisemminkin. Mutta vaikka olen sen päättänyt, niin minä en katso, että minun velvollisuuteni on ilmoittaa sitä ed. Seppäselle esimerkiksi täällä salissa, mutta kehotan, että kun ed. Seppänen on nyt niin kiinnostunut näistä minun perusteluistani, niin hän kaivaisi esiin keskustankansliasta viimeöisen puheenvuoroni ja lukisi sen tarkkaan ja tulisi sitten soittamaan suutaan tänne saliin siitä, mitkä ovat kunkin perustelut näissä kysymyksissä ja kuka täällä oikein takkiaa kääntää useimmin.

Ed. Laaksolle, joka jatkuvasti palaa täällä EY-kysymyksiin ja Maastrichtin sopimukseen, tiedoksi, että tämä keskustelu, jota eduskunnassa käydään tällä hetkellä, koskee Eta-sopimusta.

Ed. Särkijärvi: Arvoisa puhemies! Tarkoituksenani on tosiaankin pääosin keskustella Eta-sopimuksesta, joskin se on niin vaikeata, kuten olemme täällä huomanneet.

Ensinnäkin on syytä palauttaa mieliin, että ei Etaa ole tehty miksikään porttikongiksi EY:hyn, vaan se oli nimenomaan tämän kaikkien ylipappien äidin Jacques Delorsin ajatus siitä, kuinka voidaan estää Efta-maita hakeutumasta erikseen EY-jäsenyydsneuvotteluihin. Itse asiassa tämä

rakenne on aivan hyvä ja itsekannattava. Toisin sanoen Eta-jäsen pystyy hyvinkin olemaan Eta-jäsenenä, ilman että syntyy suurta kaipuuta EY:n jäsenyyteen. Vaikka nämä Eta ja EY:n erot voidaankin muutamalla rivillä selostaa, kuten ed. Laakso vähän aikaa sitten teki, niin kuitenkin luonteeltaan on näissä asioissa saman verran eroa kuin työsuhteessa ja aviosuhteessa. Ei niissäkään kirjaimia kovin paljon tarvitse muuttaa, mutta koko periaate on erilainen.

Ed. V. Laukkanen on tuonut yllättäen tässä vaiheessa keskusteluun sen, minkä kaikki oikeastaan ovat tienneet, mutta mistä on aika vähän keskusteltu, eli sen, että kyllä Eta-sopimus avaa sellaista kilpailua, joka aikaisemmin ei ole ollut mahdollista Suomessa. Tosin meillä on vapaa-kauppasopimuksen puolelta jo itse asiassa tämä teollisuuden kilpailu saatettu suunnilleen samalle tasolle, kuin se on Eta-sopimuksen myötä. Sen sijaan palvelujen puolella ja erityisesti kotimaassa suojattujen ammattien ja yrityssektoreiden osalta kilpailu tulee kovenemaan. On selvää, että kun me samanlaistamme sääntöjämme niihin, joita meidän kilpailijoillamme on, me joudumme aina maksamaan ylimääristä omassa elintassamme siitä, jos meillä on joitain sellaisia sääntöjä, jotka ovat meille raskaampia tai kalliimpia, tai jos yritämme tehdä joitain asioita huonommin kuin muut. Mutta peruslähtökohtanaan on se, että suomalaiset ovat niin hyviä, että he menestyvät myöskin kilpailussa, ainakin silloin kun he saavat päättää puolet säännöistä itse.

Eta-sopimuksen vahvuusikään on se, että Suomi saa päättää edelleenkin siitä, koska se devalvoi ja koska se kelluttaa, ainakin muodollisesti, mitä nyt markkinat antavat lupaa. Suomi voi päättää myöskin omista tulleistaan, jotka Suomella ovat paljon nokkelammin muovailtuja kuin EY:llä, jos ajatellaan suomalaisen teollisuuden ja yrittäjyyden suojaamista. Se on eri asia, että samalla ne myöskin vastaavasti lyövät korville kehitysmaita, joihin kohdistuvat jalostettujen tuotteiden osalta Suomen korkeat tullit. Toisaalta ehkä voidaan sanoa, että kehitysmaiden raaka-aineet pääsevät Suomeen helpommin kuin EY-alueelle, koska meillä niiden tullit ovat alempia. Tähän mm. liittyy se paradoksi, että EY-maiden ulkopuolella tuotettavien elintarvikkeiden hinta nousee, jos Suomi liittyy EY:n jäseneksi, mutta Eta-ratkaisussa se pysyy nykyisellä tasolla, ellei kilpailu sitä erikseen vielä nykyisestään pudota.

Ed. V. Laukkanen — ja taisi olla joku muukin tässä keskustelussa — oli huolestunut pääoman

vapaasta liikkuvuudesta. Mutta sille ei oikeastaan ole vaihtoehtoja, jos alamme miettiä, mikä se vaihtoehto on, koska se on paluu valuuttasäännöstelyyn ja esimerkiksi siihen, että suomalaisille pitäisi ryhtyä myöntämään erityisiä lupia käydä lomalla ulkomailla, koska ulkomaanlomailu on selvästi vaihtotaseeseen vaikuttava negatiivinen tekijä. Siitä ei tule yhtään mitään hyötyä oikeastaan itse Suomen talouselämälle.

On mielestäni väärin sanoa, kuten täällä on väitetty, että jos joku on ollut EY-jäsenhakeksen kannalla, hän olisi EY-jäsenyyden kannalla. Minä ainakin olen usein käynyt onkimassa ja saanut myös sellaisia kaloja, joita en ole halunnut syödä. Siitä huolimatta jatkan onkimista silloin, kun aika sen suo. (Ed. Laine: Toivotaan kalaonnea!)

Ed. Rädylle, joka oli huolestunut siitä, että meille annetaan niin paljon kapulakielellä kirjoitettua tietoa, johon kaikkien pitäisi tutustua, voin lohdutukseksi kertoa, että tässä asiassa ei tarvitse lukea enempää kuin siihen asti, että tietää, äänestääkö ”kyllä” vai ”ei”. Siitä puolen metrin korkuisesta pinosta, jonka tämä sopimus käsittää, ei pääse tekemään yksityiskohtaisia päätöksiä, koska ne on jo tehty.

Näitä meidän täällä puhumiamme rivejä varmaan luetaan mielenkiinnolla ranskankielisinä käännöksinä Brysselissä jonkin viikon kuluttua, kun sikäläinen osapuoli valmistautuu jäsenneuvotteluihin. Tästä syystä en ollenkaan ymmärrä mitään järkeä siinä, että jotkut EY:n jäsenyyden kannattajat täällä niin voimakkaasti yrittävät viestittää sitä, että Suomi tulee joka tapauksessa hyväksymään neuvottelujen lopputuloksen, oli se minkälainen tahansa. Kun on kyse kaupankäynnistä ja neuvotteluista, niin eikö tietysti pitäisi sanoa, että me olemme hyvin epävarmoja tästä? On paljon asioita, joita täytyy selvittää ja neuvotella, muussa tapauksessa tämä ei varmaankaan mene läpi Suomen kansassa, etenkin kun Suomen kansassa ei todellakaan mene läpi kaikki se, mikä menee Suomen hallituksessa ja Suomen eduskunnassa.

Tähän liittyen ilmeisesti lähiaikoina Suomen hallitukselle esitetään mielenkiintoisia kysymyksiä sitten, kun Tanska on saanut selvitettyä, mitä uusia ehtoja se aikoo asettaa osallistumiselleen Euroopan unionin toimintaan jatkossa. Tällöin nimittäin tietysti kysytään Suomen hallitukselta, tukeeko se näitä erityisehtoja pohjoismaisen yhteistyön nimissä tai muuten vai vastustaako vastoin pohjoismaista yhteistyötä Tanskan erityisehtoja. Sen jälkeen tietysti seuraava kysymys

on: No, entä Suomen erityisehdot, voiko Tanska saada paremmat ehdot kuin Suomi? Vaikka hallitus vastaisi, että Tanska nyt on erityistapaus ja Suomi toki voi neuvotteluissa päästä siihenkin lopputulokseen, että meitä koskevat kaikki Maastricht-sopimuksen pykälät, en usko, että Suomen kansa tulee tällaista ratkaisua hyväksymään silloin, kun se pääsee asiasta äänestämään.

Ed. Lipponen ihmetteli sitä, miksi täällä nyt yleensä puhutaan Tanskasta. Hän sanoi, että häntä Tanskassa heiluttaa pohjoismaista koiraa. Tämä on aivan johdonmukaista siitä syystä, että kun EY-jäsenanomusta lähetettiin, monet suomalaiset sanoivat, että näin täytyy menetellä ja onhan Tanskakin jo siellä, olisi kummallista, jos joku Pohjoismaa jäisi EY:n ulkopuolelle. Tanskasta pääministeri, ulkoministeri ja tanskalainen EY:n komission jäsen kävivät kertomassa, kuinka EY ja Maastrichtin sopimus ovat hyödyllisiä koko Euroopalle ja sen talouselämälle, ja tästä syystä he toivovat, että suomalaiset yhtä innokkaasti hyväksyvät ne kuin tanskalaisetkin ovat jo tehneet. Onko Tanskan tie meidän tiemme, sen me näemme sitten tulevaisuudessa.

Eta-sopimuksen ja erityisesti Eta-lakien käsittelyyn eduskunnassa liittyy ongelma, johon en ole huomannut tulleen vastausta ainakaan niissä valiokunnissa, joissa itse istun. Kun etenkin Sveitsissä tehtyjen mielipidetiedustelujen mukaan näyttäisi siltä, että Sveitsi ei tule hyväksymään Eta-sopimusta kansanäänestyksessään ja Eta-sopimuksen voimaantulo täten viivästyy ensi vuoden tammikuun 1 päivästä, niin miten tulee suhtautua niihin lakeihin, joita me täällä hyväksymme jättäen avoimeksi niiden voimaantulopäivän? Edelleenkin, jotkin näistä laeista täytyy saattaa voimaan jonkin kalenterivuoden alussa niiden luonteen vuoksi, jotkut niistä täytyy saattaa voimaan samana päivänä kuin Eta-sopimus astuu voimaan, koska muuten niillä ei olisi merkitystä, ja joidenkin osalta voidaan harkita, kummassa vaiheessa tämä tehdään. Mitään selvitystä siitä, kuinka tulee menetellä kunkin yksittäisen lain kohdalla, en ole nähnyt. Tosin valitettavasti en ole vielä nähnyt kaikkia niitä lakiesityksiäkään, koska ne eivät ole eduskuntaan saapuneet.

Täällä on tämän asian yhteydessä keskusteltu turvallisuuspolitiikasta. Joskus vanhaan hyvään aikaan ulkopoliittisista kysymyksistä keskusteltiin ensiksi riittävästi ikään kuin kulisien takana, mietittiin, kuinkahan asiat ovat, ja sen jälkeen, kun oli saatu aikaan harkittuja mielipiteitä, nämä ilmaistiin julkisuudessa. Tämä on käsit-

tääkseni ulkopolitiikan onnistumisen kannalta erittäin hyvä tapa menetellä. Silloin turvallisuuden puolella täytyy analysoida uhat, analysoida ne keinot, joita voidaan käyttää näihin ukiin vastaamisessa, ja tältä puolelta tehdä ratkaisut omasta varustautumisesta, liittoutumisesta tai puolueettomana pysymisestä. Näitä asioita ei mielestäni tulisi ratkaista sillä tavalla, että mietitään, mikä näyttäisi julkisuudessa tai yleisen mielipiteen kannalta hyvältä, koska se välttämättä ei ole järkevää. Sen julkisen mielipiteen perässä juokseminen saattaa pakata hengästyttämään.

Kyllä Suomi joutuu moneen suuntaan selittämään sitäkin, jos se luopuu puolueettomuudestaan. Ajatellaanpa vaikka sitä, että Neuvostoliiton me pystyimme hoitamaan kyllä yksinämme, mutta nyt kun on Venäjä tullut sen tilalle, niin tarvitsimme siihen länsieurooppalaisia aseita. Joku saattaa kysyä, kuinka tämä näinkinpäin on saattanut mennä.

On totta, kuten ed. Lipponen totesi, että hallitus ei ole pystynyt tässä asiassa antamaan mitään selkeää linjaa keskustelulle ja hallituksen omatkin näkemykset ainakin eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan niitä kuullessa ovat muuttuneet liian tiuhaan ja jääneet monissa tapauksissa epäselviksi, kuten tämä puolueettomuus lähialueilla: Kampissa, Kaivopuistossa ja Kulosaareissa, mutta ei ole vielä selkeyttä, ulotuuko se myös Vuosaareen asti.

Tämä kansan mielipide näyttää myös johtaneen siihen omituiseen tulokseen, että myös Eta-äänestykseen suhtaudutaan taktisesti, ei sillä tavalla, että todella mietittäisiin, kuinka eri vaihtoehdoissa käy, mikä on Suomen kannalta edullista, vaan siten, että mietitään, miten oman puolueen käy seuraavissa vaaleissa tai vain seuraavissa mielipidetiedusteluissa.

Me tiedämme, että kaikkien puolueiden kannattajakunnissa sitten, kun mennään EY-jäsenyydestä äänestämään, on selvää hajontaa. Useimmissa puolueissa on myös Eta-jäsenyyden osalta vähintäänkin pieni vähemmistö, joka on eri mieltä kuin puolueen valtalinja. Nyt taktinen kysymys näyttää olevan, minkälaisia hajontoja kussakin puolueessa tai muussa vastaavassa ryhmityksessä pitää saada aikaan, jotta kukaan omassa kannattajakunnassa ei loukkaannu.

Vielä lopuksi toteaisin, kun ed. Paloheimo syytti ensi tiistain äänestyksen lopputuloksessa sitä, että eduskuntaryhmät olisivat tehneet ryhmäpäätöksiä ja niiden jäsenet eivät uskaltaisi päättää oman mielensä mukaisesti, että tässä

asiassa en ole edes kuullut, että mikään ryhmä olisi katsonut tarpeelliseksi ryhmäpäättöstä. Tässä asiassa jokainen edustaja tietää joutuvansa vastaamaan tuloksista, olivat ne minkälaisia tahansa, sitten kun ne tulokset todella suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavat.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! On kiinnostavaa, että täällä on aloitettu jo EY-syylisten etsintä, vaikka asiat ovat vielä kovin epäselviä, ja ihmiset rupeavat tätä EY-taakkaa heittelemään niskoiltaan tällaisilla kategorioilla, mitä ed. Särkijärvi esitti, että olen hakenut EY-jäsenyyttä mutta en ole vielä päättänyt, minkä kannan siihen otan, ja että ongitaanhan sitä paljon kaloja, vaikka ei saataisikaan, ja sitten heitetään niitä pois, jos jotain saadaan. Mutta kyllä tilanne on sellainen, kuin tasavallan presidentti sanoi, että EY-jäsenyyttä haetaan tosis- saan. Silloin kun eduskunnassa päätettiin siitä, että haetaan EY-jäsenyyttä, minusta vaihtoehto oli EY-jäsenyyden puolella oleminen tai sen vastustaminen eikä siihen jäänyt semmoista vaihtoehtoa, että ei olisikaan oltu EY-jäsenhake- muksen kannalla. Eli onpas kansan mielipide ruvennut kovasti kiinnostamaan poliitikkoja, kun ollaan jo lipeämässä siitä kannasta, että EY-jäsenhakemus merkitsisi EY-jäsenyyden halu- amista.

Mitä yleensä tähän keskusteluun, on se jän- nää, miten paljon vaihtoehtoja eduskunta pystyy tuottamaan yhdestä asiasta, itse asiassa miten yksi eduskuntaryhmä pystyy tuottamaan niin monta vaihtoehtoa kuin vihreiden eduskunta- ryhmä pystyy.

Olen ymmärtänyt, että ed. Pykäläinen ja Rätty ovat ei-ei-vaihtoehdon kannalla eli ei Etalle ja ei EY:lle. Ymmärtääkseni ed. U. Anttila myös on tällä kannalla.

Sitten tulee ed. Nikula, joka on kyllä-kannal- la, sitten Maastricht ei-kannalla, EY-jäsenyy- s kyllä-kannalla, eli on eri mieltä Maastrichtin tuloksista ja sen perusteella Suomelle asetettavista vaihtoehtoista eli on hyväksyttävä EY-jäse- nyys Maastricht-sopimuksella tai sitten ei. Se on minusta myös melkoinen häränpöly ed. Nikulan- la tämä Maastrichtin hylkääminen ja EY-jäse- nyiden kannattaminen. Ei ole mitään mahdolli- suutta olla tuota mieltä, jos vähänkin on laki- mies, niin kuin olen ymmärtänyt ed. Nikulan olevan.

Sitten ed. Hautala, joka on ei Etalle ja kyllä EY:lle. Siis aivan mahdoton yhdistelmä, aivan mahdoton yhdistelmä, että keksikin tuommoi-

sen yhdistelmän. Minusta tuommainen osoit- taa kyllä todella luovaa ajattelua, että pystyi keksimään sellaisen vaihtoehdon tässä tilan- teessa: ei Etalle mutta kyllä EY:lle. Minä en olisi uskonut, että joku voi keksiä semmoisen vaihtoehdon.

Mitä sitten tulee ed. Luukkaiseen, hänhän on sitten loogisesti kyllä-kyllä-kannalla (Ed. Luuk- kainen: Kyllä!) toisin kuin ed. Hautala, joka on ei- ja kyllä-kannalla.

Sitten meillä on tämä erikoistapaus vihreiden ryhmässä, ed. Paloheimo, joka on enpä kerro -kannalla. Tämäkin vaihtoehto piti vielä kokea, että kun kaikki ei- ja kyllä-vaihtoehtoista tule- vat ratkaisut on loppuun käytetty, sitten piti vielä löytää yksi uusi vaihtoehto, että olisi mah- dollisimman monipuolisia, erilaisia, ed. Palohei- mon enpä kerro -kanta. Se minusta osoittaa myös luovuutta tässä Eta-keskustelussa, jota on käyty, että tämäkin vaihtoehto vielä löytyi siihen palettiin, joka oli jo sotkeutunut kaikista mah- dollisista väleistä niin, että vihreää ei ole näky- vissä. (Ed. Rätty: Entäs Susi-Pulliainen?) — Minä en ed. Pulliaisen kantaa tiedä, mutta tiedän, että hän on isänmaallinen henkilö, ja minä luotan ed. Pulliaiseen kyllä näissä kysymyksissä. Hänen arvostelukykynsä on osoittautunut päteväksi arvioitaessa Suomen suhteita Euroopan yhteis- öön. (Välihuuto) — Ai, että onko hän samaa mieltä kuin ed. Hautala? Niin, meillä on ed. Pulliaisen kanssa paljon yhteistä.

Kun keskustelua on lavennettu, tulee lisää vaihtoehtoja keskusteluun. Ei-, kyllä-, enpä ker- ro -vaihtoehtojen lisäksi tulee vielä, kun keskus- telua lavennetaan, uusi vaihtoehto, ja se on tämä Nato-vaihtoehto, jota ed. Westerlund esitti. Eli ymmärtäisin, että kyllä Etalle, ei EY:lle mutta kyllä Natolle. Tässä tulee käyttöön koko kirjo, mitä kansainvälisiä sopimuksia on, vihreille tar- joutuu vielä tämänkin jälkeen uutta luovuutta. Kun tulee Weu ja Nato lisää ja niistä voi olla eri mieltä ja ne voi sekoittaa näihin kaikkiin aikai- sempiin mielipiteisiin, niin onpa siinä kansalla sitten ainakin vaihtoehtoja. (Ed. Rätty: Ivy on vielä takaporttina!) — Ivyä me emme kannata ja täytyy pitää huolta siitä, että se ei myöskään väkisin tule tänne. Tämä on sitä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, joka täytyy Suomessa jär- jestää.

Meille, jotka olemme Eta-sopimuksen kan- nalla, koska taloudellisesti ei voi eristäytyä Eu- roopan maista, mutta vastustamme EY-jäse- nyttä, tulee tämä looginen kysymys: Miten turvallisuuspolitiikka järjestetään?

Turvallisuuspolitiikka pitää järjestää sillä tavalla, että ollaan Weu:n ja Naton ulkopuolella. Se vaihtoehto pitää sisällään sen loogisuuden nimissä, että tämä ei ole pasifistinen vaihtoehto. Eli Suomen on todellakin siinäkin tilanteessa, että vastustetaan Weu:n ja Naton jäsenyyttä, huolehdittava omasta puolustuksestaan. Oman puolustuksen näkemys on sellainen, jota täytyy kehittää EY:n vastustajilla lähikuukausina ja lähivuosien aikana, minkälainen on oma puolustus?

Oman puolustuksen edellytyksiä on huomattavassa määrin heikennetty ja vaarannettu tällä surullisella hävittäjähankintakaupalla. Ilmavoimien kenraalit tulivat huomattavan ahneiksi, kun heille tarjottiin uusia sotakoneita. He halusivat maailman parhaita sotakoneita maailman kalleimpaan hintaan. Se asettaa Suomen muun puolustuksen suuriin vaikeuksiin. Minä ymmärrän maavoimien kenraaleita, jotka kenraali Veikko Vesterisen johdolla ilmoittavat, että lentokoneiden hankinta vaarantaa Suomen muun puolustuskäytön. Mielestäni Suomen muu puolustuskäytös on hyvin tärkeä asia. Voi olla, että meillä paineet puolustusmäärärahojen lisäämiseen tulevat siitä, että hankittiin sekä hävittäjät että ylläpidetään rajua rautaa Suomessa -linjaa.

Joka tapauksessa vaatimus oman puolustuksen järjestämisestä siinä tilanteessa, ettei olla Naton ja Weu:n kannalla, kuuluu mielestäni loogiseen EY-jäsenyyden vastustamiseen. Sitä vaihtoehtoa nyt ei ole turhan paljon mietitty. Pitäisi miettiä, koska se on tärkeä näkökohta. Luulen nimittäin, että suuri osa suomalaisista kannattaa Suomen EY-jäsenyyttä pelkästään turvallisuuspoliittisista syistä luullen, että kansakuntamme saa turvallisuuden EY:ltä. Mutta ei EY ole sotilasliitto. Sotilasliitot ovat Weu ja Nato. Sen takia EY-tien päässä meitä odottavat ihan väistämättömästi joko Weu tai Nato tai molemmat, eli ei ole EY-jäsenyyttä ilman Weu:ta tai Natoa. Se on selvä asia.

Siinä mielessä tietysti, kun ed. Tuomioja esiteli sosialidemokraattista realismia, jota minä pidän manuaalisena ohjauksena, sosialidemokraattinen realismi EY-kysymyksissä on kiertänyt myös näitä peruskysymyksiä huomattavan kaukaa ja on antanut ymmärtää enemmän kuin on sanonut, eli sosialidemokraattiseen realismiin kuuluu ymmärtääkseni puolueettomuuden hylkääminen. Ainakin Ruotsin reaalioloihin kuuluu puolueettomuuden hylkääminen. Minä uskon, että sosialidemokraattiseen realismiin Suomessakin kuuluu puolueettomuuden hylkää-

minen tai sitten sen kaventaminen lähialueiden puolueettomuudeksi.

Mutta mitä tapahtuu, kun Venäjä ja Ukraina joutuvat vastakkain? Siinä tilanteessa lähialueiden puolueettomuus ei auta määrittelemään kantaa, jossa Saksan johdolla EY on todennäköisesti Ukrainan puolella. Tällaisia tilanteita varten, jotka saattavat aiheutua monista meistä riippumattomista tekijöistä, meillä puolueettomuus on edelleen käytökelpoinen.

Mutta sosialidemokraatit haluavat hylätä Suomen puolueettomuuspolitiikan. Ensin heitä oli hirveän vaikea saada puolueettomuuspolitiikan taakse maassamme. Oli huomattava kansallinen projekti saada sosialidemokraatit puolueettomuuspolitiikan taakse. Sitten kun tarjoutui ensimmäinen tilaisuus hypätä pois puolueettomuuspolitiikan takaa, eivätköhän olleet ensimmäisinä suurin piirtein sosialidemokraatit, jotka hyppäsivät puolueettomuuspolitiikan takaa pois? Sosialidemokraattinen puolueettomuus maassamme oli sangen opportunistinen välivaihe: siis viimeisenä mukaan ja ensimmäisenä pois. Kuitenkaan isänmaan etuja ei voida ratkaista muuten kuin joko sotilasliitolla tai omalla puolustuksella. Sosialidemokraattisen realismiin kuuluu siis joko Weu tai Nato tämän logiikan mukaan.

Socialidemokraattiseen realismiin kuuluu sitten sellainen turvallisuuspolitiikka, että ruumiita voidaan ruveta tekemään Suomen puolesta myös maan rajojen ulkopuolella, jos mennään sotilasliittojen jäseneksi. Olen ymmärtänyt niin, että puolustusministeriössä valmistellaan toimenpiteitä, joilla maan rajojen ulkopuolella tapahtuva maan puolustaminen tuottaa tullessaan ruumiita, ja sellaisiakin pieniä yksityiskohtia ilmeisesti selvittellään kuin ruumiiden kotiinkuljettamista.

Mielestäni tärkeintä on se, että jos suomalaisia nuoria miehiä tapetaan, heitä tapetaan kotimaan rajojen sisäpuolella eikä viedä tapatettavaksi maamme rajojen ulkopuolelle sellaisiin tarkoituksiin, joista emme voi itse päättää. Ne tarkoitukset ovat sellaisia, jos niistä tekee päätöksen EY, Weu tai Nato, jotka kaikki kuuluvat sosialidemokraattiseen realismiin.

Socialidemokraattiseen realismiin kuuluu myös Euroopan rahaunioni, eurooppalainen keskuspankki, se että keskuspankki on itsenäinen ja riippumaton hallituksen toimivallasta, eli sen tyyppinen realiteetti, jota nykyinen hallitus ja ymmärtääkseni myös ed. Louekoski ja sosialidemokraatit vastustavat rahalain uudistamisen yhteydessä, eli hallitukselle annetaan lisää valtaa

keskuspankin toimialaan kuuluvissa asioissa, annetaan mahdollisuus kelluttamisen lopettamiseen myös omasta aloitteesta. Se merkitsee, ed. Louekoski, perinteisessä vallanjaossa vallan siirtämistä keskuspankilta hallitukselle, mikä on toinen suunta kuin se, mihin EY kehittää rahaunionia. Siinä mielessä sosialidemokraattinen realismi tässä kuussa eduskunnassa on erilaista kuin Brysselissä vuonna 1994, jolloin tulee voimaan rahaunionin ensimmäinen vaihe.

Puheenvuoroni tarkoitus oli puolustaa Eta-sopimusta. Olen hyväksymässä Eta-sopimuksen, koska se tarjoaa meille mahdollisuuden taloudelliseen yhteistyöhön muiden maiden kanssa, tarjoaa mahdollisuuden omaan puolustukseen ilman, että olemme sotilasliittojen jäseniä, tarjoaa mahdollisuuden itsenäiseen rahapolitiikkaan, itsenäiseen talouspolitiikkaan. (Ed. Aittoniemi: Devalvaatioon!) — Se tarjoaa mahdollisuuden tarvittaessa myös devalvaatioon, jos ed. Aittoniemi saa sen ajatuksen taakse lisää porukkaa. — Se tarjoaa siis ikään kuin itsenäisenä kansakuntana itsenäisyyden olemassaolon edellytykset.

Arvoisa puhemies! Minä en halua lukeutua EY-syyllisiin ja sen takia olen vain Etan kannalla ja katson, että kansallinen itsenäisytemme kestää sen eikä tarvitse mitään muuta.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ed. Seppästä ylistyspuheesta vihreiden luovuudesta. Todellakin aiemmin salissa vihreiden vaihtoehtojen kirjo ei ole oikein päässyt esille, kun on ollut vain kolme äänestysnappia eli jaa, ei, ja tyhjää. Tietenkin edellisen eduskuntakauden aikana tämä on ollut aivan riittävää, kun oli vain neljä kansanedustajaa, mutta nyt, kun meitä on kymmenen, olemme joutuneet vuoden pelaamaan vain näitten kolmen vaihtoehdon kanssa, mutta kuten ed. Seppänen huomaa, kun katsoo äänestyspaneelia, viime kesän remontin jälkeen oikeaan laitaan on tullut kuusi nappia lisää eli meille kaikille todellakin löytyy nykyään jo oma vaihtoehto.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen puheenvuorosta kävi ilmi se, että hän ei ilmeisesti ole aivan täysin ymmärtänyt, mikä on Etan päätöksentekojärjestelmä. Tämä asia on ollut monien vihreiden kritiikin kohteena eli se, että Eta-jäsenyys merkitsee sitä, että jokseenkin annettuna tulee ottaa se, mitä EY:stä käskytetään. Jos tällainen malli ei ole itsenäisyyden menettämistä, mikä sitä sitten oikein on? Eroituksena Etassa ja EY:ssä ovat maatalouskysy-

mykset ja toisaalta puolustusliittosuunnitelma suurempina erotuksina, johon puolustusliittosuunnitelmaan suhtaudun kriittisesti. Mutta mielestäni tulee arvioida kriittisesti myös Eta-päätöksentekojärjestelmää, ja tätä kritisoivat monet muutkin vihreät.

Vihreät ovat osoittaneet kritiikkiä myös sitä kohtaan, että kansallisesti Suomi ei ole halunnut saattaa voimaan rantalakia, jolla taattaisiin se, että rantojen rakentamisen ehdot tiukennettaisiin. Tässä yhteydessä, kun ulkomaalaisomistus vapautuu, sekä suomalaisten että ulkomaalaisten omistuksen kannalta tällainen tiukentuva rantalaki olisi ollut paikallaan. Tätä kansallista varautumista me vihreät olemme myös pitäneet tärkeänä, joten Eta-sopimuksessakin on paljon kritisoitavaa, joka on jäänyt ilmeisesti ed. Seppäsen ajattelun ulkopuolelle.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ed. Esko Seppäsen puhetta, niin tuli mieleen Aleksis Kiven Seitsemän veljestä muustakin syystä kuin pelkästään ed. Seppäsen etunimen johdosta — kirja on Nummisuutarit, mutta kirjailija on sama. Seitsemässä veljeksessä Juhani sanoo, että niin sinkoilee täällä miehen aatos eikä kukaan pysty panemaan rajoja sen eteen. Näin todellakin on, kun kuuntelee ed. Seppäsen puheenvuoroa. Hän ilmeisesti hyvin tarkkaan tuntee vihreiden eri näkemykset. Siltä osin haluaisin sanoa ed. Seppäselle, että me olemme täällä yksilöinä, kukin ottaa kantaa. Se on vihreiden tyyli, ja se on minusta aika arvokasta, enkä sinänsä näe siitä mitään irvistelemisen aihetta.

Hän mainitsi myös omasta puheenvuorostani, jossa arvioin Maastrichtin sopimuksen luhistuvan tai raunioituvan. Minusta se on aika selvä kehityskaari. En silti halua, niin kuin sanottiin, lähteä mukaan ulkopuolelta sitä romuttamaan. Ilmeisesti EY:ssä se tehdään itse. Olen EY-jäsenyyden kannalla juuri sen vuoksi, että näen yhteisön kehittyvän suuntaan, joka ei ole niin jähkä ja ankara kuin Maastrichtin sopimus näyttäisi sisältävän.

Ed. Koskinen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen egotrippeihin, siis g'llä, ei kannata ehkä kauheasti puuttua, mutta siltä osalta, kun hän käsitteli sosialidemokraattista realismia ja väitti, että sosialidemokraatit olisi viimeisenä saatu puolueettomuuspolitiikan taakse, siinä on noin 30 vuoden virhe. Se on ehkä ed. Seppäselle tyypillinen, mutta jotta pöytäkirjoihin ei jäisi väärää kuvaa, sosialidemokraatit olivat vankim-

min ajamassa puolueettomuuspolitiikkaa jo 30-luvulla ja olivat myös huomattavasti puhtaamman puolueettomuuspolitiikan linjalla sotien jälkeen kuin eräät muut keskeiset poliittiset voimat. Ei tässä suhteessa sosialidemokraateilla varmaankaan mitään hävettävää ole jatkossakaan. Me pystymme sosialidemokraattisen realismin pohjalta vetämään Suomelle sellaista ulkopoliittista linjaa, joka on kansan etujen mukainen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen n:o 95 sisältävien

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—16 §, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 1—9 §, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Euroopan talousyhteisön kanssa tietyistä maatalouden järjestelyistä kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 96

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 130

Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdeksännen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Kolmas käsittely ja ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 99

Lakivaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä lakivaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lakivaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi maistraatista annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 131

Lakivaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on esitettävä kaikki asia-
sa tehtävät ehdotukset. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Ensin tehdään päätös siitä lakivaliokunnan ehdotuksesta, joka koskee 1. lakiehdotuksen julistamista kiireelliseksi. Jos lakivaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos sitä vastoin ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. Tämän jälkeen tehdään päätös 2.—18. lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

1. lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

1. lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

2.—18. lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi erikoiskasvien markkinomismaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 147
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinomismaksuista annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 148
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi kiinteistönvaihdesta valtion ja Postipankki Oy:n välillä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 220
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotukset laeiksi vapaakuntakokeilusta annetun lain ja vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 97
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailla annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 210
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 32

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Vaikka on perjantai-ilta, ja suurin osa kansanedustajista on jo ilmeisesti poistunut eduskuntatalosta, niin katson kuitenkin, että on syytä edelleen keskustella tästä asiasta eikä ainoastaan lyhyesti esittää hallituksen esityksien hylkäämistä, minkä tulen kyllä tekemään puheenvuoroni loppupuolella. Pidän kuitenkin tärkeänä, että edes joissakin asioissa puhutaan myös periaatteellisista asioista riittävästi, jotta tilanne ei täysin luisu käsistä.

Ensinnäkin haluaisin korjata puheenvuoroani hieman siltä osin, kun toisessa käsittelyssä täällä kertosin lasten päivähoitoon kehitystä maassamme 70-luvulta alkaen ja silloin unohdin valitettavasti todeta sen, että ed. Tuulikki Hämäläinen oli sosiaali- ja terveysministerinä silloin, kun saatiin lasten päivähoitojärjestelmään ja kotihoidontukijärjestelmään nämä muutokset, joita nyt ollaan hallituksen toimesta lykkäämässä. Haluan tämän todeta, koska totesin nekin ministerit, Kuuskosken ja Taipaleen, jotka aikoinaan olivat ajamassa päivähoitolain ja kotihoidon tuen säätämistä maahamme, eli tämä korjaus tai täydennys on varmaan paikallaan.

Meillä on nyt tilanne, että julkisuudessa tuntuu ihmeteltävän, miksi opposition puolelta, päivähoitoliikkeen puolelta ja muualta niin kovasti pidetään meteliä päivähoitoon ja kotihoidon tuen laajentamisen lykkäämisestä ja miksi monet naiskansanedustajat ovat tästä asiasta tosissaan sydämistyneitä.

Haluan vielä kerran tuoda esille muutamia asioita, kun laman aikana säästöjä ollaan pakotettuja tekemään. On muistettava, että meillä on kolmenlaisia säästöjä. Meillä on niitä säästöjä, jotka ovat järkeviä, jotka ovat tarpeellisia. Ne ovat useasti myös rakenteellisia luonteeltaan ja korjaavat tiettyjä vinoumia, mitä on päässyt vuosien saatossa syntymään. Toiseksi meillä on sellaisia säästöjä, jotka nyt joudutaan tekemään taloudellisen tilanteen pakottamina ja joista ajatellaan, että niistä on vähiten harmia, tai ainakin näin pitäisi ajatella. Sitten meillä on kolmanneksi säästöjä tai arvioita, joita tehdään säästön nimissä, vaikka todellisuudessa kyseessä eivät välttämättä ole edes säästöt, mutta ne sisältävät

erittäin suuria muutoksia ja toimivat vastoin julkilausuttuja periaatteita.

Mielestäni juuri tässä hallituksen esityksessä on kyse siitä, että se kuuluu viimeksi mainittuun kategoriaan. Perustellaan säästötoimenpiteenä, mutta todellisuudessa kysymys on nimenomaan siitä, että erästä keskeistä pilaria, joka on hyvinvointivaltiossa mukana, lasten päivähoitojärjestelmää, ollaan romuttamassa. Tämän haluan jälleen kerran todeta.

Sitten on vielä toinen asia. Lasten päivähoitokysymystä käsitellään usein yksinomaan aikuisten näkökulmasta ja hyvin usein myös työvoimapolitiittisena kysymyksenä. Myönnän myös itse ehkä korostaakseni liikaa tätä asiaa nimenomaan sukupuolten tasa-arvokysymyksenä ja naisten työssäkäynnin edellytyksenä. Siitäkin on kyse mitä suurimmassa määrin, mutta mielestäni meidän pitää käsitellä ja pitäisi käsitellä päivähoitokysymystä enemmän lasten näkökulmasta. Hyvin monissa Euroopan maissa päivähoitoa ja varhaiskasvatusta koskeva keskustelu korostaa-kin juuri lapsikeskeisiä aspektoja.

Totean, että eilen oli järjestetty keskustelutalaisuus, jossa en valitettavasti voinut olla mukana, jossa joensuulainen varhaiskasvatuksen apulaisprofessori Mikko Ojala, joka ei ole kyllä sukua, vaikka sama sukunimi onkin, oli esittänyt kansainvälisen vertailun, jossa vertailtiin 11 maan varhaiskasvatusjärjestelmää. Hän totesi, että poikkeuksena siitä, mitä meillä on, esimerkiksi monissa maissa esiopetuksella tarkoitetaan jo huomattavasti nuorempia ikäryhmiä kuin meillä eli puhutaan jo 3—5-vuotiaista, kun puhutaan varhaiskasvatuksesta tai esiopetuksesta. Nämä ovat vähän tällaisia semanttisia kysymyksiä, mutta joka tapauksessa meillä on esiopetuksesta puhutaan vasta 6-vuotiaiden yhteydessä.

Kaiken kaikkiaan siellä tuli esille myös se, että suomalaisista vanhemmista 81 prosenttia on erittäin tyytyväisiä lapsen päivähoitojärjestelmään ja että Suomea on arvostettu myös kansainvälisissä yhteyksissä ja vertailuissa erityisesti mm. näistä syistä. Lastentarhanopettajiamme pidetään erittäin hyvin koulutettuina, ammattitaitoisina. Päiväkotien ja kotien yhteistyö on monipuolisempaa ja intensiivisempää kuin muualla. Eli näin olemme voineet vahvistaa myös tutkimustuloksen sen, että se, mitä me itsekin olemme useasti puhuneet, että meillä on korkeatasoinen lasten päivähoitojärjestelmä, pitää siis paikkansa.

On muistettava, että lailla turvattu päivähoito merkitsisi oikeutta lapselle päivähoitopaikkaan.

Se ei siis merkitsisi pakkoa tai velvollisuutta vaan viime kädessä vanhemmat lopulta käyttäisivät valintaoikeuttaan ja ratkaisisivat sen, mikä on lapselle ja perheelle parasta.

Toinen asia, jota on käytetty myös perusteluna useasti sille, että nyt ei pitäisi laajentaa subjektiivista oikeutta päivähoitoon, ovat taloudelliset argumentit perusteena. Erityisesti se koulukunta, joka painottaa nimenomaan päivähoitossa kotihoitoa, hyvin mielellään perustelee taloudellisin argumentein sitä, että olisi järkevämpää hoitaa lapsia kotona kuin päiväkodissa.

Siksi, arvoisa puhemies, haluan tässä tuoda esille myös eräitä kustannustekijöitä, jotta ei jää ainakaan sellaista väärää käsitystä, että kotihoidon tuki automaattisesti olisi halvempi vaihtoehto kuin esimerkiksi kunnallinen päivähoito. Tästäkin asiasta on nimittäin tehty selvityksiä. Sosiaali- ja terveyshallitus on tehnyt laskelmia, mitä maksaa kunnallinen päivähoitopaikka ja mitä maksaa kotihoidon tuki, kun otetaan laajempi tarkastelu kuin pelkästään se, mitä yleensä käytetään. Selitän asiaa jonkun verran.

Kun on laskettu päivähoitokustannuksia, niin esimerkiksi kun Joensuun kaupungissa — tämä on keskiarvo — keskimääräinen kunnallinen päivähoitopaikka maksaa keskimäärin noin 4 000 markkaa. Kotihoidon tuen perusosan on 1951 markkaa, jolloin lyhytnäköisesti ajatellen voisi ilman muuta ajatella, että kotihoidon tuki ilman muuta on edullisempi.

Mutta tilanne onkin itse asiassa päinvastoin, kun tarkastellaan asiaa pidemmälle. Nimittäin keskimäärin noin 10 prosenttia tämän päiväkotipaikan hinnasta saadaan heti takaisin hoitomaksuina. Sitten on aina muistettava myös yksi keskeinen tekijä kuntien kannalta ja se on verotulot. Eli jos me ajattelemme, että päiväkodissa olevan lapsen äiti esimerkiksi saa palkkaa noin 8 000 markkaa kuukaudessa, niin tässä samaisessa esimerkkipaikkakunnassa, jota nyt käytän edelleenkin, Joensuussa, verotuloina hän maksaisi Joensuun kaupungille 1 895 markkaa joka kuukausi. Kun ajatellaan vielä, että päiväkotiyhteistyö työllistää päiväkotihenkilökuntaa, niin pelkästään jo lastentarhanopettajakin omalta osaltaan maksaisi jokaista oman päiväkotinsa hoitopaikkaa kohden noin 270 markkaa verotuloja. Tästä laskelmasta puuttuvat vielä muun päiväkodin henkilöstön verotulot. Eli lopputuloksena tässä päädytään siihen, että kun nämä kaikki tekijät lasketaan yhteen, niin itse asiassa

päiväkotipaikka on halvempi kuin kotihoidon tuki.

Mutta kuten sanottu, niin minusta näitä ei voikaan arvostella ja arvioida taloudellisin perustein. Kyseessä on nimenomaan lapsen etu ja perheen etu, ja siinä suhteessa juuri olisi järkevää edetä tietenkin tasajalkaa eli niin, että vanhemmilla on oikeus itse valita, valitsevatko he kotihoidon tuen tai päivähoitopaikan.

Minusta aika mielenkiintoinen arvio olikin juuri tämä — olen nimittäin nämä vertailulaskennat ottanut tuoreimmasta Lapsen Maailma-lehdestä, jossa siis käytetään sosiaali- ja terveyshallituksen laskelmia ja todetaan, että ns. kallis laitoshoido onkin kunnalle lopulta kotihoitoa edullisempaa — pitäisikö todella harkita, että vanhemmat rupeaisivatkin uhkaamaan kunnan päättäjiä kotihoidon tuella, jos sellainen järjestelmä olisi olemassa. Mutta siitähän ollaan luopumassa 3 vuotta täyttäneitten kohdalla, mikäli tämä laki kolmannessa käsittelyssä läpi menee.

Haluaisin tässä keskustelussa edelleen kiinnittää huomiota myös siihen, että hyvin monissa puheenvuoroissa eduskunnassa nimenomaan hallituksen edustajien taholta ja nimenomaan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa olleiden edustajien taholta on korostettu sitä, että vaikka nyt näitä lakeja ollaan lykkäämässä, niin kunnillehan jää mahdollisuus huolehtia 3—6-vuotiaiden päivähoidosta. Mutta minä en jaksa valitettavasti olla aivan yhtä sinisilmäinen kuin eräät hallituspuolueiden edustajat. En jaksa luottaa, että kunnat pitävät vastaisuudessa päivähoitoa painopistealueena, kun siihen ei yli 3-vuotiaitten osalta ole selviä lakisääteisiä velvoitteita. Meillä on nyt jo tietoja hyvin monista lyhytnäköisistä, voisiko suoraan sanoa, typeristä säästöpäätöksistä, mitä päivähoitokustannuksella on jo tehty.

Meidän on syytä myös muistaa se, että kunnalliset keskusjärjestöt ovat hyvin selkeästi tuoneet esille sen, että ne eivät halua enää subjektiivisten oikeuksien lisäämistä täältä eduskunnasta. Ne haluavat nimenomaan enemmän päätösvaltaa kunnille. Minä pelkään erityisesti sitä, että jos subjektiivisia oikeuksia ei olla lisäämässä lasten ja nuorten kohdalla, niin nämä oikeudet kyllä todella jäävät toteutumatta kunnissa.

Vielä eräs asia, josta olen todella masentunut, liittyy siihen, että eduskunnassa ei löydy naisten ja miesten yhteisrintamaa, joka kerta kaikkiaan näkisi, että päivähoitokysymys ja lasten oikeudet ovat sellaisia asioita, joissa pitäisi nyt ryhdistäytyä yli puoluerajojen ja ottaa tämä keskeiseksi asiaksi. Ollaan sitten eri mieltä muista

säästökohteista, niistä voidaan riidellä, ja niitä hallituspuolueet voisivat täällä viedä lävitse omalla enemmistöllään. Mutta minä en kerta kaikkiaan voi ymmärtää sitä, että esimerkiksi meidän ministerimme eivät ole kenneet tästä asiasta nostamaan hallituksen sisällä sellaista kynnyskysymystä, jonka yli ei mennä. Tässä ei olla tekemässä ainoastaan säästöpäätöstä vaan nyt ollaan todella tekemässä hyvin periaatteellinen ja lyhytnäköinen ratkaisu, mikä osoittaa sitä, että kansallinen yhteisvastuu lapsista eli meidän tulevaisuudestamme on ilmeisesti kaikoamassa.

Arvoisa puhemies! Kuten olen jo aikaisemmin todennut, mielestäni hallituksen esitystä ei voida hyväksyä. Näin ollen ehdotan, että toinen ja kolmas lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. O. Ojalan puheenvuoron johdosta on taas kerran syytä todeta, että ei tässä romuteta mitään. Tässä vain lykätään tulevaisuudessa luvattu päivähoitokorotus kauemmaksi, eikä se yksin huono vaihtoehto ole, koska niin kuin tiedämme, ensi vuoden alusta astuu voimaan valtionosuusuudistus, jossa kunnat pääsevät arvioimaan, mikä on kunnan kannalta paras vaihtoehto, mikä on lasten kannalta paras vaihtoehto, minkälaista vaihtoehtoa vanhemmat päivähoitossa haluavat. On voimakkaasti korostettava, että tässä ei romuteta mitään eikä edes vielä tehdä mitään uutta linjausta, annetaan vain linjauksentekovaihtoehto sellaiseen paikkaan, jossa paremmin tiedetään ja paremmin koetaan nämä päivähoitokorotukset ongelmat.

Kun ed. O. Ojala myös korosti, että mahdollisesti tulevissa ratkaisuissa ei otettaisi lapsen etua ensisijaisesti huomioon, niin kyllä ainakin siinä vaihtoehdossa, jota ajamme, eli kotihoidon tuessa ja kotona tapahtuvassa hoidossa tämä vaihtoehto otetaan huomioon.

Mitä tuli tähän taloudellisuusvertailuun, niin kyllä tällainen päätelmä, mitä ed. O. Ojala esittää, on sitä, että meidän kannattaisi toinen toistamme hieroa (Ed. Halonen: Mikä on puhujan ammatti?) ja kannattavaksi tulee tämä byrokratian järjestäminen, kun me toinen toistamme palvelemme.

Nimenomaan kotihoidon tuki pitäisi nähdä vaihtoehtona päivähoitolle, eikä se suinkaan pakota jäämään kotiin (Ed. O. Ojala: En minä sellaista väittänytkaan!) — Niin niin, mutta kun vertailte edullisuuksia, otitte pelkästään päivähoitovaihtoehdossa sen mahdollisuuden, että

äiti maksaisi verotuloja kaupunkiin tai kunnalle. Maksaahan hän siinäkin vaihtoehdossa, jos hän kotihoidon tuella järjestää lapsenhoitonsa ja on itse työssä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ole alan asiantuntija. Joka tapauksessa meidän ryhmämme tukee tietysti näitä hylkäysesityksiä.

Mutta vasemmistopuolueet ovat aina vieras-taneet kotona tapahtuvaa lapsenhoitoa. Se joh-tuu siitä, että laitoksissa tehdään tai on aina-kin tähän asti tehty parempia sosialidemo-kraatteja ja aikanaan kommunisteja, nykyisiä vasemmistolaisia. Sen sijaan kotona yksilöllis-sessä hoidossa lapsesta kehittyy sellainen, mil-laiseksi hän vapaasti haluaa tulla. Tämä näke-myshän on ollut aina siellä vasemmalla laidal-la.

Minun mielestäni kotona tapahtuvaa hoitoa pitäisi korostaa. Nyt kun työpaikkoja on entistä vähemmän ja jos on sellaisia äitejä, niin kuin varmasti paljon on, jotka haluaisivatkin olla kotona hoitamassa lapsiaan ja kotia, pitäisi tietysti tälle puolelle satsata enemmän ja tehdä tästä tietynlainen järjestelmä, joka kotiäidin osalta turvaa myöskin jossain tapauksessa talou-dellista riippumattomuutta. Toisin sanoen on otettava huomioon myös tällä hetkellä se, että kun ei ole työpaikkoja, entistä enemmän pitäisi tukea sitä, että äiti, joka on halukas jäämään kotiin lapsiaan hoitamaan, saisi sinne myös talo-udellisin perustein jäädä.

Ed. Takala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. O. Ojala puhuu tässä periaat-teellisista muutoksista ja lähes mustamaalaa ti-lannetta tämän esityksen puitteissa, mitä päivä-hoidossa tulee tapahtumaan, niin haluaisin tode-ta, että tämä esitys on hyväksyttävissä pelkäs-tään siitä syystä, että meillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia laajentaa päivähoitolakia, mut-ta tämä esitys ei sitä romuta. Tällä ei romuteta päivähoitoa. Se on kaikkein tärkein korjaus ed. O. Ojalan puheenvuoroon. (Ed. O. Ojala: Mon-tako moottoritietä olette valmis rakentamaan?)

Siitä olen samaa mieltä ed. O. Ojalan kanssa, kun hän kantaa huolta siitä, että lasten näkökul-man pitää paremmin tulla esille päivähoidossa. Olen aivan samaa mieltä ja pahoittelen sitä, että koko päivähoitolaki aikanaan on lähtenyt siitä tarpeesta, että äidit ovat halunneet lähteä työelä-mään ja lastenhoito piti järjestää. (Ed. O. Ojala: Mielenkiintoista kertoa tämä naisille!) Tässä

näkökulmassa ei ole ensisijaisena ollut lasten etu. Pienten lasten etu on mielestäni saada olla koti-hoidossa mahdollisimman pitkään. Päivähoito-laki on aivan vääristänyt tämän tilanteen, kun tällä hetkellä päiväkodeissa hoidetaan enemmän pieniä, alle 4-vuotiaita ja alle 3-vuotiaita, kuin leikki-ikäisiä, jotka taas lasten edun kannalta sinne paremmin sopisivat. Tässä aikanaan minis-terinä toiminut Taipale ei ole lasten kotihoidon puolesta tätä lakia edistänyt eikä lasten parasta siinä.

Taloudellisuudesta vielä haluaisin todeta, että laskelmia voidaan todella tehdä monella tavalla. Enemmän niitä voidaan esittää niin, että koti-hoito on taloudellisempaa.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa puhemies! Aikoinaan noin sata vuotta sitten eräs tunnettu valtiomies sanoi, että aivan yhtä tärkeää kuin kansakoululaitos on Suomelle olisi myös pienten poikien ja tyttöjen koulu. Mutta hän valitteli sitä, että silloisen nälänhädän ja taloudellisen puutteen vuoksi tätä hanketta pitää jonkin verran lykätä. Puhuja ei suinkaan ollut sosialisti tai joku muu sentapainen peikko, jonka esimerkiksi ed. Kemppainen voisi kuvitel-la olevan kyseessä, vaan kysymyksessä olivat meidän suuret kansallissankarimme Snellman ja Cygnaeus, jotka keskustelivat asiasta.

Minun mielestäni tämä mittasuhte, tämä ai-kasuhte osoittaa oikein hyvin sen, että kun on lapsista kyse, niin silloin sata vuotta on lyhyt aika. Me tänä päivänä olemme lykkäämässä tätä lakia juuri taloudellisen puutteen vuoksi. Minä uskon, että ed. Taina ja eräät muut ovat tosis-saan siinä, kun he ajattelevat, että tämä lykkäys on väliaikainen. Mutta tällä aikaperspektiivillä ja ottaen huomioon sen, mitä esimerkiksi ed. Kemppainen täällä puhui ja osittain ed. Takala, minä pelkään pahaa, että ehdimme vielä toisen-kin kerran mitata näitä samoja ajatuksia keske-nämme, sillä tämä lykkäys ei todennäköisesti jää ainoaksi.

Ed. Rimi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. O. Ojala hyvin ansiokkaasti toi puheenvuorossaan esiin tämän lakiesityksen problematiikkaan liittyviä kysymyksiä. Mutta olisin halunnut myös korostaa sitä suurta petty-mystä, mikä tämän lain kohdalla on lasten ja vanhempien maailmassa, kun tämän lain toteu-

tumista on odotettu ja nyt sitä kuitenkin ollaan jälleen siirtämässä.

Haluan myös uskoa siihen, että jotkut edustajat ovat vilpittömästi sitä mieltä, että tämä on vain siirto, mutta monia puheenvuoroja on käytetty myös siihen suuntaan, joka antaa ymmärtää, että se on nyt vain tällä hetkellä siirto ja sitten tuodaan taas uusi esitys, jossa koko laki ollaan mitätöimässä. On erittäin ikävää, että Suomen eduskunta, jossa on 78 naista, maailmanennätys, toteuttaa todella kovaa politiikkaa ja tekee sellaisia päätöksiä, jotka ovat Suomen eduskunnan historiassa hyvin taantumuksellisia. Tämä ei ole kyllä arvoksi tälle naisvaltaiselle eduskunnalle.

Mitä tulee ed. Aittoniemeen, niin minä olen todella hämmästynyt, että vielä vuonna 92 Suomen eduskunnassa esitetään sellaisia näkemyksiä, että päivähoidossa jotenkin muokattaisiin ja kasvatettaisiin jotakin sosialistista tai muuta aatemaailmaa. Näitä tapasi joskus 50-luvun lopulla, mutta näyttää siltä, että ed. Aittoniemi on kyllä ajatusmaailmassaan pysähtynyt tuolle tasolle.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme nyt päättämässä päivähoidon säilyttämisestä tai romuttamisesta. Tulen tätä perustelemaan varsinaisessa puheenvuorossani, jonka olen pyytänyt, mutta en maltanut olla ed. Kemppaisen riemastuttamana pyytämättä vastauspuheenvuoroa.

Ed. Kemppainen huomasi, että emmehän me siitä elä, että vain rapsutamme toistemme selkää ja palvelemme toinen toisiamme hoivaamalla ja hoitamalla. Miten ihmeessä tämä voi pitää paikansa naisvaltaisten koulutettujen lastentarhanopettajien ja muun päiväkotihenkilöstön suhteen? Missä asemassa sitten ovat koulutetut miespuoliset lääkärit esimerkiksi? Ymmärtääkseni täsmälleen samassa asemassa.

Ed. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun täytyy sanoa, että myös minä hämmästelen lääkäriedustaja Kemppaisen puheenvuoroa selän hieromisesta. Minusta hän osoittaa todellista halveksuntaa koulutulle ammattikunnalle, myös hierojille, mutta siihenhän me olemme täällä kyllä aikaisemmin tottuneet.

Mitä tulee ed. Takalan puheenvuoroon, niin hän ei ole joko kuunnellut tai sitten hän ei ymmärtänyt, mitä minä puhuin. Mutta minä totean vielä kerran tähän sen, kun hän sanoi, että

meillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia laajentaa päivähoitoa, että sitä te olette hallituksesta hokeneet täällä hokemasta päästyä. Minä kysyn: Minkä moottoritien olisitte voineet jättää rakentamatta tähän maahan, jotta päivähoitolaki olisi voitu toteuttaa? Kysymys on valinnoista. Tässä tapauksessa kysymys on arvovalinnoista. Totean vielä kerran sen, että me olemme puhuneet vasemmiston puolelta sekä päivähoito-oikeuden että kotihoidon tuen puolesta.

On aivan turha yrittää tehdä tänne joitakin vanhanaikaisia asetelmia niistä riidoista, joita aikoinaan käytiin, kun kotihoidon tuki säädettiin. Ilmeisesti kokoomus ja keskusta ovat pysähtyneet tässä täysin vanhoihin asetelmiin. Te jankkaatte vanhaa. Me olemme puhuneet lasten puolesta täällä.

Ed. V i l j a m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niputtaisin tässä vastauspuheenvuorossani ed. Takalan ja ed. Aittoniemen puheenvuorot yhteen. Niin vanhakantaisella tavalla kummassakin käsiteltiin tätä vastakkainasettelua kotihoito vai päivähoito. Minusta sellaiset kädenväännöt ja keskustelut on käyty jo vuosia sitten. Oleellistahan tässä lainsäädännössä on se, että perheellä, vanhemmilla, on oikeus valita. Vanhemmat tekevät sen ratkaisun, kumpi hoitomuoto heille eri elämäntilanteissa summaten mukaan aina asumistaso ja muu tilanne on mahdollista.

Uskoisin, että niin oikealla kuin vasemmalla ajatellaan, että vanhemmilla on ratkaisuvastuu. Tällainen vastakkainasetteleva keskustelu ei vie asiaa mihinkään, se on vain peittelyä sille, että ei haluta olla kehittämässä päivähoitoa siihen mittaani, mihin sen tulisi olla tämän päivän Suomessa kehittynyt. Minun mielestäni lama on erityisesti syy rakentaa suojaa ja turvaverkkoa lasten ympärille eikä syy olla tekemättä sitä asiaa.

Haluaisin vielä korostaa sitä, että naisten voimin ja naisten näkemyksellä tämä asia tässäkin eduskunnassa saataisiin kuntoon, jos tahtoa olisi.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niitä moottoriteitä ja katuja kyllä tarvitaan sitä enemmän, mitä enemmän lapsiakin pitää kuljettaa kauemmaksi kotoa. Eivät nämä vaihtoehdot ihan niin yksiselitteisiä ole kuin halutaan antaa ymmärtää sillä tavalla, että jostakin teiden rakentamisesta tämä asia ratkaistaan, jos ne jätetään tekemättä. Minusta tämä on hyvin hedelmätön keskustelu.

Mutta mitä tulee ed. Halosen ja myös ed. Viljamaan puheenvuoroihin, niin kyllähän asia on näin, että keskustan silloin läpiajama kotihoidovaihtoehto toi nimenomaan valinnan mahdollisuutta ja on tuonut päivähoitoon paljon helpotusta halvemmin kustannuksin kuin pelkästään laitospaikkoja rakentamalla olisi voitu tehdä. Ei tällä linjalla, jota te olisitte ajaneet, päivähoitongelmaa olisi pystytty tähänkään asti ratkaisemaan. Pääkaupunkiseudun tilanne esimerkiksi silloin, kun päivähoidosta oli kova pula, ratkesi aivan yksinkertaisesti sillä, että kotihoidosta ruvettiin maksamaan.

Tämä toisen hieromisen vertaus on minusta ymmärretty väärin ja se oikeastaan nousi sen takia esille, kun ed. O. Ojala puhui taloudellisuudesta. Onko pakko sillä tavalla tehdä, että henkilön, esimerkiksi päivähoitoihmisen, pitäisi mennä töihin saadakseen oma lapsensa kunnalliseen päivähoitoon, kun esimerkiksi juuri tässä nuoremmassa iässä hän voisi itse hoitaa ja varmaan haluaisikin, jos se olisi tarpeeksi hyvin korvattu.

Olen samaa mieltä kuin ed. Takala siitä, että päiväkotia kyllä on tarpeellinen vanhemmille lapsille.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna juuri kysyin eräältä opposition kansanedustajalta, että ettehan te tosissanne ajattele, että tämä laki voitaisiin panna täytäntöön kunnissa ja olihan kysymys vaalikeskustelusta täällä salissa, jonka täysin ymmärsin. Mutta hän sanoi, että ei näin ole. Onko sitten niin, että sillä alueella, mistä itse tulen, tilanne on pahempi kuin muualla?

Keskustelin juuri erään pienen kunnan sosiaalijohtajan kanssa, ja hän sanoi, että he joutuvat romuttamaan päivähoitojärjestelmäänsä. Se oli minulle uutinen. Minä olen kuvitellut, että päivähoito pystytään toteuttamaan kunnissa. Kysyin häneltä, mitä merkitsisi tämän lain voimaantulo. Hän totesi, että koska kotihoidon tukea jouduttaisiin maksamaan nyt kotona oleville alle 4-vuotiaille, he joutuisivat sulkemaan lisää päivähoitopaikkoja. Tampereella on se tilanne, että yli 100 miljoonaa markkaa on puristettava sosiaalitoimen budjetista, ja valitettavasti yksi vaihtoehto on siellä, että päivähoitopaikkoja puretaan.

Minä toivon, että sisaret siellä vasemmalla uskovat, että myös me pidämme tärkeänä sekä kotihoidon tukea että päivähoitopaikkoja, mutta me joudumme sen taloudellisen realiteetin

eteen, että jos tämä laki toteutetaan, se merkitsee heikennystä myös niille, jotka tarvitsevat päivähoitopalveluja. Valitettavasti kunnissa on se tilanne, että sosiaalitoimen budjetit katsotaan kokonaisuutena ja yhteen lohkoon siellä lisää merkitsee toisesta lohkosta jonkun leikkaamista. Tämä on todellinen tilanne ja todellisuus tällä hetkellä kunnissa.

Ed. T a k a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Viljamaalle täytyy todeta, että jos vanhakantaisuutta on se, että pienen lapsen terveyden ja kehityksen tasapainoisen turvaamisen kannalta kotihoito on todella lapsiystävällisempi ja parempi vaihtoehto, niin se saa sitten olla sitä vanhakantaisuutta. Ei siinä mitään pahaa ole. Kun perheiltä on tätä tiedusteltu, niin perheet ovat kotihoidon puolesta yli 90-prosenttisesti. Se kertoo jo hyvin paljon asioista. (Välihuuto) — Niin, aivan pienille, alle 4-vuotiaille lapsille (Ed. Halonen: Hallituksen esitys ei koske sitä!) parempi hoitopaikka kuin iso laitos on koti tai kodinomaiset olosuhteet. Ei siitä pääse mihinkään, se on tosiasia.

Mitä tulee valinnan vaihtoehtoihin ja vastakkainasetteluun, niin ed. Viljamaa unohtaa, ettei kotihoitoa vielä ole tuettu riittävästi. Ei sitä ole tuettu läheskään yhtä paljon kuin päiväkotihoidoa, joten perheillä ei ole todellisia valinnan vaihtoehtoja. Minä todella näen, että perheille se valinnan vaihtoehto pitää antaa ja tukea yhtä lailla molempia, jolloin heillä on valinnan vaihtoehto. Hehän kuitenkin vastaavat lasten kasvusta. Ei siitä yhteiskunta voi vastata.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu nyt, että puhutaan eri laeista. Nimittäin me olemme nimenomaan kuvitelleet, että teidänkin puolellanne on ajateltu, että juuri pienet lapset pitää saada lakisääteisen turvan piiriin ja että oli väärin aloittaa isoista. Nyt kun me koetamme kysin hampain puolustaa tätä oikeutta, niin te käännätte asian päällelleen.

Mitä tulee kaikkein pienimpien lasten mahdollisuuteen jäädä kotiin, niin minä ihmettelen, miten te voitte tukea hallitusta, joka on tähän samaan säästöpakettiin esittänyt vanhempainlomaan sellaisia muutoksia, jotka ainakin varmistavat sen, että lapsia ei voida hoitaa kotona. Joten minä toivoisin ainakin, arvoisa puhemies, että jos me koetamme puhua loogisesti nyt

käsillä olevasta laista, niin sitten ainakin edustajat tietäisivät, minkä ikäisistä lapsista ja mistä systeemistä nyt on kyse.

Ed. Kemppaiselle minä vain haluaisin sanoa, että minusta on ihan turha käydä historiaa uudelleen. Me olemme molemmat olleet täällä eduskunnassa, kun ensimmäiset lait tulivat voimaan. Se oli kompromissi ja sopimus, ja vaikka kääntäisitte sen mitenpäin, niin hallituksen esitys ja myös ne perustelut ja keskustelu näkyvät eduskunnan pöytäkirjasta, eikä sitä mustaa saa enää muutettua toiseksi. Siinä näkyy, että se oli sopimus meidän molempien välillä, että näin tehdään ja annetaan valinnan mahdollisuudet.

Mutta nyt tilanne onkin se, että me puolustamme henkeen ja vereen, että pidettäisiin voimassa tämä järjestelmä, minkä piti tulla aste asteelta kaikille alle kouluikäisille lapsille, ja te vastustatte sitä. On todella ihmeellistä, jos joku nyt vielä pystyy väittämään, että tämä olisi meidän vikamme.

Ed. Viljamaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Halonen kiteyttikin asiat hyvin. Olin itsekkin vastaamassa ed. Takalalle nimenomaan siitä, että jos kattavasti saadaan pikkuhiljaa päivähoidon tai kotihoidon tuen mahdollisuus, niin silloinhan ei enää voida sanoa, onko aloitettu väärästä vai oikeasta päästä, kun asia kattavasti koskettaa kaikkia. Edelleen korostan, että perheillä on valinnan vapaus. Sitten on kysyttävä, eivätkö perheet ymmärrä vai mitkä tekijät ovat mukana, etteivät he ymmärrä lääkärin näkökulmasta terveellisintä mahdollista hoitomuotoa valita. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, jos rahaa liikenee, että kotihoidon tukeen vielä lisäksi annetaan.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Emme me vastusta tätä lakia. Mehän olemme ed. Halosen kanssa olleet sitä säätämässäkin viime kaudella, ja kokoomuksella oli hyvin voimakas panos kotihoidon tuen osalta tätä lakia säädettäessä. Mutta olen useaan otteeseen todennut, minkä tähden minä näen perustelluksi lain siirtämisen tällä hetkellä, ja se perustelu on todella se, että juuri ne ihmisryhmät saattavat myös kärsiä tämän lain toteuttamisesta, joita tämä koskee.

Mutta vastauspuheenvuoron pyysin sen vuoksi, kun ed. Halonen totesi, että me tuemme hallituksen typerää päätöstä vanhempainloman päivärahan perusteiden muuttamisesta. Emme me sitä tue ja olemme myös toiminnallamme

saaneet sen aikaan, että hallitus on tämän typerän ehdotuksensa perunut.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä annan tunnustusta, jos tämä käytännössä toteutuu, niin kuin on näkynyt vähän vinkkejä.

Mutta minä haluan tehdä selvän eron. Ed. Tainaa olemme ainoastaan varoittaneet sikäli, että ottaen huomioon ne puheenvuorot, joita hallitusryhmistä on nyt muun muassa ed. Takalan ja ed. Kemppaisen puolelta tuotu esiin, osoittavat, että kysymys ei itse asiassa ole ihan yksinkertaisesti vain siitä, että ei ole rahaa panna tätä täytäntöön, niin kuin ed. Taina nyt haluaa itselleen perustella aivan ymmärrettävästi. Kysymys on nimenomaisesti siitä, että tätä tilaisuutta käytetään hyväksi juuri siten, että asetetaan arvojärjestys, että tämä on asia, josta nyt pitää säästää. Näin on sekä valtion että myös kuntien osalta. Tästä olen aivan samaa mieltä ed. Tainan kanssa. Mutta katsokaa ympärillenne, niin näette, että tätä tilaisuutta tullaan käyttämään hyväksi.

Ed. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ed. Halonen niin myös minä haluan korostaa, että ed. Taina nyt ehkä on liian luottavainen tähän, että kun säästöaika menisi ohitse, niin sen jälkeen palaisimme johonkin vanhaan tai tähän jo hyväksyttyyn lakiesitykseen. Minä en jaksa uskoa. Täällä eduskunnassa on kuultu nyt aivan tarpeeksi niin kokoomuksen kuin keskustan ja myös osittain SMP:n puolelta sellaisia puheenvuoroja, joissa halutaan selvästi muuttaa sitä suuntaa, mihin tämä hyvinvointivaltio on perustunut, ja siitä tässä on kysymys.

Ed. Taina totesi, että tämä typerä esitys, jossa todellakin pienempituloisen mukaan olisi määrätynyt vanhempainrahakauden päiväraha, on nyt torpedoitu hallituksen puolelta. Hyvä niin, mutta eikö se ole jo häpeä, että ylipäättänsä semmoinen esitys oli tulossa? Kyllä olisi syytä nyt varmasti, ed. Taina, että te miettisitte niin kokoomuksen kuin keskustankin piirissä tukiryhmän naisministereittenne ympärille, että he osaisivat valvoa hallituksessa, ettei näin, voisiko sanoa, limboja tai kerta kaikkiaan kammottavia lakiesityksiä edes tänne tuoda. Nimittäin jos olisi tuotu esitys siitä, että vastaavasti pankinjohtaja saisi sairausajan päivärahaa kotona olevan vaimonsa perusteella eli peruspäivärahaa, niin silloin olisi toimittu tasavertaisesti. Mutta tämä

vanhempainrahaesitys oli kerta kaikkiaan niin uskoton pohjoismaisen hallituksen taholta, että se, että edes oikeistohallitus voi sellaisesta esittää tai edes puhua vakavissaan sellaista, on täysin käsittämätöntä.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on vaikea ymmärtää ed. O. Ojalan paatosta siitä, mitkä olisivat motiivimme.

Oikeastaan tämän vastauspuheenvuoron pyysin ed. Halosen puheenvuoron takia, koska hän tahallaan tulkitsee meidän motiivejamme väärin. Enitenhän tämä leikkaa kotihoidon tukea, ja sen takia tämä on hyvin vaikea hyväksyä, mutta kun taloudellinen tilanne on sellainen kuin on, me joudumme siihen tyytymään. Minun motiivini, joka on se myönteinen motiivi, miksi tämä voidaan lykätä, on se, että nyt on aikaa harkita ja päätöksenteko siirtyy sille tasolle, jota tämä koskee. Kunnissa paikallisesti ja perheissä he pääsevät paremmin valitsemaan ja kunnat pääsevät arvioimaan, millä tavalla pystyvät parhaiten kysynnän tyydyttämään.

Tämä keskustelu on läheistä sukua sille vaalienalusmainokselle; täällä luullaan, että joku korkea virkamies johonkin ideologiaan liittyen kuvittelee tietävänsä paremmin kuin ihmiset, jotka haluavat sen palvelun joustavasti järjestää.

Ed. T a k a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin aluksi totesin, tätä esitystä ei hyväksyttäisi, ellei meillä olisi tällainen taloudellinen tilanne, jossa valtio ottaa 1,5 miljardia lisää uutta ulkomaista velkaa huolehtiakseen menoistaan. Ed. Haloselle totean, että tämä on nyt se syy. Jos meillä ei olisi tämä tilanne, vaan kansantuote meillä kasvaisi ja tämä kakku, mistä jaetaan erilaisia menoja ja etuja, kasvaisi, tähänkin olisi rahaa. Valitettavasti nyt kuitenkin on niin, että aikaisempien päättäjiä toimesta ja aikaisempien virhearvioiden syystä meillä on tämä talouden huono tilanne, joka on pakko ottaa huomioon, ei siitä pääse mihinkään.

Edelleen olen kuitenkin sitä mieltä — siinä mielessä ed. Halonen on oikeassa — että minä olisin halunnut kehittää pienten lasten kotihoitoa enemmän kuin päiväkotihoidon. Siinä näen, että päivähoitolaki on epäonnistunut lasten kannalta, koska se väärin hoitotarpeen tänä päivänä näin kuin se on. Mutta sen puolesta, että kotihoitoa ja päiväkotihoidon tuettaisiin yhtä paljon, niin kuin äsken totesin, olen valmis tekemään työtä ja sen eteen, että perheet saavat

ratkaista hoitotarpeensa siltä pohjalta kuin itse näkevät parhaiten tarvitsevansa.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Halonen on varmasti oikeassa siinä, että myös hallituspuolueiden joukossa on erilaisia näkemyksiä. Voi olla, että siellä on joitakuita, jotka todella tavoittelevatkin esimerkiksi päivähoitojärjestelmän romuttamista. Olen minäkin saanut tällaisen käsityksen. Se edellyttää meiltä hallituspuolueiden naisilta ja henkilöiltä, jotka olemme kiinnostuneita sosiaalipalveluista, tietysti hyvin voimakasta otetta, ja siinä on varmasti parantamisen varaa.

Totuus lieene se, että neljä miestä öisin silmät ristissä näitä ideoita keksivät (Ed. Hämäläinen: Älkää hyväksykö kaikkea!) ja siitä sitten syntyy tällaisia hulluja ehdotuksia niin kuin tämä vanhempainrahaehdotus on ollut. Ehkä ajatus jonkinlaisesta tukiryhmästä naisministerielle olisi ihan paikallaan, ettei tarvittaisi tällaisia hallituksen huonon esitysten kumoamisoperaatioita, joita on viimeiset päivät jouduttu tekemään vanhempainraha-asian ympärillä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin kyllä vieläkin ihmettelemään, ovatko hallituspuolueen edustajat todella niin naiiveja ja sinisilmäisiä, että he uskovat tähän väliaikaiseen, tilapäiseen siirtämiseen, kun koko ajan hallituksen toimenpiteistä syntyy aivan johdonmukainen kuva. Ensimmäinen sovitaan siitä, että lykätään 3-vuotiaiden oikeutta päivähoitoon. Samalla sovitaan siitä, että suuremmille lapsille sitä ei koskaan tulla antamaan, ja hetkeä myöhemmin esitellään talousneuvostolle sellaisia suunnitelmia, että oikeus tullaan riistämään 3-vuotiailtakin. Hallituksella on johdonmukainen suunnitelma romuttaa päivähoito, palauttaa naiset työvoimareserviksi kotiin ja tehdä Suomesta sellainen eurooppalainen reunavaltio, joka tulee iäksi kaikkeksi jäämään taloudellisessa kehityksessä taantuvaksi valtioksi.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon — en nyt muista, kuinka monennen kerran tämän 15 vuoden aikana — että minä kannatan lasten vanhempien vapaata valintaa sen suhteen, haluavatko he hoitaa lapsiaan kotona vai haluavatko he hoitopalveluja jostain muualta. Tämän eteen olen tehnyt suurimman osan eduskunta-ajastani työtä.

Minusta joskus tuntuu siltä, kun minä kerron tämän esimerkiksi ed. Kemppaiselle, että hän

ehkä lääkärin ammatin vuoksi tietää paremmin kuin minä sen, että minä en sitten sitä tahdokaan. Mutta minä nyt olen joka tapauksessa vakain tuumin ja täysin selkeästi kertonut tämän moneen kertaan, tehnyt tavattoman paljon työtä, taistellut sekä ministerinä että kansanedustajana sen puolesta, että ensimmäinen osa saatiin aikanaan täytäntöön, ja nyt omalta osaltani opposition kansanedustajana yritän edelleen pitää huolta siitä, että se edellinen huono hallitus kaikkine huonoine päätöksineen juuri tässä kohdassa olisi nyt saanut pitää päätöksensä ja olimme siirtyneet askeleen eteenpäin.

Mielestäni tämän tyyppinen keskustelu alkaa muistuttaa jossain määrin aivopesua. Sen vuoksi, arvoisa puhemies, haluan vain todeta ed. Tainalle, joka nyt on jo poistunut täältä, enkä yhtään sitä ihmettele, että hänellä tulee olemaan kyllä melkoinen kasvatustehtävä kaikkien näiden takaloiden, kempaisten ja muiden asian tuntijoiden joukossa, jotka ymmärtävät paremmin kuin perheet itse.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Takalan puheenvuoron johdosta, mutta hän nyt näköjään poistui, väsähti tai kyllästyi aiheeseen. Se on hänelle hyvin tyyppillistä. Hän heittelee aina täällä salissa asioita ja lähtee pois. Nimittäin hän antoi aivan ymmärtää, että hän on ainoa, joka tietää, mikä on lapselle parasta. Minä en väitä tietäväni, mikä on suomalaiselle lapselle parasta. Olen mielestäni korostanut sitä, että vanhemmilla pitää olla oikeus valita.

Hän moitti päivähoitolakia ja näki, että se on jollakin tavalla vääristynyt. Minä kyllä ihmettelen, miksi vanhemmat ovat valinneet kunnallisen päivähoidon. Sinne on jatkuvasti jonoja, vanhemmat mielellään vievät sinne lapsensa, kokemukset ovat hyviä, kuten totesin. Eli vaikka ed. Takala nyt kuinka on omaa mieltään tästä asiasta, kai suomalaiset vanhemmat saavat itse ratkaista, miten he hoidon järjestävät.

Mitä tulee sitten ed. Kemppaisen puheenvuoroon, hän nyt taas sanoi, että tässä annetaan kunnille valta ratkaista. Ed. Kemppainen ei varmaan käyttäisi täällä semmoista puheenvuoroa, että annetaan kunnille valta päättää esimerkiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä. Tiedän, että ed. Kemppainen tähän tulee sanomaan, että siitä on sovittu maatalousratkaisun yhteydessä. Niin on, mutta tästäkin asiasta, päivähoidosta, oli lakisääteisesti sovittu ja sitä ollaan nyt romuttamassa. Ed. Kemppai-

nen, se vastaus ei nyt kelpaa, että nämä ovat eri asiaa. Kunnista on kysymys. Kunnille te olette tässä asiassa antamassa vapaat kädet, mutta ette välttämättä missään muissa asioissa.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hämäläiselle en malta olla vastaamatta. Ed. Hämäläinen, tämä esitys, jota nyt käsittelemme, on kuvaava esimerkki siitä, että edellisen hallituksen aikana piti välttämättä ennen eduskuntavaaleja säätää tällainen laki, joka olisi tullut voimaan vasta kaksi vuotta myöhemmin, (Ed. Halonen: Miten sen aikaisemmin olisi saanut? Nytkin hylätään!) ottamatta tippaakaan huomioon, mikä on maan taloudellinen tilanne, eli tällä tavalla me poliittiset päätöksentekijät viemme itseltämme arvovaltaa, kun luomme sellaisia turhia toiveita ja odotuksia, joihin emme kykene vastaamaan, niin kuin nyt hyvin tiedämme tässä taloudellisessa tilanteessa. (Ed. Hämäläinen: Muistutan edustajaa hänen omista ehdotuksistaan!) Olisi ollut huomattavasti rehellisempää viime vaalikaudella tehdä sen tyyppisiä uudistuksia, joita edessä oleva taloudellinen lama myöskin käytännössä kestää toteuttaa. Ymmärrän varsin hyvin, että ed. Hämäläinen on katkera, koska tässä on kysymys sen esityksen voimaantulon siirtämisestä, joka oli välttämättä säädettävä ennen viime eduskuntavaaleja, joissa sosialidemokraatit kuitenkin kokivat aikamoisen tappion.

Tätä taustaa vasten toivoisin, että jatkossa lainsäädäntöä tehtäisiin sillä tavalla, että emme sitä kautta loisi aivan turhia katteettomia odotuksia ihmisille, kun käytännössä reaalielämä kuitenkin pakottaa näitä suunnitelmia muuttamaan, niin kuin nyt olemme nähneet.

Sen verran vielä toteaisin, että on totta kai tavattoman valitettavaa, että me emme voi nyt tehdä päätöksiä, joilla lisätään palveluja ja mahdollisuuksia, nyt on pakko karsia. Mutta tässä yhteydessä pidän kuitenkin kohtalaisen arvokkaana sitä, että tämä pienempiin lapsiin kohdistuva alle 3-vuotiaiden päivähoitojärjestelmä voidaan kuitenkin kutakuinkin säilyttää.

Ed. Kemppainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalalle minun ei tarvitse muuta vastata — esimerkiksi maatalouslomituksesta — kuin että tällä lailla me emme ole romuttamassa päivähoitoa miksiäkään. Samat valtionosuudet annetaan. (Ed. O. Ojala: 100 prosenttia lomitukseen!) Lykkäämme semmoista uudistusta, johon tällä hetkellä ei ole varaa, ja

annamme periksi tässä kotihoidon tuen kehittämisessä, kun on näin tiukka taloudellinen tilanne.

Pyysin vastauspuheenvuoron sen takia, että kyllä minä voin käyttää aivan samanlaisen puheenvuoron kuin ed. Halonen täällä, että me olemme kynsin hampain taistelleet siitä, että on päivähoitopaikkoja. Olen ollut Kajaanin kaupungissa päivähoitopaikkoja tekemässä yhtä kiivaasti kuin muitakin. Ihan vastaavasti voin samanlaisen puheenvuoron käyttää kuin ed. Halonen: Kaiken päivähoidon puolesta olen kynsin hampain tapellut. Mutta kun toinen vaihtoehto on ollut jäämässä niin vähälle ja sitä on vastustettu niin kovasti, niin sitä on pitänyt tukea vielä enemmän, ja ehkä siitä tämä väärä tulkinta tulee.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Lasten päivähoitossa on tietysti ennen kaikkea kysymys lasten oikeuksista. Aivan niin kuin ed. O. Ojala sanoi, on kysymys lasten oikeuksista hoivaan, hoitoon, huolenpitoon, varhaiskasvatukseen, virikkeisiin. Lasten oikeuksista lähtien päivähoitoa on aina rakennettu, mutta lasten oikeuksista lähtien keskustelua on hyvin vähän käyty tällä hetkellä, kun päivähoitoa puretaan.

Nyt puhutaan taloudellisista rasituksista, käytetään taloudellisia argumentteja. Mieleni tekee tässä yhteydessä kuitenkin muistuttaa: Aivan samoja argumentteja kuin nyt laskusuhdanteessa käytettiin noususuhdanteessa silloin, kun päivähoitolakeja on oltu ajamassa läpi, laajentamassa ja yhä uudelleen laajentamassa. Täsmälleen samat mahdollisuudet, taloudelliset lainalaisuudet, esitettiin väitteinä silloinkin. Haluaisin sen vuoksi erityisesti puhua näistä taloudellisista argumenteista.

Suomi kuitenkin on pitkälle kehittyneen työnjaon yhteiskunta. Ennen tämänhetkistä syvää lamaa 90 prosenttia isistä ja 80 prosenttia pienten lasten äideistäkin osallistui työmarkkinoille ja valtaosaltaan Suomessa kokopäiväisesti. Tällaisen kattavan päivähoitojärjestelmän olemassaolo on ollut oikeastaan ainoa keino varmistaa toisaalta pienimpien lasten pitkäaikainen huolenpito, päiväaikainen huolenpito, vanhempien työssäkäynnin aikainen huolenpito. Ennen kaikkea se on ollut välttämätön edellytys suomalaisen hyvinvoinnin kasvulle, meidän elinkeinoelämämme toimivuudelle. Se on ollut yhtä välttämätön, ellei välttämättömämpi kuin moottoritiet, joita pitkin tuotannon tulokset

ovat kulkeneet. Jotta se tuotanto on saatu aikaan, on tarvittu naisten panosta työmarkkinoilla, ja jotta se olisi ollut mahdollista, on pitänyt järjestää yhteiskunnan toimesta päivähoito. Markkinavoimat eivät ole sitä järjestäneet silloinkaan, kun yhteiskunta ei siihen ole kyennyt. Sen vuoksi uudelleenkin toistan: Lasten päivähoiton järjestäminen on nimenomaan häiriöttömän tuotannon ja kilpailukykyyn edellytys. Me tulemme tarvitsemaan tätä kilpailukykyä vahvistavaa elementtiä jatkossakin, kunhan tämä lama taittuu. Sen vuoksi on ollut täysin tarpeetonta luopua tavoitteista nyt, kun ne olisivat olleet täysin taloudellisesti mahdolliset toteuttaa.

Viittaan valiokunnan mietinnössä olevaan vastalauseeseen. Siinä on laskelma, jonka mukaan päivähoitopaikoista on ylitarjontaa 2 600 koko maassa ja vajausta 900 paikkaa, jotka nimenomaan kohdistuvat pienten lasten ikäluokkaan. Eli lain toteuttaminen ei olisi tuottanut maan tasollakaan ongelmia, koska ylitarjontaa ja vajuus pääosin kuitenkin kohdistuvat samalle alueelle pääkaupunkiseudun väkirikkaihin kuntiin.

Hallituksen esityksen perusteluissa puolestaan kerrotaan, että tarvittavien uusien päivähoitopaikkojen perustaminen ensi vuonna olisi edellyttänyt noin 180 uutta virkaa päivähoiton hoito- ja kasvatustehtäviin. Arvoisat kollegat, 180 virkaa hoito- ja kasvatustehtäviin on vähemmän kuin meillä on koolla silloin eduskunnassa, kun me päätämme tämän lain lopullisesta kohtalosta.

On vähätelty esillä olevan hallituksen esityksen merkitystä. On sanottu, että se ei merkitse romuttamista ja kysymys on vain laman aiheuttamasta tilapäisestä lykkäämisestä, ja on viitattu kuntien valinnan mahdollisuuden edelleenkin. Tosiasia on se, että niin kauan kuin päivähoitosta ei ollut lainsäädäntöä ei ollut päivähoitoaakaan. 20 vuotta sitten tuli päivähoitolaki voimaan. Silloin oli neljännesmiljoonan hoitopaikan tarve ja 42 000 paikkaa, mutta ei se 20 vuotta vanha päivähoitolakikaan kyennyt luomaan todellista tarvetta vastaavia paikkoja. Niitä on saatu vasta sen jälkeen, kun lapsille ja perheille on annettu subjektiivinen oikeus päivähoitoon ja perheille valinnan mahdollisuus kotihoitoon. Vasta sen jälkeen on paikkoja ryhdytty perustamaan. Nyt ollaan tämä oikeus perheiltä viemässä eli valinnan mahdollisuudet ja lasten oikeuksien saattaminen tasa-arvoisesti kaikkia lapsia koskevaksi.

Päivähoito-oikeuden purkaminen merkitsee sitä, että päätösvalta päivähoidon valinnoista siirtyy perheeltä takaisin kunnalle. Kunta ratkaisee, panostetaanko päivähoitoon vai kotihoidon tukeen vai panostetaanko yleensä mihinkään. Kokemus on osoittanut: ei panosteta mihinkään. Päivähoidon mahdollisuudesta tulee suhdanneluonteinen kysymys. Laskusuhdanteessa päivähoitopaikkoja karsitaan, eikä määrää tarvitse välttämättä lisätä tarpeen edellyttämällä tavalla edes noususuhdanteessa. Siitäkin meillä on historiallisia kokemuksia. Lapsiin kohdistuu epävarmuutta, julkisen huolenpidon laiminlyönti tulee vaikuttamaan myös naisten työllistymiseen noususuhdanteen alkajassa. Ja kun perheisiin ja perheiden etuuksiin kohdistuu muutenkin heikennyksiä ja leikkauksia, saattaa olla, että kaikella tällä on erittäin suuret ja rajut väestöpoliittiset vaikutukset, jotka tullaan lähivuosina huomaamaan hetki sen jälkeen, kun väestökehitys oltiin saamassa myönteiselle uralle.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella kannatan lämpimästi ed. O. Ojalan hylkäysehdotusta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

14) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 199
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 33

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa herra puhemies! Ehdotan, että lakiehdotus hylätään. Perustelen tätä vielä kerran.

Alun perin aikuisten järjestelmällisen hammashuollon saattaminen sairausvakuutuksen

piiriin ei suinkaan ollut niitä asioita, joita me ensimmäisenä tähän maahan halusimme uudistuksina. On muistettava, että tämä tuli kompensationsa sille, että sairauskulujen verovähennys-oikeudesta luovuttiin. Lain piti tulla voimaan 1.7.1992. Sitten se lykättiin 1.1.1993. Tämä esitys merkitsee, että se lykätään 1.1.1994. Sailaksen paperi merkitsee sitä, että se lopetetaan kokonaan tai torpedoidaan eikä sitä koskaan toteutakaan. Tämä jos mikä on osoitus siitä, että hallituksen ja erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaali- ja terveysministerin tempoileva sosiaalipolitiikka on täysin järjetöntä. Ei kansalaisilla sen paremmin kuin kansanedustajilla-kaan ole enää minkäänlaista käsitystä siitä, mikä ja mitkä kenties ovat terveyspolitiikan painopistealueet, mihin suuntaudutaan. Aina voidaan vedota säästöihin ja jättää toteuttamatta se, mitä on jo kerran sovittu.

Vaikka me esitimme toisen käsittelyn yhteydessä myös tähän vaihtoehtomme, joka ei olisi maksanut juuri mitään, niin tämä ei taaskaan käynyt hallituspuolueille. Pidettiin jääripäisesti kiinni omista esityksistä, joten valitettavasti meille ei taaskaan jää mitään muuta vaihtoehtoa kuin protestoida edes tällä tavalla, jotta hallitus ottaisi vihdoin varteen sen, että ei tällä tavalla voida jatkaa. Sosiaali- ja terveyspolitiikalta puoltaa pohja pois.

Ed. Wahlström: Herra puhemies! Kannatan ed. O. Ojalan tekemää hylkäämisehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

15) Ehdotukset laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 152
Talousvaliokunnan mietintö n:o 35

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotukset laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 189

Talousvaliokunnan mietintö n:o 37

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi osa sitä surullista historiaa, joka liittyy Suomen pankkijärjestelmän tämänhetkiseen tilanteeseen. Haluan vain ihan lyhyesti todeta pöytäkirjoihin sen, että itse en ole täysin vakuuttunut siitä, onko tämä järjestely ollut välttämättä aina oikea, johon nyt on päädytty ja jota olemme hyväksymässä, kun perustetaan 30 tappiollisimman säästöpankin tilalle uusi pankkijärjestelmä. Tiedän, että pankkeja Suomessa ei voi laskea konkurssiin, mutta samassa yhteydessä tulee mieleen se vaihtoehto, että olisiko sittenkin selvitty halvemmalla, jos ne vastuut olisivat siirtyneet Suomen Pankille, mitkä siinä yhteydessä tulivat. Tämä vain ihan eduskunnan pöytäkirjoihin kriittisenä mielipiteenä tilanteesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Asetus 25 päivältä syyskuuta 1992 eräiden tavaroiden viennin edellyttämistä vientilisensseistä

Ainoa käsittely

Asetus n:o 10

Talousvaliokunnan mietintö n:o 36

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 36.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Kertomus Eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1989 ovat antaneet aihetta

Ainoa käsittely

Kertomus n:o 6

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

19) Hallituksen esitys n:o 233 pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ympäristövaliokuntaan:

20) Hallituksen esitys n:o 234 laeiksi vesilain, yleisistä vesi- ja viemärlaitoksista annetun lain, vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain 2 §:n sekä terveydenhoitolain 52 §:n muuttamisesta

talousvaliokuntaan:

21) Hallituksen esitys n:o 235 laiksi eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutussopimuksiin sovellettavasta laista

22) Hallituksen esitys n:o 237 valmismatkalaiksi

valtiovarainvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

**23) Hallituksen esitys n:o 241 laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista ja eräksi siihen liit-
tyviksi laeiksi**

työasiainvaliokuntaan:

24) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi työturvallisuuslain sekä työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta

ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

25) Hallituksen esitys n:o 250 laiksi asumistukilain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan:

26) Ed. Rönnholmin ym. lakialoite n:o 37 laiksi veronkantolain muuttamisesta

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan täysistuntoon:

27) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 35 (HE 93)**28) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 36 (HE 156)**

ensi keskiviikon täysistuntoon:

29) Talousvaliokunnan mietintö n:o 27 valtioneuvoston energiapoliittisesta selonteosta eduskunnalle

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

